

ЗАКОН за съдебната власт

Обн., ДВ, бр. 64 от 7.08.2007 г., изм., бр. 69 от 5.08.2008 г., изм. и доп., бр. 109 от 23.12.2008 г., доп., бр. 25 от 3.04.2009 г., в сила от 3.04.2009 г., изм. и доп., бр. 33 от 30.04.2009 г., бр. 42 от 5.06.2009 г., изм., бр. 102 от 22.12.2009 г., в сила от 22.12.2009 г., изм. и доп., бр. 103 от 29.12.2009 г., в сила от 29.12.2009 г., доп., бр. 59 от 31.07.2010 г., в сила от 1.01.2011 г., изм. и доп., бр. 1 от 4.01.2011 г., в сила от 4.01.2011 г., изм., бр. 23 от 22.03.2011 г., в сила от 22.03.2011 г., изм. и доп., бр. 32 от 19.04.2011 г., в сила от 19.04.2011 г., бр. 45 от 14.06.2011 г., в сила от 14.06.2011 г., доп., бр. 81 от 18.10.2011 г., изм. и доп., бр. 82 от 21.10.2011 г., в сила от 1.01.2012 г.; изм. с Решение № 10 на Конституционния съд на РБ - бр. 93 от 25.11.2011 г.; бр. 20 от 9.03.2012 г., в сила от 10.06.2012 г., изм. и доп., бр. 50 от 3.07.2012 г., изм., бр. 81 от 23.10.2012 г., в сила от 1.09.2012 г., бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 1.01.2014 г., бр. 17 от 21.02.2013 г., бр. 30 от 26.03.2013 г., в сила от 26.03.2013 г., доп., бр. 52 от 14.06.2013 г., в сила от 14.06.2013 г., изм., бр. 66 от 26.07.2013 г., в сила от 26.07.2013 г., доп., бр. 70 от 9.08.2013 г., в сила от 9.08.2013 г., изм., бр. 71 от 13.08.2013 г., в сила от 13.08.2013 г., бр. 19 от 5.03.2014 г., в сила от 5.03.2014 г., изм. и доп., бр. 21 от 8.03.2014 г., изм., бр. 53 от 27.06.2014 г., бр. 98 от 28.11.2014 г., в сила от 28.11.2014 г., бр. 107 от 24.12.2014 г., в сила от 1.01.2015 г., бр. 14 от 20.02.2015 г.

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този закон урежда устройството и принципите на дейността на органите на съдебната система и взаимодействието помежду им, както и взаимодействието между органите на съдебната власт и органите на законодателната и на изпълнителната власт.

Чл. 2. Органите на съдебната власт се ръководят от Конституцията и от принципите, установени в този закон.

Чл. 3. При постановяване на своите актове съдиите, прокурорите и следователите се основават на закона и на събраните по делото доказателства.

Чл. 4. Органите на съдебната власт изпълняват функциите си безпристрастно.

Чл. 5. (1) Гражданите и юридическите лица имат право на информация за работата на съдебната власт.

(2) Органите на съдебната власт са длъжни да осигуряват откритост, достъпност и прозрачност на действията си по реда на този закон и на процесуалните закони.

(3) Органите на съдебната власт осъществяват взаимодействие с органите на законодателната и изпълнителната власт за всестранина и пълна защита правата на гражданите и юридическите лица и реализиране на наказателната политика на държавата.

Чл. 6. При осъществяване на дейността си съдиите, прокурорите и следователите са политически неутрални.

Чл. 7. (1) Всеки има право на справедлив и публичен процес в разумен срок и от независим и безпристрастен съд.

(2) Гражданите и юридическите лица имат право на съдебна защита, която не може да им бъде отказана.

(3) При условия и по ред, определени със закон, гражданите могат да получат правна помощ, която се финансира от държавата.

Чл. 8. (1) Органите на съдебната власт прилагат законите точно и еднакво спрямо всички лица и случаи, за които се отнасят.

(2) При осъществяване на функциите на съдебната власт, както и при заемане на длъжности в органите на съдебната власт, не се допускат никакви ограничения на правата или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние.

Чл. 9. (1) Разпределението на делата и преписките в органите на съдебната власт се извършва на принципа на случайния подбор чрез електронно разпределение съобразно поредността на постъпването им.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., изм., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Принципът на случайния подбор при разпределението на делата в съдилищата се прилага в рамките на колегиите или отделенията, а в прокуратурата и Националната следствена служба - в рамките на отделите.

Чл. 10. (1) Съдебното производство по граждански и наказателни дела е триинстанционно - първоинстанционно, въззивно и касационно, освен ако в закон е предвидено друго.

(2) Съдебното производство по административни дела е двуинстанционно - първоинстанционно и касационно.

(3) Влезлите в сила съдебни актове се отменят само в предвидените със закон случаи.

Чл. 11. (1) По-горната инстанция извършва контрол на актовете на по-долната инстанция само в случаите и по реда, предвидени в закон.

(2) Един и същ съдия не може да участва в разглеждането на делото в различни инстанции.

Чл. 12. (1) Органите на съдебната власт са длъжни да разглеждат и разрешават в съответствие със закона всяко подадено до тях искане.

(2) Сроковете, определени в процесуалните закони, които се отнасят до осъществяване на правомощия на съдии, прокурори и следователи, са задължителни за тях, но не засягат правата на страните в процеса.

Чл. 13. Производствата пред органите на съдебната власт се водят на български език.

Чл. 14. (1) Протоколите се изготвят на български език.

(2) В случаите, когато думи или изрази на чужд език имат особено значение за делото, може да се позволи вписването им в протокола.

Чл. 15. Когато прецени, че закон противоречи на Конституцията на Република България, съдът уведомява Върховния касационен съд или Върховния административен съд, а прокурорите и следователите - главния прокурор.

Глава втора

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

Раздел I

Правно положение и състав на Висшия съдебен съвет

Чл. 16. (1) Висшият съдебен съвет е постоянно действащ орган, който представлява съдебната власт и осигурява нейната независимост. Той определя състава и организацията на работа на съдебната власт и осъществява управление на дейността ѝ, без да засяга независимостта на нейните органи.

(2) Висшият съдебен съвет е юридическо лице със седалище София. Той се представлява от един от изборните му членове, определен с решение на Висшия съдебен съвет.

(3) Висшият съдебен съвет има кръгъл печат с изображение на герба на Република България и с изписани думите "Република България. Висш съдебен съвет".

Чл. 17. (1) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) За членове на Висшия съдебен съвет се избират юристи с високи професионални и нравствени качества, които имат най-малко 15 години юридически стаж.

(2) (Предишна ал. 1, доп. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Народното събрание избира единадесет членове на Висшия съдебен съвет измежду съдии, прокурори, следователи, хабилитирани учени по правни науки, адвокати или други юристи.

(3) (Предишна ал. 2, доп. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Органите на съдебната власт избират от своя състав единадесет членове на Висшия съдебен съвет, като съдиите избират шестима, прокурорите - четирима, и следователите - един.

Чл. 18. (1) Изборен член на Висшия съдебен съвет не може да:

1. е народен представител, кмет или общински съветник;

2. заема длъжност в държавни или общински органи;

3. (доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) упражнява търговска дейност или да е съдружник, управител или да участва в надзорни, управителни съвети или съвети на директорите или в контролни органи на търговски дружества, кооперации или юридически лица с нестопанска цел, които осъществяват стопанска дейност, с изключение на тези на професионалните сдружения на съдии, прокурори и следователи;

4. (доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) получава възнаграждение за извършване на дейност по договор или по служебно правоотношение с държавна или обществена организация, търговско дружество, кооперация, юридическо лице с нестопанска цел, физическо лице или едноличен търговец, с изключение на научна и преподавателска дейност или за упражняване на авторски права, както и за участие в международни проекти, включително финансирани от Европейския съюз;

5. упражнява свободна професия или друга платена професионална дейност;

6. членува в политически партии или коалиции, в организации с политически цели, да извършва политическа дейност, както и да членува в организации или да извършва дейности, които засягат независимостта му;

7. членува в синдикални организации извън системата на съдебната власт;

8. е осъждан за извършено престъпление, независимо от реабилитацията, както и да е освобождаван от наказателна отговорност за умишлено престъпление;

9. е съпруг, роднина по права линия, по съребрена линия до четвърта степен или по сватовство - до трета степен включително или във фактическо съпружеско съжителство с друг член на Висшия съдебен съвет, с административен ръководител на орган на съдебната власт или с министъра на правосъдието;

10. (нова - ДВ, бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г.) е дисциплинарно освободен от длъжност изборен член на Висшия съдебен съвет.

(2) Изборен член се освобождава от Висшия съдебен съвет, ако в едномесечен срок от избора не освободи длъжността или не преустанови дейността по ал. 1.

Чл. 19. (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., изм., бр. 50 от 2012 г.) (1) Народното събрание избира членове на Висшия съдебен съвет не по-късно от един месец преди изтичането на мандата на изборните членове.

(2) Предложенията за кандидати за изборни членове на Висшия съдебен съвет се разглеждат от специализираната постоянна комисия на Народното събрание.

(3) Предложенията за кандидати за членове на Висшия съдебен съвет от квотата на Народното събрание се правят от народните представители не по-късно от два месеца преди провеждането на избора пред комисията

по ал. 2. Предложенията се придружават от подробни писмени мотиви и се правят, при условие че е налице предварително писмено съгласие на кандидата. Към предложенията се прилагат и документи, определени от комисията, свързани с изискванията за несъвместимост, юридически стаж, кариерното израстване на кандидата и завършено висше образование по специалността "Право".

(4) Комисията може да определи и други документи, които кандидатите трябва да представят.

(5) Предложенията заедно с подробна професионална биография на кандидатите и документите по ал. 3 се публикуват в срок до три работни дни от получаването им на интернет страницата на Народното събрание. Публикуват се и името и мотивите на народния представител, издигнал съответната кандидатура.

(6) Публикуването на предложенията и документите по ал. 3 се извършва в съответствие със Закона за защита на личните данни и Закона за защита на класифицираната информация.

Чл. 19а. (Нов - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) (1) В 14-дневен срок от публикуването на кандидатурите всеки кандидат представя на комисията, която подготвя избора, писмена концепция за работата си като член на Висшия съдебен съвет. В същия срок кандидатите за членове на Висшия съдебен съвет представят декларация за имотното си състояние и произхода на средствата за придобиването на имуществото си по образец, предложен от комисията и от Висшия съдебен съвет и утвърден от министъра на правосъдието. Концепцията и декларацията се публикуват в срок до три работни дни от получаването им на интернет страницата на Народното събрание.

(2) Юридически лица с нестопанска цел, регистрирани за осъществяване на общественополезна дейност, висши училища и научни организации не по-късно от 7 дни преди изслушването могат да представят на комисията становища за кандидата, включващи и въпроси, които да му бъдат поставяни. Анонимни становища и сигнали не се разглеждат. Представените становища и въпроси се публикуват на интернет страницата на Народното събрание в срок до три дни след представянето им. Не се публикуват конкретни данни, съставляващи класифицирана информация, както и факти от интимния живот на лицата.

(3) Комисията изслушва всеки кандидат, който представя пред нея концепцията по ал. 1. Изслушването се насрочва и обявява от комисията не по-късно от един месец преди провеждането му. Изслушването се провежда на открито заседание на комисията не по-късно от 14 дни преди провеждане на избора. За изслушването се изготвя пълен стенографски протокол, който се публикува на интернет страницата на Народното събрание. Въпроси към кандидата могат да отправят членовете на комисията, включително въз основа на становищата по ал. 2.

(4) Комисията изготвя доклад за професионалните и нравствените качества на кандидатите, с който предлага кандидатурите за обсъждане и гласуване в Народното събрание. Докладът съдържа заключение за:

1. минималните законови изисквания за заемане на длъжността;
2. наличието на данни, които поставят под съмнение нравствените качества на кандидата, неговите квалификации, опит и професионални качества;
3. специфичната подготовка, качествата и мотивацията за съответната длъжност;
4. публичната репутация и обществената подкрепа за кандидата.

(5) Докладът се публикува на интернет страницата на Народното събрание.

Чл. 19б. (Нов - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) Народното събрание избира всеки член на Висшия съдебен съвет поотделно.

Чл. 20. (Изм. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) (1) Органите на съдебната власт избират членове на Висшия съдебен съвет не по-късно от един месец преди изтичането на мандата на изборните членове.

(2) Предложенията за изборни членове на Висшия съдебен съвет се правят на събранията по чл. 21, ал. 3 - 7 и чл. 21а, ал. 1.

(3) Изборът на член на Висшия съдебен съвет от квотата на съдиите и от квотата на прокурорите се провежда

на отделни общи делегатски събрания на съдиите и на прокурорите при представителство един делегат на 5 души. При остатък, по-малък от 5 души, делегат не се избира.

Чл. 21. (Изм. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) (1) Предложенията за кандидати за изборни членове на Висшия съдебен съвет от квотата на съдебната власт може да се правят от всеки участник в събранията на съдиите и на прокурорите. Предложението се придружава с писмени мотиви на съответния участник в събранието, направил предложението. Предложение се прави, при условие че е налице предварително писмено съгласие на кандидата.

(2) Събранията на съдиите и на прокурорите избират и делегати за събранията по чл. 20, ал. 3.

(3) Върховният касационен съд, Върховната касационна прокуратура, Върховната административна прокуратура, апелативните съдилища и апелативните прокуратури предлагат кандидати за членове на Висшия съдебен съвет и избират делегати за събранията по чл. 20, ал. 3 на отделни събрания.

(4) Съдиите от Върховния административен съд и от административните съдилища предлагат кандидати за членове на Висшия съдебен съвет и избират делегати за общото делегатско събрание на съдиите по чл. 20, ал. 3 на отделно общо събрание.

(5) Съдиите и прокурорите от района на съответния окръжен съд предлагат кандидати за членове на Висшия съдебен съвет и избират делегати за събранията по чл. 20, ал. 3 на отделни събрания.

(6) Съдиите от военните съдилища и от военно-апелативния съд предлагат кандидати за членове на Висшия съдебен съвет и избират делегати за общото делегатско събрание на съдиите по чл. 20, ал. 3 на отделно общо събрание.

(7) Прокурорите от военно-окръжните прокуратури и от военно-апелативната прокуратура предлагат кандидати за членове на Висшия съдебен съвет и избират делегати за общото делегатско събрание на прокурорите по чл. 20, ал. 3 на отделно общо събрание.

(8) Съдиите от специализирания наказателен съд и от апелативния специализиран наказателен съд предлагат кандидати за членове на Висшия съдебен съвет и избират делегати на събранието на съдиите от Апелативния съд - София.

(9) Прокурорите от специализираната прокуратура и от апелативната специализирана прокуратура предлагат кандидати за членове на Висшия съдебен съвет и избират делегати на събранието на прокурорите от апелативна прокуратура - София.

Чл. 21а. (Нов - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) (1) Следователите от Националната следствена служба, от окръжните прокуратури, от военно-окръжните прокуратури и от специализираната прокуратура предлагат кандидати за изборен член на Висшия съдебен съвет на отделно общо събрание.

(2) Събранието по ал. 1 се свиква от директора на Националната следствена служба с писмена покана или по искане на една пета от членовете на Висшия съдебен съвет до три месеца преди изтичането на мандата на изборния член на Висшия съдебен съвет. В поканата за свикване на събранието се посочват датата, мястото и часът на провеждането му.

(3) Събранието по ал. 1 се провежда, когато на него присъстват повече от половината лица, които имат право да участват. При липса на кворум събранието се провежда един час по-късно от определения и се смята за редовно, ако на него присъстват една трета от лицата, които имат право да участват.

(4) Събранието за избор на член на Висшия съдебен съвет се свиква не по-рано от 20 дни и не по-късно от един месец от провеждането на събранието по ал. 1 при спазване на изискванията за кворум по ал. 3.

Чл. 21б. (Нов - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) (1) Съдиите или прокурорите от всяко събрание по чл. 21 могат да предложат на съответното общо делегатско събрание кандидати за членове на Висшия съдебен съвет:

1. до 50 души по щатно разписание - един кандидат;

2. на всеки следващи 50 души - един кандидат;

3. при остатък над 25 души - още един кандидат.

(2) За предложени за избор на общите делегатски събрания кандидати за членове на Висшия съдебен съвет от съответните събрания на съдиите и прокурорите се смятат тези, които са получили мнозинство повече от половината от присъстващите с тайно гласуване.

(3) Когато при първото гласуване един или няколко кандидати не са получили необходимото мнозинство, се провежда повторно гласуване. Ако при повторното гласуване един или няколко кандидати не са получили необходимото мнозинство, за избран или избрани се смятат онези, които са получили най-много гласове.

Чл. 22. (Изм. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) (1) Събранията по чл. 21 се свикват с писмена покана от ръководителя на съответния орган на съдебната власт или по искане на една пета от членовете на Висшия съдебен съвет до три месеца преди изтичането на мандата на изборните членове на Висшия съдебен съвет. В поканата за свикване на събранията се посочват датата, мястото и часът на провеждането му.

(2) Събранията по чл. 21, ал. 4, 6 и 7 се свикват с писмена покана съответно от председателя на Върховния административен съд, председателя на военно-апелативния съд и от военно-апелативния прокурор.

(3) Когато събранията не се свика от лицата по ал. 1 и 2 в 7-дневен срок от изтичането на срока по ал. 1, министърът на правосъдието определя датата, мястото и часа на провеждане.

(4) Събранията по чл. 21 се провеждат, когато на тях присъстват повече от половината лица, които имат право да участват. При липса на кворум събранията се провеждат един час по-късно от определения и се смятат за редовни, ако на тях присъстват една трета от лицата, които имат право да участват.

(5) Делегатите се избират с мнозинство повече от половината от присъстващите с тайно гласуване. Когато при първото гласуване един или няколко делегати не са получили необходимото мнозинство, се провежда повторно гласуване. Ако при повторното гласуване един или няколко делегати не са получили необходимото мнозинство, за избран или избрани се смятат онези, които са получили най-много гласове. След провеждането на избора протоколът с решението за избор на делегати и за направените предложения за кандидати за изборни членове на Висшия съдебен съвет се изпраща незабавно на Висшия съдебен съвет. Избраните делегати се включват в списъка за участие в съответното общо делегатско събрание.

Чл. 22а. (Нов - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) (1) Предложенията за кандидати за изборни членове на Висшия съдебен съвет се изпращат незабавно от административните ръководители на органите на съдебната власт, свикали съответните събрания, на Висшия съдебен съвет. Предложенията се изпращат само ако са придружени с писмено съгласие и подробна професионална биография на кандидата, както и с името и писмените мотиви на участника в събранията, издигнал съответната кандидатура.

(2) Висшият съдебен съвет може да определи и други документи, които кандидатите трябва да представят.

(3) Висшият съдебен съвет в срок до три работни дни от получаването на документите по ал. 1 ги публикува на интернет страницата си. В същия срок Висшият съдебен съвет служебно публикува на интернет страницата си и документите на всеки кандидат от кадровото му досие по чл. 30а, ал. 2. Публикуването се извършва в съответствие със Закона за защита на личните данни и Закона за защита на класифицираната информация.

(4) При постъпването на всяко предложение Висшият съдебен съвет изисква от Инспектората към Висшия съдебен съвет и от Инспектората към Върховната касационна прокуратура подробни справки за всички проверки, свързани с кандидатите, които се публикуват на интернет страницата на Висшия съдебен съвет. Публикуването се извършва в съответствие със Закона за защита на личните данни и Закона за защита на класифицираната информация.

(5) В 14-дневен срок от публикуването на кандидатурите всеки кандидат представя на Висшия съдебен съвет писмена концепция за работата си като член на Висшия съдебен съвет. В същия срок кандидатите за членове на Висшия съдебен съвет представят декларация за имотното си състояние и произхода на средствата за придобиването на имуществото си по образец, предложен от комисията по чл. 19, ал. 2 и от Висшия съдебен

съвет и утвърден от министъра на правосъдието. Концепцията и декларацията на всеки кандидат се публикуват в срок до три работни дни от получаването им на интернет страницата на Висшия съдебен съвет.

(6) Юридически лица с нестопанска цел, регистрирани за осъществяване на общественополезна дейност, висши училища и научни организации не по-късно от 7 дни преди изслушването могат да представят на Висшия съдебен съвет становища за кандидата, включващи и въпроси, които да му бъдат поставяни. Анонимни становища и сигнали не се разглеждат. Представените становища и въпроси се публикуват на интернет страницата на Висшия съдебен съвет в срок до три дни след представянето им. Не се публикуват конкретни данни, съставляващи класифицирана информация, както и факти от интимния живот на лицата.

(7) Висшият съдебен съвет уведомява за получените становища и сигнали съответните събрания на съдиите, прокурорите и следователите.

Чл. 23. (1) Общото делегатско събрание на съдиите се свиква съвместно от председателя на Върховния касационен съд и председателя на Върховния административен съд.

(2) Общото делегатско събрание на прокурорите се свиква от главния прокурор.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.).

(4) (Изм. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) Събранията по ал. 1 и 2 се свикват в едномесечен срок от провеждането на съответните събрания за предлагане на кандидати за изборни членове на Висшия съдебен съвет и за избор на делегати.

(5) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) Събранията по ал. 1 и 2 се провеждат, ако на тях присъстват две трети от избраните делегати. При липса на кворум събранието се провежда един час по-късно от определения и се смята за редовно, ако присъстват повече от половината от лицата, които имат право да участват.

Чл. 24. (Изм. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) (1) Делегатите на събранията по чл. 23, ал. 1 и 2 изслушват всеки кандидат, като кандидатите се представят по азбучен ред. Не се изслушва и не се гласува кандидат, чиято кандидатура не е публикувана по реда на чл. 22а и който не е представил писмена концепция и декларация в установения срок.

(2) За изслушването се изготвя пълен стенографски протокол. Делегатите могат да отправят въпроси към кандидата.

(3) Когато кандидатите не могат да бъдат изслушани за един ден, председателстващият може да въведе ограничение за времето за представяне, за поставяне и отговор на въпроси.

(4) Събранията са публични и се излъчват в реално време в интернет чрез интернет страницата на Висшия съдебен съвет.

(5) Общите делегатски събрания избират членове на Висшия съдебен съвет с тайно гласуване и с мнозинство повече от половината от присъстващите.

(6) Когато при първото гласуване един или няколко кандидати не са получили необходимото мнозинство, се провежда повторно гласуване. Ако при повторното гласуване един или няколко кандидати не са получили необходимото мнозинство, за избран или избрани се смятат онези, които са получили най-много гласове.

(7) Алинеи 1 - 6 се прилагат и за общото събрание на следователите по чл. 21а, ал. 4.

Чл. 25. (1) Организационно-техническата подготовка на събранията се извършва от администрацията на Висшия съдебен съвет.

(2) Разходите по провеждането на събранията са за сметка на бюджета на Висшия съдебен съвет.

Чл. 26. (1) Законосъобразността на избора на член на Висшия съдебен съвет, избран от органите на съдебната власт, може да се оспорва пред Върховния административен съд с жалба, подписана от една пета от

делегатите, съответно от членовете на общото събрание, или от кандидат, който има правен интерес.

(2) Жалбата се подава в тридневен срок от обявяването на резултатите от избора.

(3) Върховният административен съд в петчленен състав се произнася с решение в 7-дневен срок от постъпване на жалбата. Решението е окончателно.

(4) Висшият съдебен съвет насрочва нов избор до един месец от влизането в сила на решението за обявяване незаконосъобразността на избора.

Чл. 26а. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., обявен за противоконституционен с Решение № 10 на КС на РБ, бр. 93 от 2011 г.)

---

(1) Членовете на Висшия съдебен съвет предприемат необходимите действия за получаване на достъп до класифицирана информация.

(2) Член на Висшия съдебен съвет, който не е получил разрешение за достъп, не може да участва в заседанията, когато се обсъждат материали и документи, съдържащи класифицирана информация, и не се запознава с тях.

Чл. 27. (1) Изборен член на Висшия съдебен съвет се освобождава преди изтичане на мандата му на основанията по чл. 130, ал. 8 от Конституцията на Република България, както и при установяване на несъвместимост с длъжностите или дейностите по чл. 18, ал. 1.

(2) В случаите по чл. 130, ал. 8, т. 1 от Конституцията на Република България Висшият съдебен съвет обявява оставката на изборен член на първото си заседание след подаването ѝ.

(3) (Нова - ДВ, бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г.) Мандатът на изборен член на Висшия съдебен съвет не може да бъде прекратен предсрочно поради подаване на оставка на основание чл. 130, ал. 8, т. 1 от Конституцията на Република България, ако срещу него е образувано дисциплинарно производство за налагане на наказание дисциплинарно освобождаване от длъжност по чл. 308, ал. 3, до приключване на производството.

(4) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г.) Процедурата за предсрочно освобождаване на основанията по чл. 130, ал. 8, т. 2 - 4 от Конституцията на Република България или при установяване на несъвместимост на изборен член на Висшия съдебен съвет започва по искане на една пета от членовете на Висшия съдебен съвет.

(5) (Предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г.) Процедурата за предсрочно освобождаване на основанията по чл. 130, ал. 8, т. 2 - 4 от Конституцията на Република България или при установяване на несъвместимост на изборен член на Висшия съдебен съвет, избран от Народното събрание, може да започне и по искане на една пета от народните представители.

(6) (Предишна ал. 5, изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г.) Решението на Висшия съдебен съвет за предсрочно освобождаване на негов член се постановява в едномесечен срок от постъпване на искането по ал. 4 или 5 и се приема с мнозинство повече от две трети от членовете му.

Чл. 28. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) В едномесечен срок от изтичане на мандата или предсрочното му прекратяване на основание чл. 130, ал. 8, т. 1 от Конституцията изборният член на Висшия съдебен съвет се възстановява на длъжност съдия, прокурор или следовател, не по-ниска от заеманата преди избора, като времето, през което е бил член на Висшия съдебен съвет, се зачита за стаж по чл. 164, ал. 1 - 7.

Чл. 29. (1) (Предишен текст на чл. 29 - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Възнаграждението на изборен член на Висшия съдебен съвет е равно на възнаграждението на съдия във Върховния касационен съд.

(2) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) За изборните членове на Висшия съдебен съвет се прилагат разпоредбите на

Раздел II

Дейност и организация на Висшия съдебен съвет

Чл. 30. (1) За осъществяване на правомощията си, определени в Конституцията, Висшият съдебен съвет извършва следните дейности:

1. обсъжда проекта на бюджет на съдебната власт, предложен от министъра на правосъдието, внася го в Министерския съвет за включване в проекта на Закон за държавния бюджет на Република България и контролира изпълнението му;

2. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) определя броя, съдебните райони и седалищата на районните, окръжните, административните и апелативните съдилища по предложение на или след съгласуване с министъра на правосъдието, а на военните съдилища - съгласувано с министъра на отбраната; за осъществяване на тази дейност Висшият съдебен съвет съобразно степента на натовареност може да създава и да закрива съдилища, да променя съдебните райони и седалищата на съдилищата;

3. (доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., изм., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) определя броя на съдиите, прокурорите и следователите по съдилища, прокуратури и следствени органи, съобразно степента на натовареност - по предложение на или след съгласуване с административните ръководители на органите на съдебната власт, а за прокурорите и следователите - и с главния прокурор, като може да разкрива нови и да съкращава незаети длъжности;

3а. (нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) определя броя на съдебните служители съобразно степента на натовареност - по предложение на или след съгласуване с административните ръководители на органите на съдебната власт, а за органите, включени в структурата на прокуратурата на Република България - и с главния прокурор, като може да разкрива нови и да съкращава длъжности;

4. (доп. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) организира и провежда конкурсите за съдийските, прокурорските и следователските длъжности в предвидените от този закон случаи;

5. определя броя на административните ръководители и на заместниците на административни ръководители за съответните органи на съдебната власт и ги назначава и освобождава, с изключение на председателя на Върховния касационен съд, председателя на Върховния административен съд и главния прокурор;

6. предлага на президента на Република България за назначаване и освобождаване председателя на Върховния касационен съд, председателя на Върховния административен съд и главния прокурор;

7. избира и освобождава директора на Националната следствена служба;

8. определя възнагражденията на съдиите, прокурорите и следователите;

9. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) ежегодно анализира и отчита степента на натовареност на органите на съдебната власт;

10. (доп. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., изм., бр. 32 от 2011 г., в сила от 19.04.2011 г.) извършва атестиране на съдиите, прокурорите, следователите, на административните ръководители и техните заместници в предвидените от закона случаи съобразно критерии, определени с наредбата по чл. 209а;

11. води и съхранява кадровите дела на съдиите, прокурорите и следователите;

12. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) одобрява Кодекс за етично поведение на българските магистрати и Етичен кодекс на съдебните служители;

13. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) изисква и обобщава на всеки 6 месеца информация от съдилищата, прокуратурата и от Националната следствена служба за тяхната дейност;

14. изготвя и внася в Народното събрание до 31 май обобщен годишен доклад за своята дейност и дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет, както и годишните доклади на Върховния касационен съд, на Върховния административен съд и на главния прокурор;

15. създава и поддържа електронен публичен регистър на всички свои решения и мотивите към тях;

16. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) одобрява автоматизираните информационни системи за органите на съдебната власт, осигурява системната им интеграция и оперативната им съвместимост и приема наредба за реда за тяхното изграждане, внедряване, използване и развитие;

17. организира, ръководи и контролира участието на съдии, прокурори и следователи в международното правно сътрудничество, включително участието им в националната съдебна мрежа;

18. (нова - ДВ, бр. 33 от 2009 г., изм., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) възлага на Инспектората към Висшия съдебен съвет извършването на проверки, които са извън годишната програма за дейността му.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) При осъществяване на дейностите по ал. 1 Висшият съдебен съвет изисква становище на административните ръководители на съответните органи на съдебната власт.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Дейността на Висшия съдебен съвет се подпомага от администрация.

(4) Висшият съдебен съвет приема правилник за организацията на дейността си и за неговата администрация, който се обнародва в "Държавен вестник".

Чл. 30а. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Висшият съдебен съвет съставя, води и съхранява кадрово дело за всеки съдия, прокурор и следовател.

(2) Кадровото дело съдържа документите, свързани с постъпването и освобождаването от длъжност на съдия, прокурор и следовател, с професионалното му развитие, резултати от проверки във връзка с постъпили сигнали и жалби, поощренията - отличия или награди, които е получил, и наложените наказания. В кадровото дело се прилагат и декларациите за несъвместимост, копие от атестационните формуляри и други документи за притежаваните професионални и нравствени качества.

(3) Копия от документите по ал. 2, съдържащи се в кадровото дело, се съхраняват в органа на съдебната власт, в който съответният съдия, прокурор или следовател е назначен на длъжност.

(4) Всеки съдия, прокурор и следовател има право да се запознае с кадровото си дело при поискване, както и да получава заверени копия от съхраняваните в него документи.

Чл. 31. Висшият съдебен съвет дава становища на Министерския съвет и на Народното събрание по законопроекти, които се отнасят до съдебната власт.

Чл. 32. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) (1) Министърът на правосъдието организира и ръководи провеждането на заседанията на Висшия съдебен съвет.

(2) Когато министърът на правосъдието отсъства, заседанията се председателстват от представляващия Висшия съдебен съвет.

(3) В случай че от заседание отсъстват както министърът на правосъдието, така и представляващият, заседанията се председателстват от член на Висшия съдебен съвет по старшинство.

(4) В случаите по ал. 2 и 3 министърът на правосъдието, съответно представляващият, уведомява предварително заместващия го, за да организира провеждането на заседанието. В тези случаи на заседанието може да присъства определен от министъра на правосъдието заместник-министър.

Чл. 33. (1) (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Заседанията на Висшия съдебен съвет се свикват от председателстващия най-малко един път в седмицата. Когато председателстващият отсъства, заседанията се свикват от представляващия Висшия съдебен съвет.

(2) Членовете на Висшия съдебен съвет се уведомяват за датата на провеждане и за дневния ред три дни

предварително, като им се предоставят и писмените материали за заседанието.

(3) Допълнения в предварително обявения дневен ред могат да се правят в деня на заседанието по решение на Висшия съдебен съвет.

(4) Заседанията на Висшия съдебен съвет са публични, освен в случаите, когато се обсъждат документи, класифицирани по Закона за защита на класифицираната информация, или предложения за налагане на дисциплинарно наказание.

(5) Решенията, приети на закрито заседание, се обявяват публично.

Чл. 34. (1) Заседание на Висшия съдебен съвет се провежда, ако присъстват повече от половината от членовете му.

(2) Решенията се приемат с мнозинство повече от половината от присъстващите членове на Висшия съдебен съвет с явно гласуване, освен когато Конституцията изисква друго.

(3) За мотиви на решение на Висшия съдебен съвет, прието с тайно гласуване, с което не се приема направено предложение, се смятат изказаните от членовете на Висшия съдебен съвет отрицателни становища, ако има такива. За мотиви на решение на Висшия съдебен съвет, с което се приема направено предложение, се смятат съображенията на вносителя на предложението.

Чл. 35. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Член на Висшия съдебен съвет няма право да участва в гласуването на решение, което се отнася лично до него или до негов съпруг или роднина по права линия, по сребрена линия до четвърта степен и по сватовство до трета степен, или ако са налице други обстоятелства, които пораждат съмнение в неговата безпристрастност.

(2) В случаите по ал. 1 членът на Висшия съдебен съвет се отстранява сам, не по-късно от 24 часа преди провеждането на съответното заседание, като обявява обстоятелствата, наложили отстраняването. Ако по уважителни причини не се е запознал с дневния ред за заседанието, членът на Висшия съдебен съвет може да се отстрани и на самото заседание.

(3) (Обявена за противоконституционна с Решение № 10 на КС на РБ - ДВ, бр. 93 от 2011 г.)

Когато има данни за наличието на обстоятелствата по ал. 1 и членът на Висшия съдебен съвет не се отстрани сам, Комисията по установяване и предотвратяване на конфликт на интереси на Висшия съдебен съвет изготвя доклад. Когато в доклада са установени обстоятелства по ал. 1, членът на Висшия съдебен съвет се отстранява по решение на съвета, като се обявяват обстоятелствата, наложили отстраняването.

---

(4) Когато в дневния ред на заседанието на Висшия съдебен съвет са включени извънредни точки, и ако са налице обстоятелствата по ал. 1, извън случаите по ал. 2 и 3, съветът отлага разглеждането на съответната точка.

Чл. 36. (1) Заинтересованите лица могат да оспорват решенията на Висшия съдебен съвет в 14-дневен срок от съобщаването им. Жалбата не спира изпълнението на решението, освен ако съдът постанови друго.

(2) Жалбата се разглежда от тричленен състав на Върховния административен съд в едномесечен срок от постъпването ѝ в съда заедно с административната преписка.

(3) Решението на тричленния състав на Върховния административен съд подлежи на касационно обжалване пред петчленен състав на Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му.

Чл. 37. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Висшият съдебен съвет избира от своя състав постоянна Комисия по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи и постоянна Комисия "Професионална етика и превенция на корупцията", както и други постоянни комисии, които

подпомагат дейността му.

(2) Видът и числеността на постоянните комисии, както и правомощията им, с изключение на Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи и на Комисия "Професионална етика и превенция на корупцията", се определят с правилника по чл. 30, ал. 4.

(3) Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи и Комисия "Професионална етика и превенция на корупцията" се състоят от по 10 членове. Всяка комисия избира председател измежду членовете си.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 19.04.2011 г.) За осъществяване на правомощията си Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи формира от своя състав две подкомисии - подкомисия за съдии и подкомисия за прокурори и следователи.

(5) Висшият съдебен съвет може да създава временни комисии за изпълнение на конкретни задачи във връзка с неговите правомощия.

Чл. 38. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи предлага на Висшия съдебен съвет проект на решение за:

1. броя на съдиите, прокурорите, следователите, както и на административните ръководители и на техните заместници;

2. назначаване, повишаване в ранг или в длъжност и освобождаване на съдии, прокурори и следователи;

3. (доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) назначаване и освобождаване на административните ръководители и на заместниците на административни ръководители, с изключение на председателя на Върховния касационен съд, председателя на Върховния административен съд, главния прокурор и директора на Националната следствена служба, който е и заместник на главния прокурор по разследването;

4. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) придобиване статут на несменяемост на съдии, прокурори и следователи.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Предложения пред Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи във връзка с осъществяване на правомощията ѝ по ал. 1 се правят от заинтересования съдия, прокурор или следовател и от съответния административен ръководител.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Предложенията от административния ръководител се правят, както следва:

1. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) от председателя на Върховния касационен съд - за заместниците му и за съдиите от този съд;

2. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) от председателя на Върховния административен съд - за заместниците му и за съдиите от този съд;

3. от главния прокурор за:

а) (изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) заместниците му от Върховната касационна прокуратура, от Върховната административна прокуратура и за директора на Националната следствена служба, който е и заместник на главния прокурор по разследването;

б) (нова - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) прокурорите от Върховната касационна прокуратура и Върховната административна прокуратура и за следователите от Националната следствена служба;

в) (предишна б. "б" - ДВ, бр. 33 от 2009 г., отм., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.);

4. (доп. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) от апелативните прокурори и военно-апелативния прокурор и ръководителя на апелативната специализирана прокуратура - за заместниците им и за прокурорите от апелативните прокуратури и от военно-апелативната прокуратура и апелативната специализирана прокуратура;

5. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) от военно-окръжните прокурори и ръководителя на специализираната прокуратура съответно - за заместниците им, за прокурорите от военно-окръжните прокуратури и от специализираната прокуратура, за военните следователи и за следователите от следствените отдели в специализираната прокуратура;

6. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) от окръжните прокурори - за заместниците им, за завеждащите окръжните следствени отдели в окръжните прокуратури, за прокурорите от окръжните прокуратури и за следователите от окръжните следствени отдели в окръжните прокуратури;

7. от районните прокурори - за заместниците им и за прокурорите от районните прокуратури;

8. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) от председателите на апелативните съдилища, на военно-апелативния съд и на апелативния специализиран наказателен съд - за заместниците им и за съдиите от тези съдилища;

9. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) от председателите на окръжните съдилища - за заместниците им и за съдиите от тези съдилища;

10. от председателите на административните съдилища - за заместниците им и за съдиите от тези съдилища;

11. от председателите на военните съдилища - за заместниците им и за съдиите от тези съдилища;

12. (нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) от председателя на специализирания наказателен съд - за заместниците му и за съдиите от този съд;

13. (отм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., предишна т. 12, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) от председателите на районните съдилища - за заместниците им и за съдиите от тези съдилища;

14. (отм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.).

(4) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Директорът на Националната следствена служба може да изготвя предложения до главния прокурор за завеждащи специализираните отдели в Националната следствена служба и за следователите от тези отдели.

(5) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Завеждащите окръжните следствени отдели и следствените отдели към специализираната прокуратура могат да изготвят предложения до административните ръководители на окръжните прокуратури и до административния ръководител на специализираната прокуратура за следователите от тези отдели.

(6) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2009 г., предишна ал. 5, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Завеждащите окръжните следствени отдели могат да изготвят предложения до административните ръководители на окръжните прокуратури за следователите от тези отдели.

(7) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 33 от 2009 г., отм., предишна ал. 6, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Министърът на правосъдието може да дава становища по предложенията до Висшия съдебен съвет.

(8) (Предишна ал. 6 - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Висшият съдебен съвет приема решения по направените предложения с мнозинство повече от половината от членовете си.

Чл. 39. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Атестиране на съдии, прокурори и следователи, на административни ръководители и на заместници на административни ръководители се провежда от Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи на Висшия съдебен съвет и от помощни атестационни комисии в органите на съдебната власт.

(2) Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи провежда:

1. атестиране за придобиване статут на несменяемост на съдии, прокурори и следователи;

2. периодично атестиране на заместниците на административните ръководители и на съдиите от Върховния касационен съд и Върховния административен съд, на заместниците на главния прокурор и на прокурорите от Върховната касационна прокуратура и Върховната административна прокуратура, на директора и на

следователите от Националната следствена служба;

3. (изм. - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 19.04.2011 г.) периодично атестиране на административните ръководители в органите на съдебната власт, с изключение на председателите на Върховния касационен съд, Върховния административен съд и главния прокурор.

(3) Помощните атестационни комисии участват в провеждането на периодичното атестиране на съдии, прокурори и следователи и на заместници на административни ръководители извън случаите по ал. 2, т. 2.

(4) Помощните атестационни комисии подпомагат Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи и се избират в съответните органи на съдебната власт на принципа на случайния подбор за всяко конкретно атестиране. Те се състоят от трима редовни и един резервен член. Административният ръководител не може да бъде избран за член на атестационна комисия. Помощната атестационна комисия избира председател измежду своите членове.

(5) При невъзможност да се формира атестационна комисия от съответния орган на съдебната власт съставът ѝ се допълва с членове на комисията на горестоящия орган на съдебната власт в съответния съдебен район.

(6) Помощни атестационни комисии не се избират в районните съдилища, в административните съдилища, в районните прокуратури, в окръжните следствени отдели в окръжните прокуратури и в следствения отдел в специализираната прокуратура.

Чл. 39а. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Комисията "Професионална етика и превенция на корупцията":

1. извършва проучвания, събира необходимата информация и изготвя становище относно притежаваните нравствени качества на кандидатите в конкурсите за заемане на длъжност в органите на съдебната власт;

2. разглежда сигнали за наличие на поведение, противоречащо на правилата за професионалната етика, и предоставя резултатите от проверката на Висшия съдебен съвет;

3. събира и анализира информация за наличие на корупционни явления в органите на съдебната власт и я предоставя на Висшия съдебен съвет;

4. уведомява Висшия съдебен съвет при сигнали на граждани и на държавни органи за прояви на корупция, както и при публикации в медиите, и извършва проверка или предоставя информацията на комисии за професионална етика за извършване на проверка;

5. организира изпълнението на дейностите по приетите стратегии за борба с корупцията и плана за действие към тях;

6. подготвя участието на Висшия съдебен съвет в съвместни прояви с други държавни органи и юридически лица с нестопанска цел във връзка с проблемите на противодействието на корупцията;

7. подготвя проекти на споразумения за съвместна дейност и обменя информация с държавни и обществени структури, създадени за противодействие на корупцията;

8. подготвя участието в съвместни прояви на Висшия съдебен съвет и други държавни органи и юридически лица с нестопанска цел във връзка с проблемите на противодействие на корупцията;

9. изготвя ежегодно доклад за дейността си, който се публикува на интернет страницата на Висшия съдебен съвет.

(2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 19.04.2011 г.) За изпълнение на правомощието си по ал. 1, т. 1 Комисията "Професионална етика и превенция на корупцията" осъществява взаимодействие с комисии за професионална етика в органите на съдебната власт, както и с компетентните органи и институции, които оказват на комисията съдействие и ѝ предоставят необходимата информация.

Чл. 39б. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) В органите на съдебната власт се избират комисии по професионална етика.

(2) (Нова - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 19.04.2011 г.) Членовете на комисията по професионална етика се избират от общото събрание на съответния орган на съдебната власт за срок четири години. Членовете на комисията не могат да бъдат преизбрани за два последователни мандата. Всяка комисия се състои от трима редовни и един резервен член. Измежду членовете си комисията избира председател.

(3) (Нова - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 19.04.2011 г.) При невъзможност да се сформира комисия по професионална етика функциите ѝ се осъществяват от комисията на горестоящия орган на съдебната власт в съответния съдебен район.

(4) (Нова - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 19.04.2011 г.) Комисиите по професионална етика подпомагат Комисията "Професионална етика и превенция на корупцията" към Висшия съдебен съвет при осъществяване на правомощията ѝ по чл. 39а, ал. 1, т. 1 - 6.

(5) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 19.04.2011 г.) Комисиите по професионална етика осъществяват дейността си по прилагането на Кодекса за етично поведение на българските магистрати в съответствие с правилата за организацията и дейността им, приети от Висшия съдебен съвет.

Глава трета

ИНСПЕКТОРАТ КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

Раздел I

Общи положения

Чл. 40. Дейността на Инспектората се основава на принципите на законосъобразност, обективност и публичност.

Чл. 41. Инспекторатът към Висшия съдебен съвет е юридическо лице със седалище София.

Раздел II

Избор и предсрочно прекратяване на мандата на главния инспектор и на инспекторите

Чл. 42. (1) За главен инспектор и инспектори се избират юристи с високи професионални и нравствени качества.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., обявена за противоконституционна с Решение № 10 на КС на РБ в частта ѝ относно думите "съдия, прокурор или следовател, който" - ДВ, бр. 93 от 2011 г.)

За главен инспектор се избира съдия, прокурор или следовател, който има и най-малко 15 години юридически стаж, от които най-малко 10 години като съдия в окръжен или апелативен съд, във Върховния касационен съд или Върховния административен съд, прокурор в окръжна или апелативна прокуратура, във Върховната касационна прокуратура или Върховната административна прокуратура или следовател в Националната следствена служба или в окръжен следствен отдел.

---

(3) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) За инспектори се избират лица, които имат и най-малко 12 години юридически стаж, като за петима от инспекторите в рамките на този стаж се изискват и най-малко 8 години, а за останалите петима - най-малко 5 години като съдия в окръжен или апелативен съд, във Върховния касационен съд или Върховния административен съд, прокурор в окръжна или апелативна прокуратура, във Върховната касационна прокуратура или Върховната административна прокуратура или следовател в Националната следствена служба или в окръжен следствен отдел.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., отм., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.).

Чл. 43. Главен инспектор и инспектори не могат да са лица, по отношение на които са налице основанията по чл. 18, ал. 1.

Чл. 44. (Изм. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) (1) Народното събрание избира главен инспектор и инспектори не по-късно от един месец преди изтичането на техния мандат.

(2) Предложенията за кандидати за главен инспектор и за инспектори се разглеждат от специализираната постоянна комисия на Народното събрание.

(3) Предложенията за кандидати за главен инспектор и за инспектори се правят от народните представители не по-късно от два месеца преди провеждането на избора пред комисията по ал. 2. Предложенията се придружават от подробни писмени мотиви и се правят, при условие че е налице предварително писмено съгласие на кандидата. Към предложенията се прилагат и документи, определени от комисията, свързани с изискванията за несъвместимост, юридически стаж, кариерното израстване на кандидата и завършено висше образование по специалността "Право".

(4) Комисията може да определи и други документи, които кандидатите трябва да представят.

(5) Предложенията заедно с подробна професионална биография на кандидатите и документите по ал. 3 се публикуват в срок до три работни дни от получаването им на интернет страницата на Народното събрание. Публикуват се и името и мотивите на народния представител, издигнал съответната кандидатура.

(6) Публикуването на предложенията и документите по ал. 3 се извършва в съответствие със Закона за защита на личните данни и Закона за защита на класифицираната информация.

Чл. 45. (Изм. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) (1) В 14-дневен срок от публикуването на кандидатурите всеки кандидат за главен инспектор и за инспектор представя на комисията, която подготвя избора, писмена концепция за работата си. В същия срок кандидатите представят декларация за имотното си състояние и произхода на средствата за придобиването на имуществото си по образец, предложен от комисията и от Висшия съдебен съвет и утвърден от министъра на правосъдието. Концепцията и декларацията се публикуват в срок до три работни дни от получаването им на интернет страниците на Народното събрание и на Инспектората към Висшия съдебен съвет.

(2) Юридически лица с нестопанска цел, регистрирани за осъществяване на общественополезна дейност, висши училища и научни организации не по-късно от 7 дни преди изслушването могат да представят на комисията становища за кандидата, включващи и въпроси, които да му бъдат поставяни. Анонимни становища и сигнали не се разглеждат. Представените становища и въпроси се публикуват на интернет страниците на Народното събрание и на Инспектората към Висшия съдебен съвет в срок до три дни след представянето им. Не се публикуват конкретни данни, съставляващи класифицирана информация, както и факти от интимния живот на лицата.

(3) Комисията изслушва всеки кандидат за инспектор и за главен инспектор, които представят пред нея концепцията по ал. 1. Изслушването се насрочва и обявява от комисията не по-късно от един месец преди провеждането му.

(4) Изслушването се провежда на открито заседание на комисията не по-късно от 14 дни преди провеждането на избора. За изслушването се изготвя пълен стенографски протокол, който се публикува на интернет страницата на Народното събрание. Въпроси към кандидатите могат да отправят членовете на комисията, включително въз основа на становищата по ал. 2.

(5) Комисията изготвя доклад за професионалните и нравствените качества на кандидатите, с който предлага кандидатурите за обсъждане и гласуване в Народното събрание. Докладът съдържа заключение за:

1. минималните законови изисквания за заемане на длъжността;
2. наличието на данни, които поставят под съмнение нравствените качества на кандидата, неговите квалификации, опит и професионални качества;
3. специфичната подготовка, качествата и мотивацията за съответната длъжност;
4. публичната репутация и обществената подкрепа за кандидата.

(6) Докладът се публикува на интернет страницата на Народното събрание.

Чл. 46. (Изм. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) Народното събрание избира главния инспектор и всеки от инспекторите поотделно с мнозинство две трети от народните представители.

Чл. 47. (1) Главният инспектор и инспекторите встъпват в длъжност в деня на изтичане на мандата на лицата, на чието място са избрани.

(2) Главният инспектор и инспекторите освобождават длъжностите и прекратяват дейностите, които са несъвместими с изискванията по чл. 18, ал. 1, преди встъпването им в длъжност, за което уведомяват председателя на Народното събрание.

Чл. 48. (1) Главният инспектор и инспекторите се освобождават от длъжност преди изтичането на мандата им при:

1. подаване на оставка;
2. влизане в сила на съдебен акт за извършено престъпление;
3. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) трайна фактическа невъзможност да изпълняват задълженията си за повече от една година;
4. лишаване от право да упражняват юридическа професия или дейност;
5. тежко нарушение или системно неизпълнение на служебните задължения, както и действия, които накърняват престижа на съдебната власт;
6. неизпълнение на задължението по чл. 47, ал. 2.

(2) В случаите по ал. 1, т. 2 - 6 предложението за освобождаване на главния инспектор или инспекторите могат да правят най-малко една пета от народните представители или Висшият съдебен съвет.

Чл. 49. При освобождаване на основание чл. 48, ал. 1 на главния инспектор или на инспектор Народното събрание избира на негово място нов главен инспектор или инспектор, който довършва мандата.

Чл. 50. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., обявен за противоконституционен с Решение № 10 на КС на РБ в частта относно думите "съдия, прокурор или следовател" - ДВ, бр. 93 от 2011 г.)

При изтичане на мандата или при предсрочното му прекратяване на основание чл. 48, ал. 1, т. 1 главният инспектор и инспекторите се възстановяват на длъжност съдия, прокурор или следовател, не по-ниска от заеманата преди избора.

Чл. 51. (1) Възнаграждението на главния инспектор е равно на възнаграждението на председател на отделение във Върховния касационен съд.

(2) Възнаграждението на инспекторите е равно на възнаграждението на съдия във Върховния касационен съд.

Чл. 52. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Времето, прослужено като главен инспектор, инспектор или експерт в Инспектората към Висшия съдебен съвет, се зачита за стаж по чл. 164, ал. 1 - 7.

Чл. 53. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) За главния инспектор и инспекторите се прилагат глава шестнадесета и чл. 219, 221, 224 и 330.

Раздел III

Правомощия на Инспектората

Чл. 54. (1) Инспекторатът:

1. проверява организацията на административната дейност на съдилищата, прокуратурите и следствените органи;

2. проверява организацията по образуването и движението на съдебните, прокурорските и следствените дела, както и приключването на делата в установените срокове;

3. анализира и обобщава делата, които са приключени с влязъл в сила съдебен акт, както и приключените преписки и дела на прокурорите и следователите;

4. при противоречива съдебна практика, установена при осъществяване на дейността по т. 3, сигнализира компетентните органи за отправяне на искане за приемане на тълкувателни решения или тълкувателни постановления;

5. при нарушения, установени при осъществяване на дейностите по т. 1 - 3, сигнализира административния ръководител на съответния орган на съдебната власт и Висшия съдебен съвет;

6. прави предложения за налагане на дисциплинарни наказания на съдии, прокурори, следователи и административни ръководители на органите на съдебната власт;

7. отправя сигнали, предложения и доклади до други държавни органи, включително до компетентните органи на съдебната власт;

8. изготвя и представя на Висшия съдебен съвет годишна програма и отчет за своята дейност;

9. (изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г.) обсъжда предложения от министъра на правосъдието проект на бюджет на съдебната власт в частта му относно бюджета на Инспектората и го представя на Висшия съдебен съвет;

10. ежегодно предоставя публично информация за своята дейност и публикува отчета за дейността си на страницата на Висшия съдебен съвет в интернет.

(2) Инспекторатът приема решения с мнозинство повече от половината от членовете си.

Чл. 55. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) При осъществяване на дейността си Инспекторатът се подпомага от администрация. Числеността на администрацията не може да надвишава два пъти и половина броя на инспекторите, включително и главния инспектор.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) При Инспектората, извън администрацията по ал. 1, се назначават чрез конкурс експерти, които имат най-малко 5 години юридически стаж и отговарят на изискванията на чл. 18, ал. 1.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Експертите при Инспектората се назначават и освобождават от главния

инспектор.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Възнаграждението на експертите при Инспектората е равно на възнаграждението на съдия в районен съд.

(5) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Инспекторатът приема правилник за организацията на своята дейност и за дейността на администрацията и на експертите, който се обнародва в "Държавен вестник".

Чл. 56. (1) Инспекторатът осъществява дейността си чрез проверки, предвидени в годишната му програма, или по сигнали.

(2) Проверката се извършва от главния инспектор или инспектор, който се подпомага от експерти.

(3) Главният инспектор определя със заповед реда за извършване на проверките.

Чл. 57. (1) Проверките, предвидени в годишната програма, се извършват от определени чрез жребий екипи, които включват проверяващия по чл. 56, ал. 2 и експертите, които го подпомагат. Жребиият се провежда от главния инспектор в присъствието на всички инспектори непосредствено след определянето на годишната програма.

(2) За проверките по сигнали проверяващият по чл. 56, ал. 2 и двама експерти, които го подпомагат, се определят на принципа на случайния подбор чрез електронно разпределение според поредността на постъпване на сигналите.

Чл. 58. (1) Извършването на проверка се възлага със заповед на главния инспектор, която съдържа:

1. органа на съдебната власт, съдията, прокурора или следователя, който ще бъде проверяван, задачите и срока за извършване на проверката;

2. името на проверяващия по чл. 56, ал. 2;

3. поименния състав на експертите, които го подпомагат;

4. срока за съставяне на акта с резултатите от проверката.

(2) В акта за резултатите от проверката се съдържат констатациите от извършената проверка и при необходимост препоръки и срок за изпълнението им.

(3) Актът за резултатите от проверката се предоставя на проверявания съдия, прокурор или следовател, както и на административния ръководител на съответния орган на съдебната власт. Те могат в 7-дневен срок от връчването му да направят възражения и да ги представят на главния инспектор.

(4) Административният ръководител уведомява главния инспектор за изпълнението на препоръките, ако има такива, в срока, определен в акта за резултатите от проверката.

Чл. 59. Административните ръководители на органите на съдебната власт са длъжни да оказват съдействие на главния инспектор и на инспекторите при изпълнение на правомощията им и да им осигуряват достъп до необходимите за осъществяването им материали.

Чл. 60. (1) Главният инспектор осъществява и общо организационно и методическо ръководство на дейността на Инспектората, като:

1. представлява Инспектората и определя кой от инспекторите го замества при негово отсъствие;

2. (изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г.) се разпорежда със средствата по бюджета на Инспектората;

3. осъществява контрол върху дейността на инспекторите;

4. организира издаването на бюлетин за резултатите от проверките, който се публикува на страницата на Висшия съдебен съвет в интернет;

5. сключва и прекратява трудовите договори с експертите и служителите от администрацията на Инспектората;

6. организира повишаване квалификацията на инспекторите и администрацията на Инспектората.

(2) Главният инспектор участва в заседанията на Висшия съдебен съвет, но не участва в гласуването.

Глава трета "а"

(Нова - ДВ, бр. 50 от 2012 г.)

РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЗАЯВЛЕНИЯ СРЕЩУ НАРУШАВАНЕ ПРАВОТО НА РАЗГЛЕЖДАНЕ И РЕШАВАНЕ НА ДЕЛОТО В РАЗУМЕН СРОК

Раздел I

(Нов - ДВ, бр. 50 от 2012 г.)

Общи положения

Чл. 60а. (Нов - ДВ, бр. 50 от 2012 г., в сила от 1.10.2012 г.) (1) По реда на тази глава се разглеждат заявления на граждани и юридически лица срещу актове, действия или бездействия на органите на съдебната власт, с които се нарушава правото им на разглеждане и решаване на делото в разумен срок.

(2) Заявленията по ал. 1 се подават от граждани и юридически лица, които са:

1. страни по приключени граждански, административни и наказателни производства;

2. обвиняеми, пострадали или ощетени юридически лица по прекратени досъдебни производства.

(3) По реда на тази глава се определя и изплаща обезщетение в съответствие с практиката на Европейския съд по правата на човека в размер не повече от 10 000 лв.

(4) Заявленията по ал. 1 се подават в 6-месечен срок от приключване на съответното производство с окончателен акт чрез Инспектората към Висшия съдебен съвет до министъра на правосъдието.

(5) За заявленията се създава отделен регистър, който се публикува на интернет страницата на Инспектората към Висшия съдебен съвет.

(6) Не се дължи такса за разглеждане на заявления по реда на тази глава.

Раздел II

(Нов - ДВ, бр. 50 от 2012 г.)

Съдържание и проверка на заявлението

Чл. 60б. (Нов - ДВ, бр. 50 от 2012 г., в сила от 1.10.2012 г.) (1) Заявлението трябва да е написано на български език и да съдържа:

1. имената по документ за самоличност, единен граждански номер и адрес, телефон, факс и електронен адрес, ако има такъв - за българските граждани;

2. имената по документ за самоличност, личен номер на чужденец и адрес, телефон, факс и електронен адрес,

ако има такъв - за чужденците;

3. фирмата на търговеца или наименованието на юридическото лице, изписани и на български език, седалището и последния посочен в съответния регистър адрес на управление и електронния му адрес;

4. посочване на акта, действието или бездействието, с което е извършено нарушението от съответния орган;

5. органа, до който се подава заявлението;

6. в какво се състои искането;

7. подпис на заявителя.

(2) Заявителят прилага декларация, че не е правил искане за обезщетение за същото нарушение и обезщетение не му е изплатено по друг ред.

Раздел III

(Нов - ДВ, бр. 50 от 2012 г.)

Ред за разглеждане на заявленията

Чл. 60в. (Нов - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) (1) Проверката на заявленията по чл. 60а, ал. 1 се извършва от Инспектората към Висшия съдебен съвет, към който се създава специализирано звено.

(2) За експерти в специализираното звено се назначават юристи, които имат най-малко 5 години юридически стаж. Възнаграждението на експертите е равно на възнаграждението на съдия в районен съд.

(3) (В сила от 1.10.2012 г. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) Главният инспектор разпределя постъпилите заявления на състав от инспектор и двама експерти на принципа на случайния подбор, като единият от експертите определя за докладчик.

(4) (В сила от 1.10.2012 г. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) Ако заявлението не отговаря на изискванията на чл. 60б, ал. 1 и 2, на заявителя се изпраща съобщение за отстраняване на допуснатите нередовности в 7-дневен срок от получаване на съобщението.

(5) (В сила от 1.10.2012 г. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) Ако заявителят не отстрани нередовностите, заявлението заедно с приложенията се връща.

Чл. 60г. (Нов - ДВ, бр. 50 от 2012 г., в сила от 1.10.2012 г.) (1) За резултатите от проверката се съставя констативен протокол.

(2) Протоколът се подписва от членовете на проверяващия състав и съдържа данни за:

1. времето и мястото на съставянето му;

2. заявителя;

3. проверяващия състав;

4. делото, по което се съставя;

5. общия период на производството; за периода на забавяне, за което отговорност носи компетентният орган; за периода на забавяне, което се дължи на действия или бездействия на заявителя или на негов законен или процесуален представител.

(3) В констативния протокол се отразява и становището на проверяващия състав по въпроса спазен ли е срокът по чл. 60а, ал. 4.

Чл. 60д. (Нов - ДВ, бр. 50 от 2012 г., в сила от 1.10.2012 г.) Констативният протокол по чл. 60г се изготвя в

4-месечен срок от постъпване на заявлението, съответно от отстраняване на нередовностите по него. Протоколът заедно със заявлението и всички постъпили към него документи се изпраща незабавно на министъра на правосъдието.

Чл. 60е. (Нов - ДВ, бр. 50 от 2012 г., в сила от 1.10.2012 г.) (1) Министърът на правосъдието или оправомощено от него лице въз основа на установените от проверяващия състав факти и обстоятелства отхвърля заявлението като неоснователно, когато:

1. продължителността на производството не надхвърля разумния срок;
2. забавянето се дължи на действия или бездействия на заявителя или на негов законен или процесуален представител.

(2) Когато правото на заявителя на разглеждане и решаване на делото в разумен срок е нарушено, министърът на правосъдието или оправомощено от него лице определя размер на обезщетението съобразно практиката на Европейския съд по правата на човека и предлага сключване на споразумение със заявителя.

Чл. 60ж. (Нов - ДВ, бр. 50 от 2012 г., в сила от 1.10.2012 г.) Проверката на обстоятелствата и произнасянето по заявлението се извършват в 6-месечен срок от постъпването му.

Раздел IV

(Нов - ДВ, бр. 50 от 2012 г.)

Изплащане на обезщетенията

Чл. 60з. (Нов - ДВ, бр. 50 от 2012 г., в сила от 1.10.2012 г.) Обезщетенията се изплащат въз основа на сключеното споразумение.

Чл. 60и. (Нов - ДВ, бр. 50 от 2012 г., в сила от 1.10.2012 г., изм., бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г.) Средствата, необходими за изплащане на сумите по сключените споразумения, се осигуряват от държавния бюджет.

Чл. 60к. (Нов - ДВ, бр. 50 от 2012 г., в сила от 1.10.2012 г., изм., бр. 107 от 2014 г., в сила от 1.01.2015 г.) Министерският съвет одобрява допълнителни разходи по бюджета на Министерството на правосъдието до размера на фактически изплатените обезщетения по чл. 60и за съответното тримесечие чрез промяна в бюджетните му взаимоотношения с централния бюджет.

Чл. 60л. (Нов - ДВ, бр. 50 от 2012 г., в сила от 1.10.2012 г.) Лицата, получили обезщетение по реда на тази глава, не могат да търсят обезщетение на същото основание по съдебен ред.

Раздел V

(Нов - ДВ, бр. 50 от 2012 г.)

Мерки за отстраняване на причините за нарушенията

Чл. 60м. (Нов - ДВ, бр. 50 от 2012 г., в сила от 1.10.2012 г.) (1) Главният инспектор всяко тримесечие изпраща на Висшия съдебен съвет данни за установените нарушения, а министърът на правосъдието - за изплатените обезщетения.

(2) Висшият съдебен съвет всяко шестмесечие анализира причините за нарушенията и приема мерки за тяхното отстраняване.

(3) Висшият съдебен съвет публикува на интернет страницата си информацията по ал. 1 и 2.

Глава четвърта

СЪДИЛИЩА

Раздел I

Общи положения

Чл. 61. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Съдилищата в Република България са районни, окръжни, административни, военни, апелативни, специализиран наказателен съд, апелативен специализиран наказателен съд, Върховен касационен съд и Върховен административен съд.

(2) На съдилищата са подведомствени граждански, наказателни и административни дела.

(3) Дело, което се разглежда от съд, не може да се разглежда от друг орган.

Чл. 62. Районите на районните, окръжните, административните, военните и апелативните съдилища могат да не съвпадат с административно-териториалното деление на страната.

Чл. 63. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Районните, окръжните, административните, специализираният наказателен съд и военните съдилища разглеждат определените със закон дела като първа инстанция.

(2) Окръжните съдилища разглеждат като втора инстанция обжалваните актове по дела на районните съдилища, както и други дела, възложени им със закон.

(3) Административните съдилища разглеждат определените със закон административни дела като касационна инстанция.

(4) Апелативните съдилища разглеждат като втора инстанция обжалваните актове по дела на окръжните съдилища, както и други дела, възложени им със закон.

(5) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Апелативният специализиран наказателен съд разглежда като втора инстанция обжалваните актове по дела на специализирания наказателен съд.

(6) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Военно-апелативният съд разглежда като втора инстанция обжалваните актове по дела на военните съдилища.

(7) (Предишна ал. 6 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Върховният касационен съд е касационна инстанция за определените със закон съдебни актове и разглежда и други дела, определени със закон.

(8) (Предишна ал. 7 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Върховният административен съд разглежда като първа инстанция актове, определени със закон, и като касационна инстанция - обжалваните актове по дела на административните съдилища и актове по дела на тричленен състав на Върховния административен съд.

(9) (Предишна ал. 8 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Споровете за подсъдност между Върховния касационен съд и Върховния административен съд се решават от състав, който включва трима представители на Върховния касационен съд и двама представители на Върховния административен съд, чието определение е окончателно.

Чл. 64. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Актовете на съдилищата се публикуват незабавно след постановяването им на интернет страницата на съответния съд при спазване изискванията на Закона за защита на личните данни и Закона за защита на класифицираната информация.

(2) (Нова - ДВ, бр. 81 от 2011 г.) Публикуването на актовете по ал. 1 се извършва по начин, който не позволява идентифицирането на физическите лица, упоменати в тези актове.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 81 от 2011 г.) Актовете по дела, които засягат гражданския или здравния статус на лицата, се публикуват без мотивите им.

Чл. 65. Всички съдилища са юридически лица на бюджетна издръжка.

Раздел II

Съдебни заседатели

Чл. 66. (1) В случаите, определени със закон, в състава на съда, който разглежда делото като първа инстанция, участват и съдебни заседатели.

(2) Съдебните заседатели имат еднакви права и задължения със съдиите.

Чл. 67. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Съдебен заседател е дееспособен български гражданин, който е навършил 21 години, но не е навършил 65 години към момента на определянето му за съдебен заседател, ползва се с добро име в обществото и не е осъждан за умишлено престъпление, независимо от реабилитацията.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Съдебни заседатели във военните съдилища могат да са генерали (адмирал), офицери и сержанти на военна служба.

Чл. 68. (1) Общинските съвети, които се намират в съдебния район на съответния съд, правят предложения за съдебни заседатели, като най-малко 10 на сто от лицата, които се предлагат, са с педагогическа квалификация.

(2) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Столичният общински съвет прави предложения за съдебните заседатели за специализирания наказателен съд.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Съдебните заседатели се определят за:

1. районните съдилища - от общото събрание на съдиите от съответния окръжен съд;

2. окръжните съдилища - от общото събрание на съдиите от съответния апелативен съд;

3. (нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) специализирания наказателен съд - от общото събрание на съдиите от апелативния специализиран наказателен съд.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Съдебните заседатели във военните съдилища се определят по предложение на командирите на поделенията от общото събрание на съдиите от военно-апелативния съд.

Чл. 69. (1) (Предишен текст на чл. 69, доп. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Мандатът на съдебните заседатели е 5 години, който започва да тече от датата на полагане на клетвата по чл. 70.

(2) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 1.01.2010 г.) Ако разглеждането на делото, в което участват съдебни заседатели, продължи след срока по ал. 1, мандатът им продължава до приключването на делото в съответната съдебна инстанция.

Чл. 70. Съдебните заседатели полагат клетва пред съответното общо събрание.

Чл. 71. Съдебният заседател се освобождава предсрочно от съответното общо събрание по предложение на председателя на съда:

1. по негово искане;

2. при поставянето му под запрещение;

3. когато е осъден за умишлено престъпление;

4. при трайна невъзможност да изпълнява задълженията си повече от една година;

5. когато извърши тежко нарушение на задълженията си или системно не ги изпълнява, или извърши действие, с което уронва престижа на съдебната власт.

Чл. 72. (1) Съдебните заседатели се свикват за участие в съдебни заседания от председателя на съда най-много за 60 дни в рамките на една календарна година, освен ако разглеждането на делото, в което участват, продължи и след този срок.

(2) За всеки съдебен състав чрез жребий се определят основни и резервни съдебни заседатели.

Чл. 73. За участието си в съдебни заседания съдебните заседатели получават възнаграждение от бюджета на съдебната власт.

Чл. 74. (1) Председателят на съда може с разпореждане да наложи глоба от 50 до 500 лв. на съдебен заседател за неизпълнение на задълженията му, след като му предостави възможност да даде обяснения.

(2) По жалба на наказанния съдебен заседател председателят на по-горния съд може да отмени разпореждането по ал. 1 или да намали размера на глобата.

Чл. 75. (Обявен за противоконституционен с Решение № 10 на КС на РБ - ДВ, бр. 93 от 2011 г.)

---

(1) (Предишен текст на чл. 75, изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Висшият съдебен съвет приема наредба, с която определя:

1. реда, по който се посочват кандидатите за съдебни заседатели;
2. възнагражденията на съдебните заседатели;
3. други организационни въпроси, свързани със съдебните заседатели.

(2) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Наредбата по ал. 1 се обнародва в "Държавен вестник".

Раздел III

Районен съд

Чл. 76. Районният съд е основен първоинстанционен съд. На него са подсъдни всички дела освен тези, които със закон са определени като подсъдни на друг съд.

Чл. 77. (1) Районният съд се състои от съдии и се ръководи от председател.

(2) В районния съд могат да се създават отделения.

(3) При всеки районен съд има бюро за съдимост.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) Функциите и организацията на дейността на бюрата за съдимост, включително подаването на заявление с електронен подпис за издаване на свидетелства за съдимост и на справки за съдимост в електронен вид, както и контролът върху нея се уреждат с наредба на министъра на правосъдието.

Чл. 78. Районният съд разглежда делата в състав от един съдия, освен ако със закон е предвидено друго.

Чл. 79. (1) В районен съд, в който има най-малко трима съдии, общото събрание се състои от всички съдии. Когато броят на съдиите е по-малък от трима, те участват в общото събрание на друг районен съд от същия съдебен район, определен от председателя на окръжния съд.

(2) Общото събрание на районния съд:

1. анализира и обобщава практиката на съда;

2. разглежда други въпроси по предложение на председателя на съда или на член на общото събрание.

(3) Общото събрание не може да разглежда и да приема решения по въпроси, свързани с организацията на дейността на съда, които са от компетентността на председателя на районния съд.

(4) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Общото събрание може да се свика и по искане на не по-малко от една трета от всички съдии.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Общото събрание се провежда, ако на него присъстват повече от половината от всички съдии, и приема решения с мнозинство повече от половината от присъстващите съдии.

Чл. 80. (1) Председателят на районния съд:

1. осъществява общо организационно и административно ръководство, отговаря за дейността на съда и го представлява;

2. изготвя:

а) годишен доклад за дейността на съда и до 31 януари го предоставя на председателя на окръжния съд за включване в годишния доклад;

б) (изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) информации, справки и статистически данни в електронна форма по образци и в срокове, утвърдени от Висшия съдебен съвет, и ги предоставя на Висшия съдебен съвет и на министъра на правосъдието;

3. в края на всяко шестмесечие подготвя и предоставя на Инспектората към Висшия съдебен съвет обобщена информация за образуването, движението и приключването на преписките и делата на съдиите, както и за окончателно отменените актове от по-горните инстанции, а на министъра на правосъдието - и информация за образуването, движението и приключването на преписките и делата на държавните съдебни изпълнители и на съдиите по вписванията;

4. участва в съдебни заседания;

5. уведомява министъра на правосъдието за свободните длъжности за държавни съдебни изпълнители и за съдии по вписванията;

6. ръководи и контролира работата на държавните съдебни изпълнители, на бюро за съдимост към съда и на съдиите по вписванията;

7. (отм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.);

8. назначава и освобождава от длъжност служителите в съда и организира работата на отделните служби;

9. свиква и ръководи общото събрание на съда;

10. организира публикуването на влезлите в сила актове на страницата на районния съд в интернет;

11. публикува годишния доклад за дейността на съда на страницата на районния съд в интернет в срок до един месец от предоставянето му на председателя на окръжния съд.

(2) Разпорежданията на председателя във връзка с организацията на работата на съда са задължителни за

всички съдии и служители в него.

Чл. 81. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Когато длъжността на съдия от районен съд не е заета или съдия е възпрепятстван да изпълнява длъжността си и не може да бъде заместен от друг съдия от същия съд, председателят на съответния окръжен съд може да командирова на негово място съдия от друг районен съд, съдия от окръжния съд или младши съдия със стаж не по-малко от две години. Командирането се извършва при спазване условията на чл. 227.

(2) Когато командирането не е възможно, председателят на апелативния съд може да командирова съдия от района на друг окръжен съд при условията на ал. 1.

(3) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Когато командирането по ал. 1 и 2 не е възможно, председателят на Върховния касационен съд може да командирова съдия от района на друг апелативен съд.

(4) (Предишна ал. 3, доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Командирането на съдията се съгласува с административния му ръководител, като заповедта за командироване се мотивира.

Раздел IV

Окръжен съд

Чл. 82. (1) Окръжният съд като първа инстанция разглежда:

1. наказателни дела в състав от един съдия и двама съдебни заседатели, освен ако със закон е предвидено друго;

2. граждански дела в състав от един съдия.

(2) Младши съдия може да участва в състав на първоинстанционния съд по наказателно дело, но не може да бъде единствен съдия или докладчик по него.

Чл. 83. (1) Окръжният съд като втора инстанция разглежда дела в състав от трима съдии, освен ако със закон е предвидено друго.

(2) В случаите по ал. 1 само един от членовете на състава на окръжния съд може да бъде младши съдия.

(3) Съставът се председателства от най-старшия по длъжност или ранг съдия.

Чл. 84. (1) Окръжният съд се състои от съдии и младши съдии и се ръководи от председател.

(2) По решение на общото събрание на съдиите при окръжния съд могат да се създават отделения, които се ръководят от председателя или от неговите заместници.

Чл. 85. (1) Окръжният съд има общо събрание, което се състои от всички съдии.

(2) Младшите съдии и председателите на районните съдилища участват в общото събрание, но не участват в гласуването.

(3) Общото събрание на окръжния съд:

1. обсъжда в края на всеки три години разпределението на съдиите по отделения и го предлага на председателя на съда;

2. анализира и обобщава практиката на окръжния съд и на районните съдилища в неговия съдебен район;

3. разглежда периодично състоянието на престъпността и другите правонарушения и обобщава опита на окръжния съд и на районните съдилища в неговия съдебен район;

4. дава мнение по искания за приемане на тълкувателни решения или тълкувателни постановления;

5. приема решения в други предвидени от закона случаи.

(4) Общото събрание не може да разглежда и да приема решения по въпроси, свързани с организацията на дейността на съда, които са от компетентността на председателя на окръжния съд.

(5) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Общото събрание се свиква и по искане на не по-малко от една трета от всички съдии.

(6) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Общото събрание се провежда, ако на него присъстват повече от половината от всички съдии, и приема решения с мнозинство повече от половината от присъстващите съдии.

Чл. 86. (1) Председателят на окръжния съд:

1. осъществява общо организационно и административно ръководство на окръжния съд и го представлява;

2. в края на всяко шестмесечие подготвя и предоставя на Инспектората към Висшия съдебен съвет и на министъра на правосъдието обобщена информация за образуването, движението и приключването на делата, както и за окончателно отменените актове от по-горните инстанции;

3. изготвя:

а) годишен доклад за дейността на окръжния съд и на районните съдилища в съдебния му район и до края на февруари го предоставя на председателя на апелативния съд от съответния съдебен район за включване в годишния доклад;

б) (изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) информации, справки и статистически данни в електронна форма по образци и в срокове, утвърдени от Висшия съдебен съвет, и ги предоставя на Висшия съдебен съвет и на министъра на правосъдието;

4. разпределя в края на всеки три години съдиите от окръжния съд по отделения;

5. председателства съдебни състави от всички отделения;

6. извършва лично или възлага на съдия от окръжния съд проверки на организацията на дейността на съдиите от районния съд, както и на държавните съдебни изпълнители и на съдиите по вписванията;

7. организира повишаването на квалификацията на съдиите от окръжния съд;

8. свиква съдиите от окръжния съд и от районните съдилища за обсъждане на доклада по т. 3, буква "а", докладите от проверките и исканията за постановяване на тълкувателни решения или тълкувателни постановления;

9. командирова съдии, държавни съдебни изпълнители и съдии по вписванията в района на окръжния съд при условията на чл. 81, 274 и 290;

10. организира подготовката на стажант-юристите и отговаря за нея;

11. назначава и освобождава от длъжност служителите в съда и организира работата на отделните служби;

12. свиква и ръководи общото събрание;

13. организира публикуването на влезлите в сила актове на страницата на окръжния съд в интернет;

14. публикува годишния доклад за дейността на съда на страницата на окръжния съд в интернет в срок до един месец от представянето му на председателя на апелативния съд.

(2) Разпорежданията на председателя във връзка с организацията на работата на съда са задължителни за всички съдии и служители в него.

Чл. 87. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Когато длъжността на съдия от окръжен съд не е заета или съдия е възпрепятстван да изпълнява длъжността си и не може да бъде заместен от друг съдия от същия съд,

председателят на апелативния съд може да командирова на негово място съдия от апелативния съд, от друг окръжен съд или съдия от районен съд с ранг на съдия от окръжен съд от съдебния район на апелативния съд. Командирането се извършва при спазване условията на чл. 227.

(2) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2009 г., доп., бр. 50 от 2012 г.) Когато командирането по ал. 1 не е възможно, председателят на Върховния касационен съд може да командирова районен, окръжен или апелативен съдия от района на друг апелативен съд със съответен ранг при спазване условията на чл. 227.

(3) (Предишна ал. 2, доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Командирането на съдията се съгласува с административния му ръководител, като заповедта за командироване се мотивира.

Чл. 88. В град София има градски съд с правомощия на окръжен съд.

Раздел V

Административен съд

Чл. 89. (1) На административния съд като първа инстанция са подсъдни всички административни дела, освен тези, които със закон са определени като подсъдни на Върховния административен съд.

(2) Седалищата и съдебните райони на административните съдилища съвпадат със седалищата и съдебните райони на окръжните съдилища.

Чл. 90. (1) Административният съд разглежда административните дела в състав от един съдия, освен ако със закон е предвидено друго.

(2) В производството пред административния съд участва прокурор от административния отдел на съответната окръжна прокуратура в случаите, предвидени със закон.

Чл. 91. (1) Административният съд се състои от съдии и се ръководи от председател.

(2) По решение на общото събрание на съдиите при административния съд могат да се създават специализирани по материя отделения, които се ръководят от председателя или неговите заместници.

Чл. 92. (1) Административният съд има общо събрание, което се състои от всички съдии.

(2) Общото събрание:

1. утвърждава ежегодно състава на отделенията;

2. обсъжда в края на всеки три години разпределението на съдиите по отделения, когато такива са обособени, и го предлага на председателя на административния съд;

3. анализира и обобщава практиката на административния съд;

4. дава мнения пред Върховния административен съд по искания за приемане на тълкувателни решения и тълкувателни постановления;

5. приема решения в други предвидени със закона случаи.

(3) Общото събрание не може да разглежда и да приема решения по въпроси, свързани с организацията на дейността на съда, които са от компетентността на председателя на административния съд.

(4) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Общото събрание се свиква и по искане на не по-малко от една трета от всички съдии.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Общото събрание се провежда, ако присъстват повече от половината от всички съдии, и приема решения с мнозинство повече от половината от присъстващите съдии.

Чл. 93. (1) Председателят на административния съд:

1. осъществява общо организационно и административно ръководство на административния съд и го представлява;
2. изготвя:
  - а) годишен доклад за дейността на административния съд, който до края на февруари предоставя на председателя на Върховния административен съд за включване в годишния доклад;
  - б) (изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) информации, справки и статистически данни в електронна форма по образци и в срокове, утвърдени от Висшия съдебен съвет, и ги предоставя на Висшия съдебен съвет и на министъра на правосъдието;
3. в края на всяко шестмесечие подготвя и предоставя на Инспектората към Висшия съдебен съвет и на министъра на правосъдието обобщена информация за образуването, движението и приключването на делата, както и за окончателно отменените актове от по-горните инстанции;
4. разпределя съдиите от административния съд по отделения, когато такива са обособени;
5. председателства съдебни състави от всички отделения;
6. свиква съдиите от административния съд за обсъждане на доклада по т. 2, буква "а" и исканията за приемане на тълкувателни решения или тълкувателни постановления;
7. назначава и освобождава от длъжност служителите в съда и организира работата на отделните служби;
8. свиква и ръководи общото събрание на съдиите от съда;
9. организира публикуването на влезлите в сила актове на страницата на административния съд в интернет;
10. публикува годишния доклад за дейността на съда на страницата на административния съд в интернет в срок до един месец от предоставянето му на председателя на Върховния административен съд.

(2) Разпорежданията на председателя във връзка с организацията на работата на съда са задължителни за всички съдии и служители в него.

Чл. 94. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Когато длъжността на съдия от административен съд не е заета или съдия е възпрепятстван да изпълнява длъжността си и не може да бъде заместен от друг съдия от същия съд, председателят на Върховния административен съд може да командирова на негово място съдия от друг административен съд. Командирането се извършва при спазване условията на чл. 227.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Командирането на съдията се съгласува с административния му ръководител, като заповедта за командироване се мотивира.

Раздел VI

Военен съд

Чл. 95. (1) Компетентността на военния съд се определя със закон.

(2) Военният съд е приравнен на окръжен съд.

Чл. 96. Военният съд се състои от съдии и се ръководи от председател.

Чл. 97. (1) Военният съд разглежда делата в състав от един съдия и съдебни заседатели, освен ако със закон е предвидено друго.

(2) Съставът на съда се председателства от най-старшия съдия.

Чл. 98. (1) Военният съд има общо събрание, което се състои от всички съдии.

(2) Общото събрание на военния съд осъществява съответно правомощията на общото събрание на окръжен съд.

(3) Общото събрание не може да разглежда и да приема решения по въпроси, свързани с организацията на дейността на съда, които са от компетентността на председателя на военния съд.

(4) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Общото събрание се свиква и по искане на не по-малко от една трета от всички съдии.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Общото събрание на военния съд се провежда, ако присъстват повече от половината от всички съдии, и приема решения с мнозинство повече от половината от присъстващите съдии.

Чл. 99. Председателят на военния съд има съответно правомощията на председател на окръжен съд.

Чл. 100. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Когато военен съдия е възпрепятстван да изпълнява длъжността си и не може да бъде заместен от друг съдия от същия съд, председателят на военноапелативния съд може да командирова на негово място съдия от друг военен съд. Командирането се извършва при спазване условията на чл. 227.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Командирането на съдията се съгласува с административния му ръководител, като заповедта за командироване се мотивира.

Раздел VIa

(Нов - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.)

Специализиран наказателен съд

Чл. 100а. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Компетентността на специализирания наказателен съд се определя със закон.

(2) Специализираният наказателен съд е приравнен на окръжен съд и седалището му е в София.

Чл. 100б. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Специализираният наказателен съд се състои от съдии и се ръководи от председател.

Чл. 100в. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Специализираният наказателен съд разглежда делата в състав от един съдия и двама съдебни заседатели, освен ако в закон е предвидено друго.

(2) Съставът на съда се председателства от най-старшия по длъжност или ранг съдия.

Чл. 100г. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Специализираният наказателен съд има общо събрание, което се състои от всички съдии. За общото събрание се прилагат разпоредбите на чл. 98, ал. 2 - 5.

Чл. 100д. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Председателят на специализирания наказателен съд има съответно правомощията на председател на окръжен съд.

Чл. 100е. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Когато длъжността на съдия от

специализирания наказателен съд не е заета или съдия е възпрепятстван да изпълнява длъжността си и не може да бъде заменен с друг съдия от същия съд, председателят на апелативния специализиран наказателен съд може да командирова на негово място съдия от апелативния специализиран наказателен съд при спазване на условията на чл. 227.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) Когато командироването по ал. 1 не е възможно, председателят на Върховния касационен съд може да командирова съдия от районен, окръжен или апелативен съд със съответен ранг при спазване на условията на чл. 227.

(3) Командироването на съдията се съгласува с административния му ръководител, като заповедта за командироване се мотивира.

Раздел VII

Апелативен съд

Чл. 101. (1) Апелативният съд разглежда делата, образувани по жалби и протести срещу първоинстанционните актове на окръжните съдилища в неговия съдебен район.

(2) Военно-апелативният съд е един и разглежда делата, образувани по жалби и протести срещу актове на военните съдилища от цялата страна.

Чл. 102. (1) Апелативният съд се състои от съдии и се ръководи от председател.

(2) Военно-апелативният съд се състои от съдии и се ръководи от председател.

Чл. 103. По решение на общото събрание на съдиите при апелативния съд може да се създават отделения, които се ръководят от председателя или неговите заместници.

Чл. 104. (1) Апелативният съд има общо събрание, което се състои от всички съдии. В него могат да участват председателите на окръжните съдилища, които не участват в гласуването.

(2) Общото събрание на апелативния съд осъществява съответно правомощията на общото събрание на окръжен съд.

(3) Общото събрание не може да разглежда и да приема решения по въпроси, свързани с организацията на дейността на съда, които са от компетентността на председателя на апелативния съд.

(4) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Общото събрание се свиква и по искане на не по-малко от една трета от всички съдии.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Общото събрание се провежда, ако присъстват повече от половината от всички съдии, и приема решения с мнозинство повече от половината от присъстващите съдии.

Чл. 105. Апелативният съд заседава в състав от трима съдии, освен ако със закон е предвидено друго.

Чл. 106. (1) Председателят на апелативния съд:

1. осъществява общо организационно и административно ръководство на апелативния съд и го представлява;
2. в края на всяко шестмесечие подготвя и предоставя на Инспектората към Висшия съдебен съвет и на министъра на правосъдието обобщена информация за образуването, движението и приключването на делата, както и за окончателно отменените актове от по-горните инстанции;
3. изготвя:

а) годишен доклад за дейността на апелативния съд, на окръжните съдилища и на районните съдилища в съдебния му район и до 31 март го предоставя на председателя на Върховния касационен съд за включване в годишния доклад;

б) (изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) информации, справки и статистически данни в електронна форма по образци и в срокове, утвърдени от Висшия съдебен съвет, и ги предоставя на Висшия съдебен съвет и на министъра на правосъдието;

4. разпределя в края на всеки три години съдиите от апелативния съд по отделения;

5. може да председателства съдебни състави от всички отделения;

6. извършва лично или възлага на съдия от апелативния съд проверки на организацията на дейността на съдиите от окръжните съдилища от своя съдебен район;

7. анализира и обобщава съдебната практика на апелативния съд и на окръжните съдилища от съответния съдебен район;

8. организира повишаването на квалификацията на съдиите в апелативния съд;

9. свиква съдиите от апелативния съд и от окръжните съдилища за обсъждане на доклада по т. 3, буква "а", докладите от проверките и исканията за приемане на тълкувателни решения и тълкувателни постановления;

10. командирова съдии при условията на чл. 107;

11. назначава и освобождава от длъжност служителите в съда и организира работата на отделните служби;

12. свиква и ръководи общото събрание;

13. организира публикуването на влезлите в сила актове на страницата на апелативния съд в интернет;

14. публикува годишния доклад за дейността на съда на страницата на апелативния съд в интернет в срок до един месец от представянето му на председателя на Върховния касационен съд.

(2) Разпорежданията на председателя на апелативния съд във връзка с организацията на работата на съда са задължителни за всички съдии и служители в него.

(3) Председателят на военно-апелативния съд има съответните правомощия по отношение на военните съдилища.

Чл. 107. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Когато длъжността на съдия от апелативния съд не е заета или съдия е възпрепятстван да изпълнява длъжността си и не може да бъде заместен от друг съдия от същия съд, председателят на апелативния съд може да командирова на негово място съдия от окръжния съд със съответен ранг при спазване условията на чл. 227.

(2) Председателят на военно-апелативния съд командирова съдии от военните съдилища при условията на ал. 1.

(3) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Когато командироването по ал. 1 не е възможно, председателят на Върховния касационен съд може да командирова апелативен съдия от района на друг апелативен съд.

(4) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Командироването на съдия по ал. 1 - 3 се съгласува с административния му ръководител, като заповедта за командироване се мотивира.

Раздел VIа

(Нов - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.)

Апелативен специализиран наказателен съд

Чл. 107а. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Апелативният специализиран наказателен съд разглежда делата, образувани по жалби и протести срещу актове на специализирания наказателен съд. Седалището му е в София.

(2) Апелативният специализиран наказателен съд се състои от съдии и се ръководи от председател.

Чл. 107б. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Когато длъжността на съдия от апелативния специализиран наказателен съд не е заета или съдия е възпрепятстван да изпълнява длъжността си и не може да бъде заместен от друг съдия от същия съд, председателят на апелативния специализиран наказателен съд може да командирова на негово място съдия от специализирания наказателен съд със съответен ранг при спазване условията на чл. 227.

(2) Когато командироването по ал. 1 не е възможно, председателят на Върховния касационен съд може да командирова съдия от окръжен или апелативен съд със съответен ранг при спазване на условията на чл. 227.

(3) Командироването на съдията се съгласува с административния му ръководител, като заповедта за командироване се мотивира.

Чл. 107в. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Разпоредбите на чл. 104 - 106 се прилагат и за апелативния специализиран наказателен съд.

Раздел VIII

Върховен касационен съд

Чл. 108. (1) Върховният касационен съд е висшата съдебна инстанция по наказателни и граждански дела. Неговата юрисдикция се разпростира върху цялата територия на Република България.

(2) Седалището на Върховния касационен съд е в София.

Чл. 109. (1) Върховният касационен съд се състои от съдии и се ръководи от председател.

(2) Във Върховния касационен съд има наказателна, гражданска и търговска колегии.

(3) Колегията се ръководи от председателя или негов заместник, който може да председателства съдебни състави от съответната колегия.

(4) В колегиите има отделения.

Чл. 110. Върховният касационен съд заседава в състав:

1. трима съдии, освен ако със закон е предвидено друго;

2. общо събрание на наказателната, гражданската или търговската колегия - когато разглежда искане за приемане на тълкувателно решение в наказателното, гражданското или търговското правораздаване;

3. общо събрание на гражданската и търговската колегии - когато разглежда искане за приемане на тълкувателно решение по общи въпроси на гражданското и търговското правораздаване.

Чл. 111. (1) Пленумът на Върховния касационен съд се състои от всички съдии.

(2) Пленумът:

1. определя състава на колегиите и броя и съставите на отделенията;

2. обсъжда всяка година доклада на председателя за дейността на Върховния касационен съд.

(3) Пленумът не може да разглежда и да приема решения по въпроси, свързани с организацията на дейността на съда, които са от компетентността на председателя на Върховния касационен съд.

(4) Пленумът на Върховния касационен съд се провежда, ако присъстват повече от половината от всички съдии, и приема решение с мнозинство повече от половината от присъстващите съдии.

Чл. 112. (1) Общото събрание на наказателната, гражданската или търговската колегия се състои от съдиите в нея.

(2) Общото събрание на гражданската и търговската колегии се състои от съдиите в двете колегии.

(3) Общото събрание на всяка колегия се провежда, ако присъстват повече от половината от съдиите в нея, и приема решения с мнозинство повече от половината от присъстващите съдии.

(4) Общото събрание на колегията за приемане на тълкувателно решение се провежда, ако присъстват повече от две трети от съдиите в нея, а в случаите по чл. 110, т. 3 - повече от две трети от съдиите от гражданската и търговската колегии, и приема решения с мнозинство повече от половината от всички съдии от колегията или колегиите.

Чл. 113. (1) В заседанията на пленума могат да участват:

1. главният прокурор или негов заместник при Върховната касационна прокуратура;

2. председателите на апелативните съдилища и други съдии;

3. председателят или член на Висшия адвокатски съвет;

4. министърът на правосъдието.

(2) Председателят на Върховния касационен съд уведомява лицата по ал. 1 за датата и часа на провеждане на заседанието.

(3) Лицата по ал. 1 могат да изразяват становище, но не участват в гласуването.

Чл. 114. (1) Председателят на Върховния касационен съд:

1. осъществява организационно ръководство на дейността на Върховния касационен съд и го представлява;

2. свиква и ръководи заседанията на общото събрание на колегиите и на пленума на Върховния касационен съд или възлага това на своите заместници;

3. прави искания за приемане на тълкувателни решения и тълкувателни постановления;

4. съвместно със своите заместници предлага на пленума разпределението на съдиите по колегии и отделения;

5. може да председателства съдебни състави от всички отделения;

6. извършва лично или възлага на съдия от Върховния касационен съд проверки на организацията на дейността на съдиите от апелативните съдилища;

7. (доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) в края на всяко шестмесечие подготвя и предоставя на Висшия съдебен съвет, на Инспектората към Висшия съдебен съвет и на министъра на правосъдието обобщена информация за образуването, движението и приключването на делата;

8. свиква съдиите от Върховния касационен съд и от апелативните съдилища за обсъждане на докладите от проверките;

9. командирова съдии при условията на чл. 115;

10. назначава и освобождава служителите в съда;

11. изготвя годишен доклад за дейността на Върховния касационен съд и го публикува на страницата на

Върховния касационен съд в интернет в едномесечен срок от изготвянето му;

12. организира публикуването на влезлите в сила актове на Върховния касационен съд на страницата на съда в интернет;

13. организира публикуването на ежемесечен бюлетин на Върховния касационен съд;

14. (нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) определя председателите на отделенията за срок не повече от четири години.

(2) Председателят на Върховния касационен съд изготвя обобщен годишен доклад за прилагането на закона и за дейността на съдилищата, с изключение на административните съдилища, и го внася във Висшия съдебен съвет до 30 април.

(3) Разпорежданията на председателя във връзка с организацията на работата на съда са задължителни за всички съдии и служители в него.

Чл. 115. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Когато длъжността на съдия от Върховния касационен съд не е заета или съдия е възпрепятстван да изпълнява длъжността си и не може да бъде заместен от друг съдия от същия съд, председателят на Върховния касационен съд може да командирова на негово място съдия от апелативен или окръжен съд, който има най-малко 12 години юридически стаж. Командирането се извършва при спазване условията на чл. 227.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Командирането на съдията се съгласува с административния му ръководител, като заповедта за командироване се мотивира.

Раздел IX

Върховен административен съд

Чл. 116. (1) Върховният административен съд има юрисдикция върху цялата територия на Република България.

(2) Седалището на Върховния административен съд е в София.

Чл. 117. (1) Върховният административен съд се състои от съдии и се ръководи от председател.

(2) Във Върховния административен съд има колегии, които се ръководят от председателя или негов заместник, който може да председателства съдебни състави от съответната колегия.

Чл. 118. Върховният административен съд заседава в състав:

1. трима съдии, освен ако закон предвижда друго;

2. общо събрание на колегията - когато разглежда искане за приемане на тълкувателно решение в административното правораздаване;

3. общо събрание на колегиите - когато разглежда искане за приемане на тълкувателно решение по общи въпроси в административното правораздаване.

Чл. 119. (1) Пленумът на Върховния административен съд се състои от всички съдии.

(2) Пленумът:

1. определя броя и състава на колегиите и отделенията на Върховния административен съд;

2. обсъжда всяка година доклада на председателя за дейността на Върховния административен съд.

(3) Пленумът не може да разглежда и да приема решения по въпроси, свързани с организацията на дейността на съда, които са от компетентността на председателя на Върховния административен съд.

(4) Пленумът на Върховния административен съд се провежда, ако присъстват повече от половината от съдиите, и приема решение с мнозинство повече от половината от присъстващите съдии.

Чл. 120. (1) Общото събрание на колегията се състои от съдиите в нея.

(2) Общото събрание на колегията се провежда, ако присъстват повече от половината от съдиите от колегията, и приема решения с мнозинство повече от половината от присъстващите съдии.

(3) Общото събрание за приемане на тълкувателно решение се провежда, ако присъстват повече от две трети от съдиите от колегията, а в случаите по чл. 118, т. 3 - повече от две трети от съдиите в колегията, и приема решения с мнозинство повече от половината от всички съдии в колегията или колегията.

Чл. 121. (1) В заседанията на пленума могат да участват:

1. главният прокурор или негов заместник при Върховната административна прокуратура;
2. председателите на административните съдилища и други съдии;
3. председателят или член на Висшия адвокатски съвет;
4. министърът на правосъдието.

(2) Председателят на Върховния административен съд уведомява лицата по ал. 1 за датата и часа на провеждане на заседанието.

(3) Лицата по ал. 1 могат да изразяват становища, но не участват в гласуването.

Чл. 122. (1) Председателят на Върховния административен съд:

1. осъществява организационно ръководство на дейността на Върховния административен съд и го представлява;
2. свиква и ръководи заседанията на пленума и на общото събрание на колегията на Върховния административен съд;
3. извършва лично или възлага на съдия от Върховния административен съд проверки на организацията на дейността на съдиите от административните съдилища;
4. свиква съдиите от Върховния административен съд и административните съдилища за обсъждане на докладите от проверките;
5. може да председателства съдебни състави от всички отделения;
6. прави искания за приемане на тълкувателни решения и тълкувателни постановления;
7. съвместно със своите заместници предлага на пленума на Върховния административен съд разпределението на съдиите по колегии и отделения;
8. командирова съдии при условията на чл. 123;
9. назначава и освобождава служителите в съда;
10. изготвя годишен доклад за дейността на Върховния административен съд и го публикува на страницата на Върховния административен съд в интернет в едномесечен срок от изготвянето му;
11. (доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) в края на всяко шестмесечие подготвя и предоставя на Висшия съдебен съвет, на Инспектората към Висшия съдебен съвет и на министъра на правосъдието обобщена информация за образуването, движението и приключването на делата;

12. организира публикуването на влезлите в сила актове на страницата на съда в интернет;
13. организира публикуването на ежемесечен бюлетин на Върховния административен съд;
14. (нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) определя председателите на отделенията за срок не повече от четири години.

(2) Председателят на Върховния административен съд изготвя обобщен годишен доклад за прилагането на закона и за дейността на административните съдилища и го внася във Висшия съдебен съвет до 30 април.

(3) Разпорежданията на председателя във връзка с организацията на работата на съда са задължителни за всички съдии и служители в него.

Чл. 123. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., доп., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Когато длъжността на съдия от Върховния административен съд не е заета или съдия е възпрепятстван да изпълнява длъжността си и не може да бъде заместен от друг съдия от същия съд, председателят на Върховния административен съд може да командирова на негово място съдия от административен съд или от друг съд със съответен ранг, който има най-малко 12 години юридически стаж. Командирането се извършва при спазване условията на чл. 227.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Командирането на съдията се съгласува с административния му ръководител, като заповедта за командироване се мотивира.

Раздел X

Тълкувателни решения и тълкувателни постановления

Чл. 124. (1) При противоречива или неправилна практика по тълкуването и прилагането на закона се приема тълкувателно решение от общото събрание на:

1. наказателната, гражданската или търговската колегия във Върховния касационен съд;
2. гражданската и търговската колегии във Върховния касационен съд;
3. колегия във Върховния административен съд;
4. колегиите във Върховния административен съд.

(2) При противоречива или неправилна съдебна практика между Върховния касационен съд и Върховния административен съд общото събрание на съдиите от съответните колегии на двете съдилища приемат съвместно тълкувателно постановление.

Чл. 125. Искане за приемане на тълкувателно решение или тълкувателно постановление могат да правят председателят на Върховния касационен съд, председателят на Върховния административен съд, главният прокурор, министърът на правосъдието, омбудсманът или председателят на Висшия адвокатски съвет.

Чл. 126. Искането по чл. 125 се подава:

1. за тълкувателно решение по чл. 124, ал. 1 - до общото събрание на съответната колегия или колегии;
2. за тълкувателно постановление по чл. 124, ал. 2 - до общите събрания на съдиите от съответните колегии на Върховния касационен съд и Върховния административен съд.

Чл. 127. (1) Искането се прави в писмена форма и се мотивира.

(2) Искането съдържа:

1. разпоредбата на нормативния акт и изложение на спорните въпроси по прилагането ѝ;
2. влезлите в сила съдебни актове, в които се съдържа противоречива или неправилна съдебна практика;

3. в какво се състои искането.

Чл. 128. (1) Председателят на съда, до който е подадено искането, с разпореждане образува дело и го възлага на един или на няколко съдии-докладчици.

(2) Председателят на Върховния касационен съд и председателят на Върховния административен съд със съвместно разпореждане образуват и насрочват дело за приемане на тълкувателно постановление от общото събрание на съответните колегии на двете съдилища.

(3) Делото по ал. 1 или 2 се насрочва в двумесечен срок от постъпване на искането.

Чл. 129. (1) В заседанията на общото събрание за приемане на тълкувателно решение или тълкувателно постановление могат да участват:

1. главният прокурор или определен от него заместник;

2. министърът на правосъдието или определен от него заместник-министър;

3. председателят на Висшия адвокатски съвет или определен от него член на съвета.

(2) Председателят на съда, до който е подадено искането, може да покани за участие и други юристи, както и омбудсмана.

(3) Лицата по ал. 1 и 2 се уведомяват за датата на заседанието и им се предоставя копие от искането с приложенията към него.

(4) Лицата по ал. 1 и 2 могат да изразят становище, но не участват в гласуването.

(5) За заседанието на общото събрание се води протокол, който се подписва от председателя и от секретар-протоколиста.

Чл. 130. (1) Тълкувателните решения и тълкувателните постановления се приемат и обявяват в тримесечен срок от постъпване на искането.

(2) Тълкувателните решения и тълкувателните постановления са задължителни за органите на съдебната и изпълнителната власт, за органите на местното самоуправление, както и за всички органи, които издават административни актове.

Чл. 131. Тълкувателните решения се публикуват ежегодно в бюлетин, който се издава от Върховния касационен съд или Върховния административен съд, а тълкувателните постановления - в двата бюлетина.

Глава пета

СЪДЕБНИ ЗАСЕДАНИЯ

Чл. 132. (1) Съдилищата разглеждат делата в открити съдебни заседания.

(2) Публичността на съдебния процес може да бъде ограничавана само със закон. Във всички случаи присъдата се обявява публично.

(3) Съдиите са длъжни да обявят актовете си по установените със закон ред и срок.

Чл. 133. (1) Заседанията се провеждат в съдебната сграда по седалището на съда.

(2) В изключителни случаи със съгласието на председателя на съда съдебният състав може да реши да проведе съдебното заседание в друга сграда.

Чл. 134. (1) Съдиите и прокурорите заседават в тоги.

(2) Военните съдии, военните прокурори и военните следователи работят във военна униформа.

(3) Съдебните заседатели заседават с облекло, определено в наредбата по чл. 75.

Чл. 135. (1) Председател на състава на съда е най-старшият съдия измежду членовете му.

(2) Председателят на състава ръководи съдебното заседание, следи за реда в съдебната зала и може да санкционира нарушителите по реда, предвиден в процесуалния закон.

(3) Разпорежданията на председателя на състава са задължителни за всички присъстващи в съдебната зала. Те могат да се отменят от състава на съда.

Глава шеста

ПРОКУРАТУРА

Чл. 136. (1) (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., изм., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Прокуратурата в Република България се състои от главен прокурор, Върховна касационна прокуратура, Върховна административна прокуратура, Национална следствена служба, апелативни прокуратури, апелативна специализирана прокуратура, военно-апелативна прокуратура, окръжни прокуратури, специализирана прокуратура, военно-окръжни прокуратури и районни прокуратури. В състава на окръжните прокуратури има окръжни следствени отдели, а в състава на специализираната прокуратура - следствен отдел.

(2) В окръжните прокуратури се създават административни отдели, прокурорите от които участват в производствата по административни дела.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Прокуратурата е единна и централизирана. Всички прокурори и следователи са подчинени на главния прокурор.

(4) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Всеки прокурор е подчинен на съответния по-горестоящ по длъжност, а всички прокурори и следователи са подчинени на административния ръководител на съответната прокуратура.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Военните прокурори и следователи при изпълнение на длъжността си са независими от военните органи.

Чл. 137. Прокуратурата е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище София.

Чл. 138. Главният прокурор:

1. ръководи прокуратурата;

2. организира и разпределя работата на своите заместници;

3. (доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) назначава и освобождава служителите във Върховната касационна прокуратура, във Върховната административна прокуратура, в Националната следствена служба и в администрацията на главния прокурор;

4. издава инструкции и дава указания относно дейността на прокуратурата;

5. (нова - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) съвместно с ръководителите на министерства и държавни институции създава специализирани междуведомствени звена за подпомагане на разследването под процесуалното ръководство на определен от него прокурор;

6. (нова - ДВ, бр. 21 от 2014 г., в сила от 9.04.2014 г.) ръководи Бюрото по защита по Закона за защита на лица, застрашени във връзка с наказателно производство, и осъществява правомощията на работодател за служителите в него.

Чл. 139. (1) Главният прокурор се подпомага от заместници при Върховната касационна прокуратура и

Върховната административна прокуратура и може да им възлага свои правомощия, освен ако със закон е предвидено друго.

(2) Главният прокурор и неговите заместници могат писмено да отменят или изменят актовете на подчинените им прокурори, освен ако са били предмет на съдебен контрол.

Чл. 140. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Административните ръководители на районните, окръжните, специализираната, военно-окръжните, апелативните, военно-апелативната и апелативната специализирана прокуратура организират и ръководят дейността им, назначават и освобождават служителите в тях.

Чл. 141. (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2008 г., бр. 33 от 2009 г.) (1) Главният прокурор ежегодно до 30 април внася във Висшия съдебен съвет обобщен доклад за прилагането на закона и за дейността на прокуратурата и на разследващите органи.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Апелативните прокурори и ръководителят на апелативната специализирана прокуратура всяко тримесечие предоставят на главния прокурор обобщена информация за разследванията на съответните районни, окръжни и военноокръжни прокуратури, както и на специализираната апелативна прокуратура.

(3) Съответният министър и директорът на Националната следствена служба предоставят на главния прокурор информация за разследванията по досъдебните производства по ред и показатели, определени от главния прокурор.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 82 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) Редът за предоставяне на информацията за разследванията, проведени от разследващи полицаи и разследващи митнически инспектори, се определя със съвместни инструкции на главния прокурор, министъра на вътрешните работи и министъра на финансите.

(5) Редът за предоставяне на информацията за разследванията, проведени от военните разследващи полицаи, се определя със съвместна инструкция на главния прокурор и министъра на отбраната.

Чл. 142. (1) Главният прокурор лично или чрез определени от него прокурори извършва ревизии и контролира работата на всички прокурори.

(2) Прокурорите от апелативните и окръжните прокуратури извършват ревизии и контролират работата на прокурорите в непосредствено по-ниските по степен прокуратури.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) На всеки 6 месеца главният прокурор изготвя и предоставя на Висшия съдебен съвет, на Инспектората към Висшия съдебен съвет и на министъра на правосъдието обобщена информация за образуването, движението и приключването на преписките.

Чл. 143. (1) Всички актове и действия на прокурора могат да бъдат обжалвани пред непосредствено по-горестоящата прокуратура, ако не подлежат на съдебен контрол.

(2) По-горестоящият по длъжност прокурор и прокурорът от по-горестоящата прокуратура може да извършва действия, включени в компетентността на подчинените му прокурори, и писмено да спира и да отменя разпорежданията им в определените със закон случаи.

(3) Писмените разпореждания на по-горестоящия по длъжност прокурор са задължителни за подчинените му прокурори.

(4) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Административните ръководители на районните, окръжните, военно-окръжните прокуратури и на специализираната прокуратура или оправомощени от тях заместници на административните ръководители осъществяват контрол за спазване на сроковете за извършване на разследването и на сроковете за мерките за процесуална принуда по Наказателно-процесуалния кодекс.

Чл. 144. (1) Прокурорът ръководи разследването като наблюдаващ прокурор.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Когато наблюдаващият прокурор не може да участва при

разглеждане на делото в съдебно заседание поради уважителни причини, съответният административен ръководител определя друг прокурор, който да го замести.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2008 г., бр. 53 от 2014 г., отм., **бр. 14 от 2015 г.**).

Чл. 145. (1) При изпълнение на предвидените в закона функции прокурорът може:

1. да изисква документи, сведения, обяснения, експертни мнения и други материали;
2. лично да извършва проверки;
3. да възлага на съответните органи при данни за престъпления или за незаконосъобразни актове и действия да извършват проверки и ревизии в определен от него срок, като му представят заключения, а при поискване - и всички материали;
4. да призовава граждани или упълномощени представители на юридически лица, като при неявяването им без уважителни причини може да разпорежи принудително довеждане;
5. да изпраща материалите на компетентния орган, когато установи, че има основание за търсене на отговорност или за прилагане на принудителни административни мерки, които не може да осъществи лично;
6. да прилага предвидените от закона мерки при наличие на данни, че може да бъде извършено престъпление от общ характер или друго закононарушение.

(2) Разпорежданията на прокурора, издадени в съответствие с неговата компетентност и закона, са задължителни за държавните органи, длъжностните лица, юридическите лица и гражданите.

(3) Държавните органи, юридическите лица и длъжностните лица са длъжни да оказват съдействие на прокурора при изпълнение на правомощията му и да му осигуряват достъп до съответните помещения и места.

(4) В рамките на своята компетентност и в съответствие със закона прокурорът може да дава задължителни писмени разпореждания на полицейските органи.

(5) Прокурорът протестира и иска отмяна или изменение на незаконосъобразни актове в срока и по реда, предвидени със закон. Той може да спре изпълнението на акта до разглеждането на протеста от съответния орган.

Чл. 146. (1) При упражняване на надзор за законност върху изпълнение на наказанията, на другите принудителни мерки и в местата за задържане прокурорът може да:

1. посещава без предварително разрешение на администрацията местата за задържане, за лишаване от свобода и за изпълнение на другите принудителни мерки и да проверява документите, въз основа на които се задържат лицата;
2. разговаря насаме със задържаните или настанените;
3. разглежда предложения, сигнали, жалби и молби във връзка с изпълнение на наказанията и на другите принудителни мерки, предвидени със закон;
4. нарежда писмено на органите по изпълнение на наказанията и на администрацията на местата за изпълнение на другите принудителни мерки да го уведомяват за определени действия, актове и събития.

(2) За отстраняване и предотвратяване на нарушенията по ал. 1 прокурорът:

1. освобождава незабавно всеки, който е задържан незаконно в местата за лишаване от свобода и за изпълнение на другите принудителни мерки;
2. дава задължителни писмени разпореждания за отстраняване на констатирани нарушения;
3. спира изпълнението на незаконосъобразни писмени заповеди и разпореждания на длъжностни лица и иска отмяната им по съответния ред.

Чл. 147. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) При служебна необходимост:

1. апелативният прокурор - за своя район, може да командирова прокурори при условията, определени с този закон за командироване на съдии;
2. окръжният прокурор - за своя район, може да командирова прокурори и следователи при условията, определени с този закон за командироване на съдии;
3. главният прокурор може да командирова прокурори и следователи от цялата страна за срок до една година.

Глава седма

СЛЕДСТВЕНИ ОРГАНИ

(Загл. изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.)

Чл. 148. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Следствени органи са Националната следствена служба, окръжните следствени отдели в окръжните прокуратури и следственият отдел в специализираната прокуратура.

(2) Следственият отдел в Софийската градска прокуратура е със статут на окръжен следствен отдел.

Чл. 149. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) (1) Националната следствена служба се състои от следователи.

(2) В Националната следствена служба има специализирани отдели за разследване по дела с особена фактическа и правна сложност, по дела за престъпления, извършени в чужбина, по искания за правна помощ, както и за разследване по дела в други случаи, предвидени със закон.

Чл. 150. (1) (Предишен текст на чл. 150, изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Националната следствена служба се ръководи от главния прокурор пряко или чрез директора, който е и заместник на главния прокурор по разследването.

(2) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Директорът на Националната следствена служба осъществява административно и организационно ръководство на следователите и служителите в Националната следствена служба и методическо ръководство на следователите от окръжните следствени отдели в окръжните прокуратури.

Чл. 151. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Окръжните следствени отдели в окръжните прокуратури и следственият отдел в специализираната прокуратура се състоят от следователи.

(2) Местоработата на всеки следовател и служител в окръжните следствени отдели и в следствения отдел към специализираната прокуратура се определя от административните ръководители на съответните прокуратури.

Чл. 152. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Следователите в окръжните следствени отдели в окръжните прокуратури и в следствения отдел в специализираната прокуратура осъществяват разследване по дела, възложени им от административния ръководител на съответната прокуратура.

Чл. 153. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) (1) Специализираните отдели в Националната следствена служба се ръководят от завеждащи отдели, които се назначават от главния прокурор, имат ранг на прокурор, завеждащ отдел във Върховната касационна прокуратура, и получават възнаграждение, равно на възнаграждението на прокурор, завеждащ отдел във Върховната касационна прокуратура.

(2) Окръжните следствени отдели в окръжните прокуратури се ръководят от завеждащи отдели, които се назначават от административните ръководители на окръжните прокуратури, имат ранг на прокурор, завеждащ отдел в окръжна прокуратура, и получават възнаграждение, равно на възнаграждението на заместник на административния ръководител в окръжна прокуратура.

(3) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Следственият отдел в специализираната прокуратура се

ръководи от завеждащ отдел, който се назначава от административния ръководител на специализираната прокуратура, има ранг на прокурор, завеждащ отдел в апелативна прокуратура, и получава възнаграждение, равно на възнаграждението на заместник на административния ръководител в специализираната прокуратура.

(4) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Завеждащите специализирани отдели в Националната следствена служба, завеждащите окръжни следствени отдели в окръжните прокуратури и завеждащият следствен отдел в специализираната прокуратура:

1. осъществяват административно и организационно ръководство на следователите в отдела;
2. в края на всеки месец подготвят и предоставят на съответния административен ръководител на прокуратурата информация за образуването, движението и приключването на делата;
3. изготвят 6-месечен и годишен доклад за дейността на отдела, които предоставят на съответния административен ръководител на прокуратурата.

Чл. 154. Разпорежданията на следователите във връзка с разследването са задължителни за всички държавни органи, юридически лица и граждани.

Глава осма

КЛЕТВА

Чл. 155. Всеки съдия при първоначално встъпване в длъжност полага следната клетва: "Заклевам се в името на народа да прилагам точно Конституцията и законите на Република България, да изпълнявам задълженията си по съвест и вътрешно убеждение, да бъда безпристрастен, обективен и справедлив, да допринасям за издигане престижа на професията, да пазя тайната на съвещанието, като винаги помня, че за всичко отговарям пред закона. Заклех се!".

Чл. 156. Всеки прокурор и следовател при първоначално встъпване в длъжност полага следната клетва: "Заклевам се в името на народа да прилагам точно Конституцията и законите на Република България, да изпълнявам задълженията си по съвест и вътрешно убеждение, да бъда безпристрастен, обективен и справедлив, да допринасям за издигане престижа на професията, да пазя служебната тайна, като винаги помня, че за всичко отговарям пред закона. Заклех се!".

Чл. 157. (1) Клетвата се полага пред съдиите, прокурорите и следователите от съответния орган на съдебната власт.

(2) След полагане на клетвата се подписва клетвен лист.

Чл. 158. Всеки държавен съдебен изпълнител и съдия по вписванията при първоначално встъпване в длъжност подписва клетвен лист със следната клетва: "Заклевам се в името на народа да прилагам точно Конституцията и законите на Република България, да изпълнявам честно и добросъвестно служебните си задължения, да пазя тайната на поверените ми дела, като винаги помня, че за всичко отговарям пред закона. Заклех се!".

Чл. 159. Лице, което откаже да положи клетва или да подпише клетвен лист, не може да встъпи в длъжност.

Глава девета

СТАТУТ НА СЪДИИТЕ, ПРОКУРОРИТЕ И СЛЕДОВАТЕЛИТЕ

Раздел I

Назначаване и освобождаване

Чл. 160. Съдия, прокурор, следовател, административен ръководител и заместник на административен ръководител, с изключение на председателя на Върховния касационен съд, председателя на Върховния административен съд и главния прокурор, се назначава, повишава, понижава, премества и освобождава от длъжност с решение на Висшия съдебен съвет.

Чл. 161. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) След влизането в сила на решението за назначаване, повишаване, понижаване и преместване на съдия, прокурор и следовател Висшият съдебен съвет уведомява лицето, което в едномесечен срок встъпва в длъжност.

(2) Встъпването в длъжност се удостоверява писмено пред административния ръководител на съответния орган на съдебната власт.

(3) Въз основа на решението на Висшия съдебен съвет за назначаване, повишаване, понижаване и преместване на съдия, прокурор и следовател административният ръководител издава акт за заемане на длъжността, който съдържа:

1. наименованието на органа на съдебната власт, в който се заема длъжността;
2. правното основание за заемането на длъжността;
3. наименованието на длъжността и ранга;
4. размера на основното и допълнителните възнаграждения;
5. датата на встъпване в длъжност.

(4) Съдията, прокурорът и следователят започват изпълнението на служебните си задължения от датата на встъпване в длъжност.

(5) Назначеният като военен съдия, военен прокурор или военен следовател се приема на военна служба и му се присвоява офицерско звание.

Чл. 162. За съдия, прокурор и следовател може да се назначи лице, което има само българско гражданство и:

1. има висше образование по специалността "Право";
2. е преминало стажа, определен в този закон, и е придобило юридическа правоспособност;
3. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) притежава необходимите нравствени и професионални качества, съответстващи на Кодекса за етично поведение на българските магистрати;
4. не е осъждано на лишаване от свобода за умишлено престъпление, независимо от реабилитацията;
5. (нова - ДВ, бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г.) не е дисциплинарно освободено от длъжност избран член на Висшия съдебен съвет за накърняване престижа на съдебната власт;
6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г.) не страда от психическо заболяване.

Чл. 163. Съдийските, прокурорските и следователските длъжности са:

1. съдия във Върховния касационен съд, съдия във Върховния административен съд, прокурор във Върховната касационна прокуратура, прокурор във Върховната административна прокуратура и следовател в Националната следствена служба;
2. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) съдия в апелативен съд, съдия във военно-апелативния съд, съдия в апелативния специализиран наказателен съд, прокурор в апелативна прокуратура, прокурор във военно-апелативната прокуратура и прокурор в апелативната специализирана прокуратура;

3. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) съдия в окръжен съд, съдия в административен съд, съдия във военен съд, съдия в специализирания наказателен съд, прокурор в окръжна прокуратура, прокурор във военно-окръжна прокуратура, прокурор в специализираната прокуратура, следовател в окръжен следствен отдел и следовател в следствения отдел към специализираната прокуратура;

4. съдия в районен съд и прокурор в районна прокуратура;

5. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) младши съдия и младши прокурор.

Чл. 164. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., бр. 42 от 2009 г., доп., бр. 32 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) За съдия в районен съд и прокурор в районна прокуратура се назначава лице, което има най-малко три години стаж. За съдия в районен съд и прокурор в районна прокуратура се назначава младши съдия, съответно младши прокурор, който има най-малко две години и девет месеца стаж.

(2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) За съдия в окръжен съд, прокурор в окръжна прокуратура и следовател в окръжен следствен отдел се назначава лице, което има най-малко 8 години стаж.

(3) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., обявена за противоконституционна с Решение № 10 на КС на РБ в частта ѝ относно думите "съдия или прокурор, който", бр. 93 от 2011 г.)

За съдия в специализирания наказателен съд и прокурор в специализираната прокуратура се назначава съдия или прокурор, който има най-малко 10 години стаж, от които поне 5 като съдия по наказателни дела, прокурор или следовател.

---

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) За съдия в административен съд се назначава лице, което има най-малко 8 години стаж.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) За съдия в апелативен съд и прокурор в апелативна прокуратура се назначава лице, което има най-малко 10 години стаж.

(6) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., обявена за противоконституционна с Решение № 10 на КС на РБ в частта ѝ относно думите "съдия или прокурор, който", бр. 93 от 2011 г.)

За съдия в апелативния специализиран наказателен съд и за прокурор в апелативната специализирана прокуратура се назначава съдия или прокурор, който има най-малко 12 години стаж, от които поне 8 като съдия по наказателни дела, прокурор или следовател.

---

(7) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) За съдия във Върховния касационен съд и във Върховния административен съд, за прокурор във Върховната касационна прокуратура и във Върховната административна прокуратура и за следовател в Националната следствена служба се назначава лице, което има най-малко 12 години стаж.

(8) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2008 г., предишна ал. 6, изм., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., изм. и доп., бр. 82 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) За стаж по ал. 1 - 7 се зачита стажът, придобит на длъжност или професия, за която се изисква висше юридическо образование, включително стаж на лицата с висше юридическо образование на длъжност разследващ полицаи с висше юридическо образование в системата на Министерството на вътрешните работи, разследващ полицаи с висше юридическо образование в Министерството на отбраната или разследващ митнически инспектор в Агенция "Митници".

(9) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., предишна ал. 7, изм., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) За стаж по ал. 1 - 7 се зачита и стажът на длъжност, за която се изисква висше юридическо образование в институциите и органите на Европейския съюз, в международните правораздавателни органи или организации, създадени по силата на международен договор, по който Република България е страна.

(10) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) За стаж по ал. 1 - 7 се зачита стажът, придобит на длъжност стажант-юрист по смисъла на чл. 297, ако лицето е работило по трудово правоотношение с Министерството на правосъдието.

Чл. 165. (1) Съдия, прокурор и следовател се освобождава от длъжност при:

1. навършване на 65-годишна възраст;
2. подаване на оставка;
3. влизане в сила на присъда, с която е наложено наказание лишаване от свобода за умишлено престъпление;
4. трайна фактическа невъзможност да изпълнява задълженията си за повече от една година;
5. наложено дисциплинарно наказание дисциплинарно освобождаване от длъжност;
6. решение на Висшия съдебен съвет, с което се отказва придобиване статут на несменяемост;
7. несъвместимост с длъжности и дейности по чл. 195, ал. 1;
8. (отм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.);
9. възстановяване на работа след незаконно освобождаване от длъжност.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., отм., бр. 32 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.).

(3) Съдия, прокурор и следовател, придобили несменяемост, се освобождават от длъжност само на основанията по чл. 129, ал. 3 от Конституцията на Република България, както и в случаите по ал. 1, т. 7.

(4) Съдия, прокурор и следовател, пенсионирани по ал. 1, т. 1, нямат право да заемат длъжност в органите на съдебната власт.

Чл. 166. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Съдия, прокурор или следовател подава оставка с най-малко едномесечно предизвестие.

(2) В срока на предизвестията съдията, прокурорът или следователят е длъжен да изготви всички актове по делата и преписките, които са му разпределени, а нови дела и преписки не му се разпределят.

(3) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2009 г., изм., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Съдия, прокурор или следовател не може да бъде освободен от длъжност по чл. 165, ал. 1, т. 2, ако срещу него е образувано дисциплинарно производство, до приключване на производството.

Чл. 167. (1) Административни ръководители на органите на съдебната власт са:

1. (доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) председателят на Върховния касационен съд, председателят на Върховния административен съд, главният прокурор и директорът на Националната следствена служба, който е и заместник на главния прокурор по разследването;

2. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) председател на апелативен съд, на апелативния специализиран наказателен съд и на военно-апелативния съд, апелативен, военно-апелативен прокурор и ръководител на апелативната специализирана прокуратура;

3. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) председател на окръжен, административен, специализирания наказателен и на военен съд, окръжен, военно-окръжен прокурор и ръководител на специализираната прокуратура;

4. председател на районен съд и районен прокурор.

(2) (Нова - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) Процедурата за избор на кандидати за административни ръководители, с изключение на председател на Върховния касационен съд, председател на Върховния административен съд и главен прокурор, се открива от Висшия съдебен съвет не по-рано от три месеца и не по-късно от един месец преди изтичане на мандата или в 7-дневен срок от настъпване на обстоятелство по чл. 175, ал. 1.

(3) (Нова - ДВ, бр. 42 от 2009 г., предишна ал. 2, бр. 50 от 2012 г.) Административните ръководители встъпват в длъжност в 14-дневен срок от постановяването на решението на Висшия съдебен съвет. Заинтересованите лица могат да оспорват решението на Висшия съдебен съвет в 14-дневен срок от постановяването му. Жалбата не спира изпълнението, освен ако съдът постанови друго.

(4) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 42 от 2009 г., предишна ал. 3, бр. 50 от 2012 г.) Мандатът на административния ръководител започва от деня на встъпването му в длъжност.

Чл. 168. (1) Административният ръководител при осъществяване на дейността си се подпомага от заместник.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Заместникът на административния ръководител се назначава от Висшия съдебен съвет по предложение на административния ръководител.

(3) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) При приемане на решението за назначаване Висшият съдебен съвет проверява дали предложеният кандидат отговаря на изискванията по чл. 169, ал. 2. Проверката се извършва въз основа на документите, представени от кандидата, и на документите, съдържащи се в кадровото дело.

(4) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Висшият съдебен съвет с решение може да откаже назначаване на предложени кандидат за заместник на административен ръководител, ако той не отговаря на изискванията по чл. 169, ал. 2.

(5) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Заместникът на административния ръководител встъпва в длъжност в 14-дневен срок от влизането в сила на решението на Висшия съдебен съвет.

(6) (Предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Административният ръководител във всички случаи на отсъствие възлага с писмена заповед на заместника си да изпълнява функциите му или част от тях. Когато административният ръководител не е определил кой да го замества, функциите му се изпълняват от един от заместниците му по старшинство.

(7) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Когато административният ръководител няма заместник, във всички случаи на отсъствие, той възлага с писмена заповед на съдия, прокурор или следовател от съответния орган да изпълнява функциите му или част от тях. Когато административният ръководител не е определил кой да го замества, функциите му се изпълняват от един от съдиите, прокурорите или следователите от съответния орган, по старшинство.

Чл. 169. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) За административен ръководител, с изключение на председателя на Върховния касационен съд, председателя на Върховния административен съд и главния прокурор, се назначава съдия, прокурор или следовател с високи професионални и нравствени качества и с положителна комплексна оценка "много добра" или "добра" от последното периодично атестиране.

(2) За заместник на административен ръководител се назначава съдия, прокурор или следовател с високи професионални и нравствени качества и с положителна комплексна оценка "много добра" или "добра" от последното периодично атестиране.

Чл. 170. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., изм., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) За административен ръководител на районен съд и на районна прокуратура се назначава лице, което има най-малко 5 години юридически стаж и отговаря на изискванията по чл. 169, ал. 1.

(2) За административен ръководител на окръжен съд и на окръжна прокуратура и за административен ръководител на административен съд се назначава лице, което отговаря на изискванията за стаж съответно по чл. 164, ал. 2 и 4, както и на изискванията по чл. 169, ал. 1. За административен ръководител на специализирания наказателен съд и на специализираната прокуратура се назначава лице, който има най-малко 12 години стаж по чл. 164, ал. 2 - 4, от които поне 8 години като съдия по наказателни дела или прокурор, и

отговаря на изискванията по чл. 169, ал. 1.

(3) За административен ръководител на Националната следствена служба, на апелативен съд и на апелативна прокуратура се назначава лице, което отговаря на изискванията за стаж по чл. 164, ал. 5 и на изискванията по чл. 169, ал. 1. За административен ръководител на апелативния специализиран наказателен съд и на апелативната специализирана прокуратура се назначава съдия или прокурор, който има най-малко 12 години стаж по чл. 164, ал. 2 - 6, от които поне 8 години като съдия по наказателни дела или прокурор, и отговаря на изискванията по чл. 169, ал. 1.

(4) За административен ръководител на Върховния касационен съд, на Върховния административен съд и за главен прокурор се назначава лице, което има високи професионални и нравствени качества и отговаря на изискванията за стаж по чл. 164, ал. 7.

Чл. 171. (1) (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., обявена за противоконституционна с Решение № 10 на КС на РБ в частта ѝ относно думите "явно гласуване и", бр. 93 от 2011 г.)

Висшият съдебен съвет приема решението за назначаване на административен ръководител или на негов заместник с явно гласуване и мнозинство повече от половината от членовете си. Решението се мотивира.

---

(2) Когато никой от предложените кандидати не получи необходимото мнозинство, изборът продължава за двамата от тях, които са получили най-много гласове.

Чл. 172. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., изм. и доп., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Административни длъжности са председател на отделение или колегия в съда, завеждащ отдел в прокуратурата, завеждащ специализиран отдел в Националната следствена служба, завеждащ окръжен следствен отдел в окръжната прокуратура и завеждащ следствения отдел в специализираната прокуратура.

(2) Председателите на отделение администрират делата в отделението и могат да председателстват съдебните състави в него.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., изм. и доп., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Председателите на отделения в съда, завеждащите отдели в прокуратурата, завеждащите специализирани отдели в Националната следствена служба, завеждащите окръжни следствени отдели в окръжните прокуратури и завеждащия следствения отдел в специализираната прокуратура се назначават от съответния административен ръководител.

Чл. 173. (1) (Изм. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) Процедурата за избор на кандидати за председател на Върховния касационен съд, председател на Върховния административен съд и главен прокурор се открива от Висшия съдебен съвет не по-рано от 6 месеца и не по-късно от три месеца преди изтичане на мандата или в 7-дневен срок от настъпване на обстоятелство по чл. 175, ал. 1.

(2) Предложения за кандидатури могат да правят не по-малко от една пета от членовете на Висшия съдебен съвет, както и министърът на правосъдието.

(3) Предложенията се правят в двете поредни заседания, следващи заседанието, на което е прието решение за откриване на процедурата.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) Предложението се прави в писмена форма и към него се прилага кадрова справка на кандидата по образец, утвърден от Висшия съдебен съвет. Предложенията и кадровата справка на кандидатите се публикуват в срок до три работни дни от получаването им на интернет страницата на Висшия съдебен съвет заедно с концепцията по ал. 6.

(5) Предложенията се внасят за разглеждане във Висшия съдебен съвет от неговия председателстващ не

по-късно от 7 дни преди заседанието, на което ще се разглеждат. Висшият съдебен съвет изслушва кандидатите по азбучен ред.

(6) (Нова - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) Кандидатите за председател на Върховния касационен съд, председател на Върховния административен съд и главен прокурор представят концепция за работата си като административни ръководители.

(7) (Нова - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) Юридически лица с нестопанска цел, регистрирани за осъществяване на общественополезна дейност, висши училища и научни организации не по-късно от 7 дни преди изслушването могат да представят на Висшия съдебен съвет становища за кандидата, включващи и въпроси, които да му бъдат поставяни. Анонимни становища и сигнали не се разглеждат. Представените становища и въпроси се публикуват на интернет страницата на Висшия съдебен съвет в срок до три дни след представянето им. Не се публикуват конкретни данни, съставляващи класифицирана информация, както и факти от интимния живот на лицата.

(8) (Предишна ал. 6 - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) Висшият съдебен съвет приема решението за избор на кандидат с мнозинство повече от две трети от членовете си с тайно гласуване.

(9) (Предишна ал. 7 - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) Когато при първото гласуване няма кандидат, който да е получил повече от две трети гласове от членовете на Висшия съдебен съвет, изборът продължава за двамата кандидати, получили най-много гласове.

(10) (Предишна ал. 8, изм. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) При изготвяне на ново предложение, когато Президентът на Република България откаже да назначи предложен от Висшия съдебен съвет кандидат, изборът се извършва по реда на ал. 1 - 9.

Чл. 174. (1) (Изм. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) Директорът на Националната следствена служба се избира по реда на чл. 173, ал. 2 - 5 и 9 с мнозинство повече от половината от членовете на Висшия съдебен съвет.

(2) Мандатът на директора на Националната следствена служба започва от деня на встъпването му в длъжност.

Чл. 175. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Административен ръководител се освобождава от длъжност предсрочно на основанията по чл. 129, ал. 3 от Конституцията на Република България.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Административен ръководител се освобождава от длъжност предсрочно и в случаите, когато е освободен от длъжност като съдия, прокурор или следовател на основание чл. 129, ал. 3, т. 2 - 5 от Конституцията на Република България.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Предложение за предсрочно освобождаване на административен ръководител, с изключение на председателя на Върховния касационен съд, председателя на Върховния административен съд и главния прокурор, се прави в писмена форма:

1. не по-рано от два месеца и не по-късно от един месец преди изтичане на мандата или навършване на 65-годишна възраст;

2. в срок три дни от узнаване на обстоятелствата по чл. 129, ал. 3, т. 2 - 5 от Конституцията на Република България.

(4) При предсрочно прекратяване на мандат на административен ръководител на негово място се назначава лице, чийто мандат започва да тече от датата на встъпването му в длъжност. До встъпването в длъжност на нов административен ръководител неговите функции се изпълняват от определен от Висшия съдебен съвет заместник.

(5) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Основанието за предсрочно освобождаване на председателя на Върховния касационен съд, председателя на Върховния административен съд и главния прокурор се установява от Висшия съдебен съвет с решение, прието по реда на чл. 173, след което се предлага на Президента на Република България неговото освобождаване. Президентът не може да откаже освобождаването при повторно направено предложение.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) Основанието за предсрочно освобождаване на директора на Националната

следствена служба се установява от Висшия съдебен съвет с решение, прието по реда на чл. 173, ал. 2 - 5 и 9.

(7) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Заместник на административен ръководител може да бъде освободен от длъжност с решение на Висшия съдебен съвет по предложение на административния ръководител. Заместник на административен ръководител се освобождава от длъжност и в случаите, когато е освободен от длъжност като съдия, прокурор или следовател на основание чл. 129, ал. 3 от Конституцията на Република България.

Раздел II

Конкурс за младши съдии и младши прокурори. Конкурс за първоначално назначаване в органите на съдебната власт

(Загл. изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.)

Чл. 176. (1) За заемане на длъжност в органите на съдебната власт се провежда централизиран конкурс за:

1. младши съдии и младши прокурори;

2. първоначално назначаване.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 19.04.2011 г.) Конкурсът по ал. 1, т. 1 се провежда веднъж годишно, като се обявява през месец януари и се провежда през месец април на съответната година.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 19.04.2011 г.) Конкурсът по ал. 1, т. 2 се провежда най-малко веднъж годишно и не по-късно от два месеца след обявяването му.

Чл. 177. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) (1) Планирането на длъжности за младши съдии и младши прокурори се извършва от Висшия съдебен съвет по предложение на административните ръководители на органите на съдебната власт за всяка следваща календарна година.

(2) Планираните длъжности за младши съдии и младши прокурори не могат да се трансформират след обявяване на конкурса.

(3) Овакантените длъжности за младши съдии и младши прокурори не могат да бъдат трансформирани в длъжности за съдии и прокурори.

Чл. 178. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Висшият съдебен съвет чрез жребий определя по 20 на сто от броя на свободните длъжности в съда, прокуратурата и следствените органи за заемането им чрез конкурс за първоначално назначаване.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Процентите по ал. 1 се определят поотделно за всяко от нивата в съда, прокуратурата и следствените органи.

(3) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Свободните длъжности по ал. 1 се обявяват едновременно с обявяването на свободните длъжности в органите на съдебната власт по чл. 188.

(4) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., обявена за противоконституционна с Решение № 10 на КС на РБ, бр. 93 от 2011 г.)

Разпоредбата на ал. 1 не се прилага за свободните длъжности в специализираните съдилища и прокуратури.

Чл. 179. Длъжностите за младши съдии и младши прокурори и свободните длъжности за първоначално назначаване се обявяват от Висшия съдебен съвет чрез обнародване в "Държавен вестник", публикуване в един централен всекидневник и на страницата на Висшия съдебен съвет в интернет.

Чл. 180. (1) Висшият съдебен съвет обявява отделен конкурс за всеки орган на съдебната власт чрез обнародване на решението в "Държавен вестник" и публикуването му в един централен всекидневник и на страницата на Висшия съдебен съвет в интернет.

(2) Обявлението по ал. 1 съдържа:

1. броя и вида на длъжностите и органите на съдебната власт, за които се отнасят;
2. документите, които се изискват, срока и мястото за подаването им;
3. програмата, по която се провежда конкурсът;
4. датата, часа и мястото на провеждане на конкурса.

Чл. 181. (1) В конкурса за младши съдии и младши прокурори може да участва лице, което отговаря на изискванията по чл. 162.

(2) В конкурса за първоначално назначаване може да участва лице, което отговаря на изискванията по чл. 162 и има стажа по чл. 164 за длъжността, за която е обявен конкурсът.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) За участие в конкурса в администрацията на Висшия съдебен съвет се подава заявление, към което се прилагат следните документи:

1. подробна автобиография, подписана от кандидата;
2. нотариално заверено копие от диплома за завършено висше образование по специалността "Право";
3. нотариално заверено копие от удостоверение за придобита юридическа правоспособност;
4. свидетелство за съдимост, издадено за участие в конкурс по този закон;
5. медицинско удостоверение, издадено в резултат на извършен медицински преглед, че лицето не страда от психическо заболяване;
6. нотариално заверено копие от трудова/служебна и/или осигурителна книжка;
7. други документи, които по преценка на кандидата имат отношение към професионалните или нравствените му качества.

Чл. 182. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи извършва проверка на документите и допуска за участие в конкурса всички кандидати, които отговарят на условията по чл. 181.

(2) Списъците на допуснатите и недопуснатите за участие в конкурса лица се обявяват на страницата на Висшия съдебен съвет в интернет най-малко 7 дни преди датата на провеждане на конкурса.

(3) В списъка на лицата, които не са допуснати за участие в конкурса, се посочва и основанието за недопускане.

Чл. 183. (1) Конкурсът се провежда от конкурсна комисия, която се състои от председател, четирима редовни и двама резервни членове. В зависимост от броя на кандидатите Висшият съдебен съвет може да състави и повече от една комисия.

(2) В състава на редовните членове на комисията участва поне един хабилитиран учен по правни науки.

(3) Членовете на комисията за конкурс за първоначално назначаване са с ранг равен или по-висок от ранга на обявената свободна длъжност.

(4) Поименният състав на всяка комисия се определя с решение на Висшия съдебен съвет.

Чл. 184. (1) Конкурсът включва писмен и устен изпит, като оценките са по шестобалната система.

(2) Писменият изпит е анонимен и се състои в решаване на казус в съответния правен отрасъл.

(3) Резултатите от писмения изпит се обявяват на общодостъпно място в сградата на Висшия съдебен съвет и на страницата му в интернет в тридневен срок от подписването на протокола от комисията по провеждането му.

(4) До устен изпит се допуска кандидат, издържал писмения изпит с оценка не по-ниска от много добър "4,50".

(5) Устният изпит се провежда не по-рано от 7 дни от обявлението по ал. 3.

Чл. 185. (1) Конкурсната комисия обявява резултатите от устния изпит в 7-дневен срок от провеждането му на общодостъпно място в сградата на Висшия съдебен съвет и на страницата му в интернет.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.).

(3) (Отм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.).

Чл. 186. (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., изм., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., бр. 32 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) (1) Класирането на участниците в конкурса по чл. 176, ал. 1, т. 1 се извършва от конкурсната комисия чрез подреждането им според резултата, който се образува като сбор от оценките на писмения и устния изпит. При равен резултат конкурсната комисия класира кандидата с по-висок общ успех от държавните изпити.

(2) Комисията "Професионална етика и превенция на корупцията" предоставя на Висшия съдебен съвет информация за притежаваните нравствени качества на класираните кандидати в рамките на обявените конкурсни длъжности и изготвя становище за всеки кандидат.

(3) Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи предлага на Висшия съдебен съвет, въз основа на резултатите от класирането по ал. 1 и на становището по ал. 2, да одобри кандидатите за младши съдии и младши прокурори.

(4) Висшият съдебен съвет приема решение за одобряване на кандидатите, като проверява дали класираните кандидати отговарят на изискванията на чл. 162. Проверката се извършва въз основа на всички документи за кандидата, представени от него, както и от Комисията "Професионална етика и превенция на корупцията".

(5) Висшият съдебен съвет не одобрява кандидат, за когото е установил, че не отговаря на изискванията по чл. 162, като на негово място включва следващия класиран кандидат.

(6) Одобрените кандидати за младши съдии и младши прокурори заявяват изрично писмено пред Висшия съдебен съвет своето желание за назначаване на съответната длъжност в поредността съобразно бала по ал. 1, като всеки следващ кандидат избира от останалите незааявени длъжности. Кандидат, който не заяви желание, се замества от следващия класиран и одобрен кандидат.

(7) С решение Висшият съдебен съвет приема окончателния списък на одобрените кандидати за младши съдии и младши прокурори по съответните длъжности съобразно заявеното им желание.

(8) В едномесечен срок от влизане в сила на решението по ал. 7 кандидатите подават декларация за обстоятелствата по чл. 195, ал. 1.

(9) Решението по ал. 7 се изпраща на Националния институт на правосъдието за осъществяване на обучението по чл. 249, ал. 1, т. 1.

Чл. 186а. (Нов - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) (1) Класирането на кандидатите за първоначално назначаване се извършва от конкурсната комисия чрез подреждането им според резултата от конкурса, който се образува като сбор от оценките на писмения и устния изпит. При равен резултат конкурсната комисия класира кандидата с по-висок общ успех от държавните изпити.

(2) Комисията "Професионална етика и превенция на корупцията" предоставя на Висшия съдебен съвет информация за притежаваните нравствени качества от първите трима класирани за съответната свободна длъжност кандидати и изготвя становище за всеки кандидат.

(3) Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи, въз основа на резултатите от класирането по ал. 1 и на становището по ал. 2, внася във Висшия съдебен съвет предложение за първоначално назначаване в съответните органи на съдебната власт. В 7-дневен срок от внасяне на предложението по изречение първо кандидатите подават декларация за обстоятелствата по чл. 195, ал. 1.

(4) Висшият съдебен съвет приема решение за назначаване на кандидатите по поредността на класирането до попълване на местата, за които е обявен конкурсът, след три поредни класирания.

(5) При приемането на решението по ал. 4 Висшият съдебен съвет проверява дали класираният на първо място кандидат отговаря на изискванията по чл. 162 и 164. Проверката се извършва въз основа на документите, представени от кандидата. При проверката Висшият съдебен съвет взема предвид и становището на Комисията "Професионална етика и превенция на корупцията".

(6) Висшият съдебен съвет с решение отказва назначаването на кандидат, за който е установил, че не отговаря на изискванията по чл. 162 и 164.

Чл. 187. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., бр. 32 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) Всеки заинтересован може да обжалва решението на Висшия съдебен съвет по чл. 186, ал. 7 и чл. 186а, ал. 6 в 7-дневен срок от обявяването му.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 42 от 2009 г.).

(3) Върховният административен съд разглежда жалбата в тричленен състав и решението му е окончателно.

Раздел Па

Конкурс за повишаване в длъжност и за преместване на съдия, прокурор и следовател в органите на съдебната власт. Избор на административни ръководители на органите на съдебната власт

(Загл. ново - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.)

Чл. 188. (1) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Административните ръководители уведомяват Висшия съдебен съвет за свободните длъжности в съответните органи на съдебната власт извън тези по чл. 178, ал. 1.

(2) (Отм., предишна ал. 1 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Организацията по провеждането на конкурсите се извършва от администрацията на Висшия съдебен съвет.

Чл. 189. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Свободните длъжности в съдилищата, прокуратурите и следствените органи, извън тези по чл. 178, се обявяват от Висшия съдебен съвет по реда на чл. 179 поотделно за всеки орган на съдебната власт, и се заемат след конкурс, който се провежда чрез събеседване.

(2) Повишаване в длъжност е преминаване на по-висока по степен длъжност в орган на съдебната власт.

(3) Преместване е преминаване на равна по степен длъжност в орган на съдебната власт.

(4) Конкурсът се провежда от определени от Висшия съдебен съвет конкурсни комисии поотделно за съдии, прокурори и следователи. Комисиите се състоят от председател, четирима редовни и двама резервни членове.

(5) В конкурсните комисии не могат да участват членове на Висшия съдебен съвет и административни ръководители.

(6) В конкурсните комисии за съдии не могат да участват действащи прокурори и следователи. В конкурсните комисии за прокурори и следователи не могат да участват действащи съдии.

(7) В зависимост от броя на кандидатите Висшият съдебен съвет може да определи и повече от една конкурсна комисия за провеждането на един конкурс.

(8) Поименният състав на всяка комисия се определя от Висшия съдебен съвет на основата на изтеглен на публично заседание жребий, съответно измежду съдиите в апелативните съдилища, Върховния касационен съд и Върховния административен съд и измежду прокурорите в апелативните прокуратури, Върховната касационна прокуратура, Върховната административна прокуратура и следователите в Националната следствена служба.

Чл. 190. Обявлението по чл. 189, ал. 1 се прави едновременно с обявяването на свободните длъжности за първоначално назначаване и съдържа броя и вида на длъжностите и органите на съдебната власт, за които се отнасят.

Чл. 191. (1) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., изм., бр. 32 от 2011 г., в сила от 19.04.2011 г.) Кандидат за заемане на длъжност по чл. 189, ал. 1 може да е съдия, прокурор или следовател, който има стажа по чл. 164 за обявената свободна длъжност. Ако няма кандидат за съответната длъжност, тази длъжност се заема по реда на чл. 178.

(2) Кандидатът подава документи във Висшия съдебен съвет.

(3) Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи извършва проверка на документите на всички кандидати.

(4) Списъкът на всички кандидати се обявява на страницата на Висшия съдебен съвет в интернет, като за кандидатите, които не отговарят на условията, се посочва основанието.

(5) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Списъците на допуснатите и недопуснатите за участие в конкурса лица се обявяват по реда на ал. 4 не по-малко от 14 дни преди датата на провеждане на конкурса. В списъка на лицата, които не са допуснати за участие в конкурса, се посочва и основанието за недопускане. В тридневен срок от обявяване на списъците кандидатите, които не са допуснати, могат да направят писмено възражение пред Висшия съдебен съвет.

Чл. 192. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Конкурсната комисия провежда конкурса чрез събеседване с кандидатите по практически въпроси, свързани с прилагането на законите. При определяне на резултата на всеки кандидат се вземат предвид оценката от събеседването и резултатите от проведените до момента периодични атестирания, въз основа на които се прави обща оценка за притежаваните от кандидата професионални качества.

(2) Конкурсната комисия изготвя протокол за класиране на кандидатите заедно с мотивирано становище.

(3) Конкурсната комисия изпраща резултатите от класирането заедно с цялата конкурсна документация и протокол (стенограма) от проведеното събеседване на Висшия съдебен съвет.

(4) Комисията "Професионална етика и превенция на корупцията" на Висшия съдебен съвет извършва преценка за притежаваните нравствени качества от първите трима кандидати за всяка длъжност и изготвя становище за всеки кандидат въз основа на документите, представени от кандидата, и документите, съдържащи се в кадровото дело, относно резултатите от проверките на Инспектората към Висшия съдебен съвет, поощренията и наказанията, сигналите за нарушение на правилата за професионална етика на съдиите, прокурорите и следователите.

(5) Резултатите от класирането се обявяват на интернет страницата на Висшия съдебен съвет.

Чл. 193. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Резултатите от класирането на кандидатите заедно с цялата конкурсна документация и със становището на Комисия "Професионална етика и превенция на корупцията" се предоставят на Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи.

(2) Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи внася във Висшия съдебен съвет мотивирано предложение за повишаване или за преместване на кандидатите, класирани на първо място за длъжностите в съответните органи на съдебната власт.

(3) Висшият съдебен съвет приема решение за повишаване или за преместване на съдия, прокурор или следовател по поредността на класирането до попълване на местата.

(4) При приемането на решението по ал. 3 Висшият съдебен съвет проверява дали класираният на първо място кандидат отговаря на изискванията за стаж по чл. 164, както и дали притежава необходимите професионални и нравствени качества.

(5) Висшият съдебен съвет с решение отказва назначаването на кандидат, за когото е установил, че не отговаря на изискванията по чл. 162 и 164. В този случай се назначава следващият класиран кандидат, който отговаря на изискванията.

(6) Решението на Висшия съдебен съвет по ал. 5 може да се обжалва при условията и по реда на чл. 187.

Чл. 194. (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., изм., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) В случаите на закриване на съдилища, прокуратури и следствени органи или при намаляване числеността на длъжностите в тях Висшият съдебен съвет разкрива съответните длъжности в друг равен по степен орган на съдебната власт по възможност в същия апелативен район и преназначава на тях без конкурс съдиите, прокурорите и следователите.

Чл. 194а. (Нов - ДВ, бр. 33 от 2009 г., изм., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Свободните длъжности за административни ръководители в органите на съдебната власт се обявяват от Висшия съдебен съвет с решение, което се обнародва в "Държавен вестник" и на интернет страницата на Висшия съдебен съвет, и се заемат след избор.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) Кандидатите за административни ръководители се оповестяват публично на страницата на Висшия съдебен съвет в интернет заедно с кратка биография на кандидата, и концепция за работата си като административни ръководители.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) За участие в избора кандидатите за административни ръководители подават документите по чл. 181, ал. 3 във Висшия съдебен съвет, заедно с концепцията по ал. 2. Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи извършва проверка на документите и допуска до участие в избора всички кандидати, които отговарят на изискванията по чл. 164 и чл. 169, ал. 1 .

(4) Списъците на допуснатите и недопуснатите за участие в избора кандидати се обявяват на страницата на Висшия съдебен съвет в интернет най-малко 14 дни преди датата на провеждане на избора.

(5) В списъка на кандидатите, които не са допуснати за участие в избора, се посочва и основанието за недопускане. В тридневен срок от обявяване на списъците кандидатите, които не са допуснати, могат да направят писмено възражение пред Висшия съдебен съвет.

(6) (Нова - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) Юридически лица с нестопанска цел, регистрирани за осъществяване на общественополезна дейност, висши училища и научни организации не по-късно от 7 дни преди събеседването по чл. 194б могат да представят на Висшия съдебен съвет становища за кандидата, включващи и въпроси, които да му бъдат поставяни. Анонимни становища и сигнали не се разглеждат. Представените становища и въпроси се публикуват на интернет страницата на Висшия съдебен съвет в срок до три дни след представянето им. Не се публикуват конкретни данни, съставляващи класифицирана информация, както и факти от интимния живот на лицата.

Чл. 194б. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Процедурата по избор на административни ръководители се провежда от Висшия съдебен съвет чрез събеседване. В рамките на събеседването се прави преценка на кандидата за:

1. професионалната му подготовка като съдия, прокурор или следовател въз основа на резултатите от извършените до момента периодични атестирания;

2. управленската му компетентност като административен ръководител, за което кандидатът защитава концепция за стратегическо управление на съответния орган на съдебната власт;

3. нравствените качества на кандидатите въз основа на мотивирано становище на Комисията "Професионална етика и превенция на корупцията".

(2) Становището по ал. 1, т. 3 се предоставя на кандидатите не по-късно от три дни преди датата на събеседването.

(3) (Нова - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) По време на събеседването членовете на Висшия съдебен съвет могат да отправят въпроси към кандидата и въз основа на становищата по чл. 194а, ал. 6.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 19.04.2011 г., предишна ал. 3, бр. 50 от 2012 г.) Висшият съдебен съвет приема решение за назначаване на кандидата, който отговаря на изискванията по чл. 164 и чл. 169, ал. 1, като решението се приема и въз основа на преценката по ал. 1, т. 2.

(5) (Предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) Решението на Висшия съдебен съвет по ал. 4 може да се обжалва при условията и по реда на чл. 187.

Чл. 194в. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., обявен за противоконституционен с Решение № 10 на КС на РБ, бр. 93 от 2011 г.)

Редът за провеждане на конкурси и избор по раздели II и IIa и за съставянето на конкурсните комисии се определя с наредба на Висшия съдебен съвет, която се обнародва в "Държавен вестник".

Раздел III

Несъвместимост

Чл. 195. (1) Съдия, прокурор и следовател, докато заема длъжността си, не може да:

1. е народен представител, кмет или общински съветник;

2. (изм. - ДВ, бр. 17 от 2013 г., бр. 19 от 2014 г., в сила от 5.03.2014 г.) заема длъжност в държавни органи, в общински органи или в институции на Европейския съюз;

3. (доп. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) упражнява търговска дейност или да е съдружник, управител или да участва в надзорни, управителни съвети или съвети на директорите или в контролни органи на търговски дружества, кооперации или юридически лица с нестопанска цел, които осъществяват стопанска дейност, с изключение на тези на професионалните сдружения на съдии, прокурори и следователи или на други юристи;

4. (доп. - ДВ, бр. 25 от 2009 г., в сила от 3.04.2009 г., бр. 33 от 2009 г., изм., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) получава възнаграждение за извършване на дейност по договор или по друго правоотношение с държавна, общинска или обществена организация, търговско дружество, кооперация, юридическо лице с нестопанска цел, физическо лице или едноличен търговец с изключение на научна и преподавателска дейност, за участие в Централната изборителна комисия и в изборителни комисии при произвеждане на избори за народни представители, членове на Европейския парламент от Република България, президент и вицепрезидент на републиката и местни избори, за участие в изработването на проекти на нормативни актове, които са възложени от Народното събрание или от органите на изпълнителната власт, както и за упражняване на авторски права и за участие в международни проекти, включително финансирани от Европейския съюз;

5. упражнява свободна професия или друга платена професионална дейност;

6. членува в политически партии или коалиции, в организации с политически цели, да извършва политическа дейност, както и да членува в организации или да извършва дейности, които засягат независимостта му;

7. е член на синдикална организация извън системата на съдебната власт.

(2) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., изм., бр. 19 от 2014 г., в сила от 5.03.2014 г.) Съдиите от административните съдилища, съдиите от Върховния административен съд, прокурорите и следователите не може да бъдат членове на районни, общински и секционни изборителни комисии за произвеждане на избори за народни представители, за членове на Европейския парламент от Република България, за президент и вицепрезидент на републиката и за общински съветници и за кметове.

(3) (Предишна ал. 2, изм. и доп. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., доп., бр. 52 от 2013 г., в сила от 14.06.2013 г., бр. 70 от 2013 г., в сила от 9.08.2013 г.) При преустановяване на длъжността лицата по ал. 1, т. 1, съдиите от Конституционния съд, министрите или заместник-министрите, председателят или заместник-председателите на Държавна агенция "Национална сигурност", членовете на Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства, подали молба до Висшия съдебен съвет в 14-дневен срок от датата на освобождаването им, се възстановяват на заеманата длъжност в органите на съдебната власт, като времето, прекарано на съответната длъжност, се зачита за стаж по чл. 164, ал. 1 - 7.

Раздел IV

Атестиране. Несменяемост

Чл. 196. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Атестиране се провежда:

1. за придобиване на несменяемост - с навършване на петгодишен стаж като съдия, прокурор или следовател;
2. (в сила от 1.03.2011 г. - ДВ, бр. 1 от 2011 г.) периодично - на всеки четири години от последното атестиране до навършване на 61-годишна възраст - на съдия, прокурор и следовател, на административен ръководител и на заместник на административен ръководител.

Чл. 197. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Атестирането за придобиване статут на несменяемост има за цел извършване на обективна оценка на професионалната квалификация и деловите качества, проявени след навършване на петгодишен стаж на длъжност съдия, прокурор или следовател. При атестиране за несменяемост се вземат предвид и резултатите от периодичното атестиране на съдия, прокурор и следовател.

(2) Периодичното атестиране представлява оценка на професионалната квалификация и деловите качества на съдия, прокурор или следовател, на административен ръководител и заместник на административен ръководител за период четири години. Атестирането се провежда въз основа на критериите и показателите, определени в този закон и в наредбата по чл. 209а.

(3) Въз основа на атестирането се изготвя комплексна оценка, която се приема от Висшия съдебен съвет.

Чл. 198. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Критериите за атестиране на съдия, прокурор и следовател са:

1. правни познания и умения за прилагането им;
2. умение за анализ на правнорелевантните факти;
3. умение за оптимална организация на работата;
4. експедитивност и дисциплинираност.

(2) При атестирането по ал. 1 се вземат предвид показатели, като:

1. спазване на сроковете;
2. брой потвърдени и отменени актове и основанията за това;
3. резултатите от проверките на Инспектората към Висшия съдебен съвет;
4. общата натовареност на съответния съдебен район и орган на съдебната власт, както и натовареността на атестирания съдия, прокурор или следовател в сравнение с другите съдии, прокурори или следователи от същия орган на съдебната власт.

(3) При периодичното атестиране на младши съдия и младши прокурор се взема предвид и оценката на определения за негов наставник съдия или прокурор.

(4) В периода на атестиране се включва и времето, прослужено от съдията, прокурора и следователя като постоянен преподавател в Националния институт на правосъдието. Оценката за резултатите от работата като преподавател се дава от управителния съвет.

Чл. 199. (1) Специфичните критерии за атестиране на съдия са:

1. спазване на графика за провеждане на съдебни заседания;
2. умение за водене на съдебно заседание и съставяне на протокол.

(2) Специфичните критерии за атестиране на прокурор са:

1. умения за планиране и структуриране на действията в досъдебното и съдебното производство;
2. изпълнение на писмените указания и разпореждания на по-горестоящия прокурор;
3. способност за организиране на работата и ръководство на разследващите органи и екипите, които участват в досъдебното производство.

(3) Специфичните критерии за атестиране на следовател са:

1. умения за планиране и структуриране на действията в досъдебното производство;
2. изпълнение на писмените указания и разпореждания на прокурора.

Чл. 200. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Периодичното атестиране на административен ръководител и на заместник на административен ръководител обхваща оценката на способностите му за заемане на ръководна длъжност и оценката на квалификацията му като съдия, прокурор или следовател.

(2) При периодичното атестиране на административен ръководител и на заместник на административен ръководител се анализират и отчитат и резултатите от дейността на съответния орган на съдебната власт.

(3) Въз основа на атестирането се изготвя комплексна оценка, която се приема от Висшия съдебен съвет.

Чл. 201. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Критериите за заемане на ръководна длъжност са:

1. способност за работа в екип и за разпределяне на задачи в него;
2. способност за вземане на правилни управленски решения;
3. поведение, което издига авторитета на съдебната власт;
4. умение за комуникация с други държавни органи, граждани и юридически лица.

(2) Оценката на способностите за заемане на ръководна длъжност се извършва въз основа на критериите за заемане на ръководна длъжност и показателите за заемане на ръководна длъжност, определени с наредбата по чл. 209а.

(3) Оценката на професионалната квалификация се извършва въз основа на критериите за оценка на съдия, прокурор или следовател.

Чл. 202. (Отм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.).

Чл. 203. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Атестирането започва по предложение на заинтересования съдия, прокурор или следовател или на административния ръководител на съответния орган на съдебната власт.

(2) Предложението за атестиране за придобиване на несменяемост се прави пред Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи не по-късно от три месеца преди изтичането на петгодишния срок.

(3) Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи започва периодичното атестиране не по-късно от 6 месеца преди изтичането на четиригодишния срок.

Чл. 204. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) При провеждането на периодичното атестиране на съдии, прокурори и следователи участват помощните атестационни комисии, както следва:

1. при атестиране на съдии:

а) районен съдия и заместник на административен ръководител на районен съд - помощна атестационна комисия в съответния окръжен съд, а по отношение на съдиите от Софийския районен съд - помощна атестационна комисия в Софийския градски съд;

б) окръжен съдия и съдия от Софийския градски съд, както и заместник на административен ръководител на окръжен съд и на Софийския градски съд - помощна атестационна комисия в съответния апелативен съд;

в) съдия в специализирания наказателен съд и заместник на административния ръководител на специализирания наказателен съд - помощна атестационна комисия в апелативния специализиран наказателен съд;

г) административен съдия и заместник на административен ръководител на административен съд - помощна атестационна комисия във Върховния административен съд;

д) съдия във военен съд и заместник на административен ръководител на военен съд - помощна атестационна комисия във военно-апелативния съд;

е) апелативен съдия, съдия във военно-апелативния съд и съдия в апелативния специализиран наказателен съд, както и заместник на административен ръководител на апелативен съд, на военно-апелативния съд и на апелативен специализиран наказателен съд - помощна атестационна комисия във Върховния касационен съд;

2. при атестиране на прокурори:

а) прокурор от районна прокуратура и заместник на административен ръководител на районна прокуратура - помощна атестационна комисия в съответната окръжна прокуратура, а прокурор от Софийската районна прокуратура и заместник на административния ръководител на Софийската районна прокуратура - помощна атестационна комисия в Софийската градска прокуратура;

б) прокурор от окръжна прокуратура и прокурор от Софийската градска прокуратура, както и заместник на административен ръководител на окръжна прокуратура и на Софийската градска прокуратура - помощна атестационна комисия в съответната апелативна прокуратура;

в) прокурор от специализирана прокуратура и заместник на административен ръководител на специализирана прокуратура - помощна атестационна комисия в апелативната специализирана прокуратура;

г) прокурор от военно-окръжна прокуратура и заместник на административен ръководител на военно-окръжна прокуратура - помощна атестационна комисия във военно-апелативната прокуратура;

д) прокурор от апелативна прокуратура, прокурор от военно-апелативна прокуратура и прокурор от апелативната специализирана прокуратура, както и заместник на административен ръководител на апелативна

прокуратура, на военно-апелативна прокуратура и на апелативната специализирана прокуратура - помощна атестационна комисия на Върховната касационна прокуратура;

3. при атестиране на следователи:

а) следовател в окръжен следствен отдел в окръжна прокуратура, следовател в следствен отдел в Софийската градска прокуратура, следовател в следствен отдел в специализираната прокуратура, завеждащ окръжен следствен отдел в окръжна прокуратура, завеждащ следствения отдел в Софийската градска прокуратура и завеждащ следствения отдел в специализираната прокуратура - помощна атестационна комисия в Националната следствена служба;

б) военен следовател - помощна атестационна комисия във военно-окръжна прокуратура.

(2) Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи провежда периодичното атестиране на:

1. заместниците на административните ръководители и на съдиите от Върховния касационен съд и от Върховния административен съд;

2. заместниците на главния прокурор и на прокурорите от Върховната касационна прокуратура и от Върховната административна прокуратура;

3. директора на Националната следствена служба и на следователите от Националната следствена служба;

4. административните ръководители на районните, окръжните, административните, военно-окръжните и апелативните съдилища, както и на специализирания наказателен съд, апелативния специализиран наказателен съд и на военно-апелативния съд;

5. административните ръководители на районните, окръжните, военно-окръжните и апелативните прокуратури, както и на специализираната и апелативната специализирана прокуратура и на военно-апелативната прокуратура;

6. административните ръководители на Софийския районен съд, Софийския градски съд, Софийската районна прокуратура и Софийската градска прокуратура.

Чл. 204а. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) При провеждане на периодичното атестиране помощните атестационни комисии и Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи извършват проверка на деловодните книги, протоколите за извършените от съдиите, прокурорите и следователите процесуални действия и на техните актове за периода на атестирането.

(2) За провеждане на атестирането помощните атестационни комисии и Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи могат да изслушат атестирания съдия, прокурор, следовател и заместник на административен ръководител, както и да събират друга допълнителна информация по показателите за атестиране.

(3) След провеждане на атестирането Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи изготвя комплексна оценка, която може да бъде положителна и отрицателна. Степените на положителната комплексна оценка са:

1. задоволителна;

2. добра;

3. много добра.

(4) Комплексната оценка се мотивира, като се дават и препоръки към атестираните.

Чл. 205. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи предоставя комплексната оценка по чл. 204а, ал. 3 на атестираните, който в 7-дневен срок може да направи писмено възражение пред Висшия съдебен съвет.

(2) При постъпило възражение Висшият съдебен съвет изслушва атестирания, като при необходимост събира допълнителна информация. Атестираният се уведомява най-малко 7 дни преди датата на заседанието.

(3) Когато Висшият съдебен съвет уважи направеното възражение, Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи изготвя нова комплексна оценка.

Чл. 206. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Комплексната оценка от периодичното атестиране заедно с препоръките към атестирания се приема с решение на Висшия съдебен съвет.

Чл. 207. (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., изм., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Съдия, прокурор или следовател става несменяем след навършване на петгодишен стаж на съответната длъжност и при получена положителна комплексна оценка от атестирането.

(2) В стажа за придобиване на несменяемост се включва и времето като младши съдия или младши прокурор.

Чл. 208. (Отм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., в сила от деня на влизането в сила на наредбата по чл. 209а).

Чл. 209. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Атестиране на съдия, прокурор или следовател за придобиване на несменяемост се извършва от Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи, която изготвя комплексна оценка в едномесечен срок от постъпване на предложение по чл. 203, ал. 1. Комплексната оценка се предоставя на атестирания, който може да направи писмено възражение пред Висшия съдебен съвет в 7-дневен срок.

(2) При постъпило възражение Висшият съдебен съвет изслушва атестирания, като при необходимост събира допълнителна информация. Атестираният се уведомява най-малко 7 дни преди датата на заседанието.

(3) Когато Висшият съдебен съвет уважи направеното възражение, Комисията по предложенията и атестирането на съдии, прокурори и следователи изготвя нова комплексна оценка.

(4) Комплексната оценка за несменяемост се приема с решение на Висшия съдебен съвет.

(5) В случаите, когато комплексната оценка от атестирането е отрицателна, Висшият съдебен съвет с решение отказва придобиване статут на несменяемост и атестираният се освобождава от длъжност.

Чл. 209а. (Нов - ДВ, бр. 33 от 2009 г., изм., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., обявен за противоконституционен с Решение № 10 на КС на РБ, бр. 93 от 2011 г.)

Висшият съдебен съвет приема наредба за показателите и методиката за атестиране на съдии, прокурори и следователи и на административни ръководители и заместници на административните ръководители, както и за реда за провеждане на атестирането. С наредбата се определят и критериите за отчитане степента на натовареност на органите на съдебната власт. Наредбата се обнародва в "Държавен вестник".

Раздел V

Права и задължения

Чл. 210. Съдиите, прокурорите и следователите са длъжни:

1. да решават разпределените им дела или преписки в определения срок;
2. да участват в заседанията на общото събрание на съответния орган на съдебната власт;
3. при необходимост да изпълняват служебните си задължения и в извънработно време;

4. да изпълняват и други задачи, свързани със службата им, които са им възложени от административния ръководител.

Чл. 211. (1) Съдиите и съдебните заседатели са длъжни да пазят тайната на съвещанието при решаването на делата.

(2) Съдиите, прокурорите и следователите са длъжни да пазят като служебна тайна сведенията, които са им станали известни в кръга на службата и засягат интересите на гражданите, юридическите лица и държавата.

Чл. 212. Съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите нямат право да изразяват предварително становище по възложените им дела, както и становище по дела, които не са им възложени.

Чл. 213. Съдия, прокурор и следовател няма право да дава правни консултации.

Чл. 214. (Отм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.).

Чл. 215. Съдиите, прокурорите и следователите при осъществяване на функциите си могат да искат съдействие от всички държавни органи, длъжностни лица, юридически лица и граждани, които са длъжни да им го оказват.

Чл. 216. (1) Държавата защитава съдиите, прокурорите и следователите при изпълнение на техните служебни задължения и ги обезщетява за вреди, които са им причинени при или по повод изпълнение на техните служебни функции. Размерът на обезщетението се определя от разликата между действителния размер на вредата и размера на задължителната застраховка.

(2) Държавата обезщетява при условията на ал. 1 и вредите, причинени на техните съпруг, възходящи или низходящи, поради изпълнението на служебните задължения на съдиите, прокурорите и следователите.

Чл. 217. (1) Съдиите, прокурорите и следователите могат да образуват и да членуват в организации, които защитават професионалните им интереси.

(2) Организацията по ал. 1 не могат да членуват във федерации и конфедерации на синдикални организации на работници и служители.

Чл. 218. (1) Председателите на Върховния касационен съд и на Върховния административен съд, главният прокурор и директорът на Националната следствена служба получават основно месечно възнаграждение, равно на 90 на сто от възнаграждението на председателя на Конституционния съд.

(2) Основното месечно възнаграждение за най-ниската съдийска, прокурорска и следователска длъжност се определя в размер на удвоената средномесечна заплата на заетите лица в бюджетната сфера съгласно данните на Националния статистически институт.

(3) Възнагражденията за останалите длъжности в органите на съдебната власт се определят от Висшия съдебен съвет.

Чл. 219. На съдиите, прокурорите и следователите върху основното месечно възнаграждение се изплаща допълнително възнаграждение за продължителна работа като съдия, прокурор и следовател в размер 2 на сто за всяка година трудов стаж, но не повече от 40 на сто.

Чл. 220. Допълнително възнаграждение за извънреден труд на съдия, прокурор и следовател се заплаща само за изпълнение на служебни задължения в празнични и почивни дни.

Чл. 221. На съдиите, прокурорите и следователите се изплащат всяка година средства за тога или облекло в размер две средномесечни заплати на заетите лица в бюджетната сфера.

Чл. 222. При повишаване или преместване на съдия, прокурор или следовател в органите на съдебната власт не се изплащат обезщетения.

Чл. 223. Съдиите, прокурорите и следователите, докато заемат длъжността, могат да ползват жилища от ведомствения жилищен фонд на органите на съдебната власт.

Чл. 224. (1) Задължителното обществено и здравно осигуряване на съдиите, прокурорите и следователите се извършва за сметка на бюджета на съдебната власт.

(2) Съдиите, прокурорите и следователите задължително се застраховат срещу злополука за сметка на бюджета на съдебната власт.

Чл. 225. (1) При освобождаване от длъжност съдия, прокурор или следовател с повече от 10 години стаж на такава длъжност има право на еднократно парично обезщетение в размер на толкова брутни месечни възнаграждения, колкото прослужени години има в органите на съдебната власт, но не повече от 20.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г.) Обезщетението по ал. 1 не се изплаща в случаите по чл. 165, ал. 1, т. 3 и 5, както и когато комплексната оценка от последната атестация на съдията, прокурора или следователя е отрицателна. Обезщетение не се изплаща и в случаите по чл. 308, ал. 3.

(3) В случаите, когато съдия, прокурор или следовател е привлечен като обвиняем за извършване на умишлено престъпление или по отношение на него е образувано дисциплинарно производство, обезщетението не се изплаща до приключване на наказателното или дисциплинарното производство.

(4) При последващо освобождаване от длъжност от дължимото обезщетение по ал. 1 се приспада обезщетението, получено при предишното освобождаване.

(5) При смърт на съдия, прокурор или следовател обезщетението по ал. 1 се изплаща на наследниците му.

Чл. 226. Незаконно освободен от длъжност съдия, прокурор или следовател при възстановяване има право на обезщетение в размер на брунтото му възнаграждение за времето, през което не е заемал длъжността, но за не повече от 6 месеца. Когато е бил назначен на друга длъжност с по-ниска заплата или е получавал възнаграждение за друга работа в по-нисък размер, той има право на разликата в заплатите или на разликата между заплатата и възнаграждението. Брунтата заплата за определяне на обезщетението е определената му брутна заплата към момента на признаването на освобождаването за незаконно или на неявяването му да заеме длъжността.

Чл. 227. (1) Съдия, прокурор или следовател не може да бъде командирован за повече от три месеца в една календарна година без предварителното му писмено съгласие.

(2) Бременни и майки с деца до тригодишна възраст не могат да бъдат командировани без предварителното им писмено съгласие.

(3) За времето, през което съдия, прокурор или следовател е командирован за изпълнение на длъжност, която е по-висока от заеманата от него длъжност, той получава съответното по-високо възнаграждение.

(4) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Органът, в който е назначен магистратът, заплаща възнаграждението за основната длъжност, на която е назначен, както и разликата до размера на по-високото възнаграждение за ранг и по-горестоящата длъжност, на която е командирован.

Чл. 228. (1) (Изм. - ДВ, бр. 30 от 2013 г., в сила от 26.03.2013 г., бр. 71 от 2013 г., в сила от 13.08.2013 г.) Съдиите, прокурорите и следователите декларират доходите и имуществото си в Сметната палата при условията и по реда на Закона за публичност на имуществото на лица, заемащи висши държавни и други длъжности.

(2) Висшият съдебен съвет предоставя на Сметната палата информация за възнагражденията на лицата, които заемат съдийски, прокурорски и следователски длъжности, както и за промените в тяхното служебно положение.

Чл. 229. За неуредените в този раздел въпроси се прилага Кодексът на труда.

Раздел VI

Временно отстраняване от длъжност

Чл. 230. (1) В случаите по чл. 132 от Конституцията на Република България, когато съдия, прокурор или следовател е привлечен като обвиняем, Висшият съдебен съвет временно го отстранява от длъжност до приключване на наказателното производство.

(2) Когато, извън случаите по ал. 1, срещу съдия, прокурор или следовател е образувано наказателно производство от общ характер, Висшият съдебен съвет може да го отстрани от длъжност до приключването на наказателното производство.

(3) Искането за временно отстраняване от длъжност се прави от главния прокурор, а в случаите по ал. 2 - или от не по-малко от една пета от общия брой на членовете на Висшия съдебен съвет.

(4) В случаите, когато по отношение на съдия, прокурор или следовател е постановена мярка за неотклонение задържане под стража, той се смята за временно отстранен от длъжност от датата на влизане в сила на съдебния акт, с който се постановява мярката.

Чл. 231. (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) При прекратяване на наказателното производство, освен в случаите по чл. 24, ал. 1, т. 2 и 3 и ал. 3 от Наказателно-процесуалния кодекс или при постановяване на оправдателна присъда съдията, прокурорът или следователят, който е временно отстранен от длъжност, се възстановява и му се заплаща трудовото възнаграждение за периода на отстраняването.

Чл. 232. (Доп. - ДВ, бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г.) При образувано дисциплинарно производство за налагане на наказание дисциплинарно освобождаване от длъжност на избран член на Висшия съдебен съвет, съдия, прокурор, следовател, административен ръководител или заместник на административен ръководител по предложение на дисциплинарния състав Висшият съдебен съвет може да го отстрани от длъжност за срок до 6 месеца.

Раздел VII

Рангове. Повишаване на място. Старшинство

Чл. 233. (1) Възходящите рангове за съдия, прокурор и следовател са:

1. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) съдия в окръжен съд и прокурор в окръжна прокуратура;

2. съдия в апелативен съд и прокурор в апелативна прокуратура;

3. съдия във Върховния касационен съд и във Върховния административен съд, прокурор във Върховната касационна прокуратура и във Върховната административна прокуратура и следовател в Националната следствена служба.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Съдиите в градския съд в град София, в специализирания наказателен съд и в Административния съд - град София са с ранг на съдия в апелативен съд, а съдиите в районния съд в град София са с ранг на съдия в окръжен съд.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Прокурорите в градската прокуратура в град София и прокурорите в специализираната прокуратура са с ранг на прокурор в апелативна прокуратура, а прокурорите в районната прокуратура в град София са с ранг на прокурор в окръжна прокуратура.

(4) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Съдиите в апелативния специализиран наказателен съд са с ранг на съдии във Върховния касационен съд.

(5) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Прокурорите в апелативната специализирана прокуратура са с ранг на прокурор във Върховната касационна прокуратура.

(6) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Въз основа на степента на натовареност на съответния орган на съдебната власт Висшият съдебен съвет може да определя допълнително възнаграждение на съдия, прокурор или следовател.

Чл. 234. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Повишаване на място в по-горен ранг и възнаграждение на съдия, прокурор и следовател може да се извърши при доказана висока квалификация и образцово изпълнение на служебните задължения, ако е прослужил на съответната или приравнена длъжност най-малко три години и има положителна комплексна оценка от последното периодично атестиране "много добра".

Чл. 235. Повишаването на място се извършва съобразно ранговете на съдия, прокурор и следовател до два по-горни ранга включително, считано от ранга за заеманата длъжност.

Чл. 236. Освободеният от длъжност съдия, прокурор или следовател, с изключение на освободения поради влизане в сила на присъда, с която е наложено наказание лишаване от свобода за умишлено престъпление или е наложено дисциплинарно наказание дисциплинарно освобождаване от длъжност, при последващо назначение запазва ранга, който е имал при освобождаването си.

Чл. 237. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Старшинството на съдия, прокурор и следовател се определя:

1. от длъжността, която заема в съответния съд, в прокуратура или в следствен орган;
2. при равни длъжности - от притежавания ранг по чл. 233, ал. 1 - 5;
3. при равни длъжности и ранг - от продължителността на прослуженото време на същата длъжност;
4. при еднакво прослужено време на същата длъжност - от продължителността на прослуженото време на други длъжности като съдия, прокурор или следовател.

(2) Старшинството на военните съдии, прокурори и следователи се определя от длъжността, която заемат, при равна длъжност - от ранга по чл. 233, ал. 1 - 5, при равна длъжност и ранг - от военното звание, а при равно звание - от продължителността на прослуженото време на други длъжности като съдия, прокурор или следовател.

Глава десета

МЛАДШИ СЪДИИ И МЛАДШИ ПРОКУРОРИ. СЪДЕБНИ ПОМОЩНИЦИ И ПРОКУРОРСКИ ПОМОЩНИЦИ

(Загл. изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.)

Раздел I

Младши съдии и младши прокурори

(Загл. изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.)

Чл. 238. (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) За младши съдия и младши прокурор може да се назначи лице, което отговаря на изискванията по чл. 162, издържало е конкурс по чл. 176, ал. 1, т. 1, както и

съответните изпити след завършен курс на задължително първоначално обучение в Националния институт на правосъдието.

Чл. 239. (1) Младши съдия се назначава в окръжен съд.

(2) Младши прокурор се назначава в районна прокуратура.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.).

Чл. 240. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., бр. 32 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) Младшият съдия и младшият прокурор се назначават за срок две години.

(2) Срокът по ал. 1 може да се продължи с още 6 месеца с решение на Висшия съдебен съвет.

(3) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2009 г., изм., бр. 32 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) Младши съдия със стаж над една година може да бъде командирован на свободно място в районен съд в същия съдебен район.

Чл. 241. При встъпването си в длъжност младшият съдия и младшият прокурор полагат клетва съответно по чл. 155 или 156.

Чл. 242. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) (1) (Предишен текст на чл. 242 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Административният ръководител на съответния съд или прокуратура определя със заповед съдия или прокурор - наставник на младшия съдия, съответно на младшия прокурор, който наблюдава и подпомага професионалното му развитие.

(2) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Висшият съдебен съвет приема правила за дейността на съдиите и прокурорите - наставници.

Чл. 243. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) След изтичането на срока по чл. 240 младшият съдия или младшият прокурор се назначава на длъжност съдия в районен съд, съответно прокурор в районна прокуратура, без провеждане на конкурс.

(2) Ако в съответния съдебен район няма свободна длъжност, на лицето се предлага място в друг съдебен район.

Раздел II

Съдебни помощници и прокурорски помощници

Чл. 244. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) В съдилищата и в прокуратурите по преценка на Висшия съдебен съвет въз основа на степента на натовареност на съответния орган на съдебната власт може да има съдебни помощници и прокурорски помощници.

Чл. 245. (1) За съдебен и прокурорски помощник се назначава лице, което отговаря на изискванията по чл. 162 и е издържало конкурс за съдебен служител.

(2) Кандидатите се назначават по реда на класирането им от конкурсната комисия.

Чл. 246. (1) Съдебните помощници се назначават от административния ръководител на съответния съд.

(2) Прокурорските помощници се назначават от главния прокурор или административния ръководител на съответната прокуратура.

Чл. 246а. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Съдебните помощници подпомагат съдиите при изпълнението на техните функции. Съдебните помощници изпълняват и други задачи, възложени им от председателя на съда, от неговите заместници, от председателите на отделения или от други съдии.

(2) Прокурорските помощници подпомагат прокурорите при изпълнението на техните функции. Прокурорските помощници изпълняват и други задачи, възложени им от съответния административен ръководител или от неговите заместници.

Чл. 246б. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Съдебните помощници и прокурорските помощници са длъжни да пазят като служебна тайна сведенията, които са им станали известни в кръга на службата и засягат интересите на гражданите, юридическите лица, административните органи и държавата.

(2) Във връзка със служебната си дейност съдебните помощници и прокурорските помощници нямат право да дават правни съвети и мнения на страните, на процесуалните им пълномощници или на трети лица.

(3) При изпълнение на служебните си задължения и в обществения живот съдебните помощници и прокурорските помощници трябва да имат поведение, съобразено с професионалната етика, и да не накърняват престижа на съдебната власт.

(4) Съдебните помощници и прокурорските помощници задължително се застраховат срещу злополука за сметка на бюджета на съдебната власт.

Чл. 247. Съдебните и прокурорските помощници получават основно месечно трудово възнаграждение в размер до 90 на сто от основното възнаграждение за най-ниската съдийска или прокурорска длъжност.

Чл. 248. За неуредените в този раздел въпроси се прилага Кодексът на труда.

Глава единадесета

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ НА ПРАВОСЪДИЕТО

Чл. 249. (1) Националният институт на правосъдието осъществява:

1. (изм. - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) задължително първоначално обучение на кандидатите за младши съдия и младши прокурор;

2. (доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) поддържането и повишаването на квалификацията на съдиите, прокурорите и следователите, на държавните съдебни изпълнители, съдиите по вписванията, съдебните помощници, прокурорските помощници, съдебните служители, на инспекторите от Инспектората към министъра на правосъдието и на други служители от Министерството на правосъдието.

(2) Към Националния институт на правосъдието има учебно-информационен център, който организира дистанционно обучение и извършва проучване и изследване на съдебната практика, включително на практиката по администриране на правораздаването, за нуждите на обучението.

Чл. 250. Националният институт на правосъдието е юридическо лице със седалище София.

Чл. 251. (1) Финансирането на Националния институт на правосъдието се осъществява от бюджета на съдебната власт, от програми и проекти, от дарения и от собствена дейност, свързана с обучение.

(2) Висшият съдебен съвет осигурява по бюджета на Националния институт на правосъдието средствата, необходими за провеждане на всички предвидени в закона обучения.

Чл. 252. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Националният институт на правосъдието се ръководи от управителен съвет, в състава на който се включват петима представители на Висшия съдебен съвет и двама представители на Министерството на правосъдието.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Председателят на Върховния касационен съд, председателят на Върховния административен съд и главният прокурор са членове по право на управителния съвет от квотата на Висшия съдебен съвет. Председателят на Върховния касационен съд е председател на управителния съвет.

(3) Министърът на правосъдието е член по право на управителния съвет от квотата на Министерството на правосъдието.

Чл. 252а. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Мандатът на член на управителния съвет може да бъде прекратен предсрочно от представлявания орган:

1. при подаване на оставка;
2. при трайна фактическа невъзможност да изпълнява задълженията си повече от шест месеца;
3. когато бъде освободен като член на Висшия съдебен съвет - за представителите на Висшия съдебен съвет;
4. при тежко нарушение или системно неизпълнение на задълженията.

(2) При предсрочно прекратяване мандата на член на управителния съвет съответният представляван орган в едномесечен срок избира на негово място нов член, който довършва мандата на предишния.

Чл. 253. Управителният съвет на Националния институт на правосъдието:

1. назначава и освобождава директора и заместник-директорите;
2. приема учебните програми;
3. одобрява проекта на бюджет на Националния институт на правосъдието и го представя пред Висшия съдебен съвет;
4. приема вътрешните правила, предвидени в правилника по чл. 263;
5. одобрява състава на програмния съвет на Националния институт на правосъдието;
6. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) прави предложение пред Висшия съдебен съвет за определяне числеността на служителите;
7. приема тригодишен план за дейността си;
8. организира, ръководи и контролира участието на Националния институт на правосъдието в Европейската мрежа за съдебно обучение.

Чл. 254. Решенията на управителния съвет се приемат с мнозинство повече от половината от членовете му, с изключение на решенията по чл. 253, т. 1 - 4, които се приемат с мнозинство от две трети от членовете.

Чл. 255. (1) Националният институт на правосъдието се управлява от директор.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Директорът на Националния институт на правосъдието се избира от управителния съвет с мнозинство от две трети от членовете му за срок пет години. Той може да бъде избран за още един мандат след оценка на дейността му от управителния съвет.

(3) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) За директор на Националния институт на правосъдието може да бъде избрано лице, което:

1. има висше юридическо образование и юридическа правоспособност;
2. притежава високи професионални и нравствени качества и практически опит в съдебната система;

3. отговаря на изискванията за стаж по чл. 164, ал. 7;

4. не е осъждано за умишлено престъпление от общ характер с наложено наказание лишаване от свобода или лишаване от право да заема определена държавна или обществена длъжност.

(4) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Директорът се освобождава от управителния съвет:

1. при подаване на оставка;

2. при трайна фактическа невъзможност да изпълнява задълженията си за повече от 6 месеца;

3. при осъждане за умишлено престъпление от общ характер с наложено наказание лишаване от свобода или лишаване от право да заема определена държавна или обществена длъжност;

4. за тежко или системно нарушение на този закон и на правилника по чл. 263.

(5) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) В отсъствие на директора неговите правомощия се упражняват от писмено оправомощен от него заместник-директор.

Чл. 256. (1) Програмният съвет е помощен орган на Националния институт на правосъдието, който има консултативни функции.

(2) Съставът на програмния съвет се одобрява от управителния съвет и включва изтъкнати специалисти от правната теория и практика.

(3) Членовете на програмния съвет участват в изготвянето и актуализирането на учебните програми.

Чл. 257. (1) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Учебните програми на Националния институт на правосъдието се утвърждават от управителния съвет по предложение на директора след съгласуване с Висшия съдебен съвет.

(2) Програмите и дейностите за повишаване квалификацията на държавните съдебни изпълнители, на съдиите по вписванията, на съдебните служители, на инспекторите от Инспектората към министъра на правосъдието и на други служители от Министерството на правосъдието се съгласуват с министъра на правосъдието.

Чл. 258. (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 81 от 2012 г., в сила от 1.09.2012 г.) Срокът на обучението по чл. 249, ал. 1, т. 1 е 9 месеца и започва през месец септември на съответната година. През време на обучението кандидатите за младши съдии и младши прокурори получават седемдесет на сто от основното възнаграждение на младши съдия и младши прокурор за сметка на бюджета на Националния институт на правосъдието.

(2) В края на обучението кандидатите за младши съдии и младши прокурори полагат писмен и устен изпит с практическа насоченост, като оценките са по шестобалната система.

(3) Изпитите по ал. 2 се провеждат от комисия, определена от Висшия съдебен съвет, в състав председател и четирима членове, която включва съдии и прокурори. В комисията не могат да участват постоянни преподаватели в Националния институт на правосъдието, както и членове на Висшия съдебен съвет.

(4) Резултатите от писмения и устния изпит се обявяват на общодостъпно място в сградата на Националния институт на правосъдието и на страницата му в интернет.

(5) За резултатите от изпитите се изготвя обща оценка, която представлява средно аритметично от сбора от оценката от писмения и устния изпит, и се изпраща на Висшия съдебен съвет.

Чл. 258а. (Нов - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) (1) Успешно завършил обучението по чл. 249, ал. 1, т. 1 е кандидатът за младши съдия и младши прокурор, който е получил обща оценка по чл. 258, ал. 5, не по-ниска от много добър "4,50".

(2) За кандидатите за младши съдия и младши прокурор, които не са завършили успешно обучението по чл. 249, ал. 1, т. 1, се насрочва повторно писмен и устен изпит не по-рано от един месец и не по-късно от два месеца от обявяването на оценката по чл. 258, ал. 5. При повторно получена оценка от изпитите, по-ниска от много добър "4,50", кандидатът не се назначава на длъжност младши съдия и младши прокурор.

(3) Висшият съдебен съвет назначава кандидатите, успешно завършили обучението по чл. 249, ал. 1, т. 1, на длъжността, за която са одобрени с решението по чл. 186, ал. 7.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 81 от 2012 г., в сила от 1.09.2012 г.) Кандидатите, които са отказали да заемат длъжността или са се отказали от обучението без уважителна причина, както и неиздържалите повторно изпитите, възстановяват на Националния институт на правосъдието получените суми по чл. 258, ал. 1.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 81 от 2012 г., в сила от 1.09.2012 г.) Осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване, допълнителното задължително пенсионно осигуряване, здравното осигуряване и застраховането срещу злополука на кандидатите за младши съдии и младши прокурори за периода на обучението им по чл. 249, ал. 1, т. 1 са за сметка на бюджета на съдебната власт.

(6) Периодът на обучение на издържалите изпитите се зачита за стаж по чл. 164, ал. 1 - 7.

Чл. 258б. (Нов - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 19.04.2011 г.) Статусът на кандидатите за младши съдии и младши прокурори по време на обучението им по чл. 249, ал. 1, т. 1, организацията и редът за провеждането на изпитите по чл. 258 и 258а се уреждат с актове, приети от Висшия съдебен съвет, които се обнародват в "Държавен вестник".

Чл. 259. При първоначално назначаване на длъжност в органите на съдебната власт през първата година след встъпването си в длъжност съдиите, прокурорите и следователите преминават задължителен курс за повишаване на квалификацията.

Чл. 260. Участието на съдебните служители в съответните квалификационни курсове на Националния институт на правосъдието се взема предвид при повишаването им.

Чл. 261. Висшият съдебен съвет може да реши определени курсове да са задължителни за съдиите, прокурорите, следователите и съдебните служители в случаите на:

1. повишаване в длъжност;
2. назначаване за административен ръководител;
3. специализация.

Чл. 262. (1) (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) Обучението на кандидатите за младши съдии и младши прокурори се осъществява от постоянни и временни преподаватели.

(2) Постоянни преподаватели към Националния институт на правосъдието могат да са съдии, прокурори, следователи, преподаватели и научни сътрудници по правни науки.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Съдиите, прокурорите и следователите, привлечени като постоянни преподаватели, се командироваат за срок една година от Висшия съдебен съвет по предложение и за сметка на Националния институт на правосъдието. Срокът може да бъде удължаван ежегодно след оценяване работата на постоянния преподавател от управителния съвет на Националния институт на правосъдието в рамките на обща продължителност пет години.

Чл. 263. (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Висшият съдебен съвет по предложение на управителния съвет приема правилник за организацията на дейността на Националния институт на правосъдието и на неговата администрация, който се обнародва в "Държавен вестник".

Глава дванадесета

ДЪРЖАВНИ СЪДЕБНИ ИЗПЪЛНИТЕЛИ

Чл. 264. (1) В районните съдилища има държавни съдебни изпълнители.

(2) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Държавните съдебни изпълнители осъществяват принудително изпълнение на частни притезания. Държавата може да възлага на държавните съдебни изпълнители и събирането на публични вземания в случаите, определени със закон.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Броят на държавните съдебни изпълнители се определя от министъра на правосъдието.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) В районните съдилища, където няма държавен съдебен изпълнител, функциите на държавен съдебен изпълнител се изпълняват от районен съдия, определен от председателя на съответния съд, за което се уведомява министърът на правосъдието.

Чл. 265. Държавните съдебни изпълнители се назначават от министъра на правосъдието след провеждане на конкурс. Министърът на правосъдието може да насрочи конкурс и по предложение на председателя на районния съд.

Чл. 266. (1) Министърът на правосъдието насрочва конкурс за държавни съдебни изпълнители със заповед, с която се определя редът за провеждането му.

(2) Заповедта се обявява на общодостъпно място в сградата на районния съд, обнародва се в "Държавен вестник" и се публикува в един централен ежедневник и на страницата на Министерството на правосъдието в интернет в двумесечен срок преди датата за провеждане на конкурса.

(3) Заповедта по ал. 1 съдържа и:

1. брой на свободните длъжности за държавни съдебни изпълнители и районите на дейността им;
2. дата, час и място на провеждане на конкурса;
3. място и срок за приемане на конкурсните документи;
4. размер на държавната такса за участие в конкурс и сметка, по която тя се внася.

(4) Министерството на правосъдието събира държавна такса за конкурса в размер, определен с тарифа, одобрена от Министерския съвет.

Чл. 267. За участие в конкурс за държавни съдебни изпълнители могат да кандидатстват лица, които отговарят на изискванията по чл. 162.

Чл. 268. (1) Конкурсът за държавни съдебни изпълнители се състои от писмен и устен изпит.

(2) Конкурсът се провежда от комисия в състав - председател и двама членове, определени от министъра на правосъдието.

(3) Конкурсната комисия извършва класирането на кандидатите и в 7-дневен срок го изпраща на министъра на правосъдието.

(4) Министърът на правосъдието в 14-дневен срок от получаване на резултатите от класирането назначава кандидатите, издържали конкурса, по поредността на класирането до заемането на свободните места.

Чл. 269. (1) (Предишен текст на чл. 269 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) В случай че е налице единствен кандидат, който е работил като държавен съдебен изпълнител повече от 5 години, той се назначава на длъжност без конкурс.

(2) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Алинея 1 не се прилага, когато на лицето е било наложено дисциплинарно наказание уволнение.

Чл. 270. Министърът на правосъдието по искане на държавен съдебен изпълнител, който е изпълнявал длъжността не по-малко от две години, може да го премести в друг районен съд след вземане мнението на председателите на съответните районни съдилища.

Чл. 271. Държавният съдебен изпълнител се освобождава от длъжност от министъра на правосъдието:

1. при пенсиониране;
2. по собствено желание;
3. при влизане в сила на присъда, с която е наложено наказание лишаване от свобода за умишлено престъпление;
4. при трайна невъзможност да изпълнява задълженията си за повече от една година;
5. при тежко нарушение или системно неизпълнение на служебните задължения.

Чл. 272. (1) Министърът на правосъдието може да отстрани от длъжност държавен съдебен изпълнител, който е привлечен като обвиняем за престъпление от общ характер.

(2) При прекратяване на наказателното производство или при постановяване на оправдателна присъда държавният съдебен изпълнител, който е временно отстранен от длъжност, се възстановява и му се заплаща трудовото възнаграждение за периода на отстраняване.

Чл. 273. (1) В съдебните райони с двама или повече държавни съдебни изпълнители единият от тях с доказани професионални качества се назначава от министъра на правосъдието за ръководител за срок 5 години с право на повторно назначаване. За ръководната длъжност, която изпълнява, лицето получава допълнително възнаграждение.

(2) При отсъствие на ръководителя той се замества от държавен съдебен изпълнител, определен от председателя на районния съд, за което се уведомява министърът на правосъдието.

Чл. 274. Когато длъжността не е заета или назначеният държавен съдебен изпълнител е възпрепятстван да я изпълнява и не може да бъде заместен от друг държавен съдебен изпълнител от същия съд, председателят на съответния окръжен съд или министърът на правосъдието може да командирова на негово място държавен съдебен изпълнител от друг съдебен район.

Чл. 275. (1) При изпълнение на длъжността си държавният съдебен изпълнител носи особен знак, определен от министъра на правосъдието.

(2) Държавните органи, длъжностните лица, организациите и гражданите са длъжни да оказват съдействие на държавния съдебен изпълнител при изпълнение на служебните му задължения.

(3) Държавният съдебен изпълнител може да поиска съдействие, а полицейските органи са длъжни да му го окажат незабавно, ако противозаконно се пречи на изпълнението на служебните му задължения.

Чл. 276. (1) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2009 г., в сила от 1.01.2010 г.) Възнаграждението на държавния съдебен изпълнител е 90 на сто от възнаграждението на съдия в районен съд.

(2) (Предишен текст на чл. 276 - ДВ, бр. 33 от 2009 г., в сила от 1.01.2010 г.) За доказана професионална квалификация и образцово изпълнение на служебните задължения след прослужени 6 години министърът на правосъдието може да определи на държавен съдебен изпълнител възнаграждение до размера на възнаграждението на съдия в окръжен съд по предложение на председателя на съответния съд.

Чл. 277. (1) На държавните съдебни изпълнители се изплащат всяка година средства за облекло в размер на две средномесечни заплати на заетите в бюджетната сфера.

(2) Задължителното обществено и здравно осигуряване на държавните съдебни изпълнители и застраховането им срещу злополука при или по повод изпълнение на служебните им задължения се извършват за сметка на бюджета на съдебната власт.

(3) При прекратяване на трудовото правоотношение на държавните съдебни изпълнители се изплаща обезщетение при условията на чл. 225.

Чл. 278. Доколкото в тази глава не е предвидено друго, прилага се Кодексът на труда.

Глава тринадесета

СЪДИИ ПО ВПИСВАНИЯТА

Чл. 279. (1) В районните съдилища има съдии по вписванията.

(2) Броят на съдиите по вписванията се определя от министъра на правосъдието.

(3) В районните съдилища, където няма съдия по вписванията или той е възпрепятстван да осъществява функциите си, те се изпълняват от районен съдия, за което се уведомява министърът на правосъдието.

(4) Министърът на правосъдието може да възложи на държавен съдебен изпълнител от същия съд да изпълнява функции на съдия по вписванията.

Чл. 280. (1) Съдията по вписванията:

1. разпорежда или отказва вписванията, отбелязванията или заличаванията в имотния регистър и се произнася за издаването на справки и удостоверения;

2. извършва нотариални и други действия, предвидени със закон.

(2) Съдия по вписванията може да извършва действия само в своя район.

Чл. 281. Съдията по вписванията се назначава от министъра на правосъдието след провеждане на конкурс. Министърът на правосъдието може да насрочи конкурс и по предложение на председателя на районния съд.

Чл. 282. (1) Министърът на правосъдието насрочва конкурс за съдии по вписванията със заповед, с която се определя редът за провеждане на конкурса.

(2) Заповедта се обявява на общодостъпно място в сградата на районния съд, обнародва се в "Държавен вестник" и се публикува в един централен ежедневник и на страницата на Министерството на правосъдието в интернет в двумесечен срок преди датата за провеждане на конкурса.

(3) Заповедта по ал. 1 съдържа и:

1. брой на свободните длъжности за съдии по вписванията и районите на дейността им;

2. дата, час и място на провеждане на конкурса;

3. място и срок за приемане на конкурсните документи;

4. размер на държавната такса за участие в конкурса и сметка, по която тя се внася.

(4) Министерството на правосъдието събира държавна такса за конкурса в размер, определен с тарифа, одобрена от Министерския съвет.

Чл. 283. За участие в конкурс за съдии по вписванията могат да кандидатстват лица, които отговарят на изискванията по чл. 162.

Чл. 284. (1) Конкурсът за съдии по вписванията се състои от писмен и устен изпит.

(2) Конкурсът се провежда от комисия в състав - председател и двама членове, определени от министъра на правосъдието.

(3) Конкурсната комисия извършва класирането на кандидатите и в 7-дневен срок го изпраща на министъра на правосъдието.

(4) Министърът на правосъдието в двуседмичен срок от получаване на резултатите от класирането назначава кандидатите, издържали конкурса, по поредността на класирането до заемането на свободните места.

Чл. 285. (1) (Предишен текст на чл. 285 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) В случай че е налице единствен кандидат, който е работил като съдия по вписванията повече от 5 години, той се назначава на длъжност без конкурс.

(2) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Алинея 1 не се прилага, когато на лицето е било наложено дисциплинарно наказание уволнение.

Чл. 286. Министърът на правосъдието по искане на съдия по вписванията, който е изпълнявал длъжността не по-малко от две години, може да го премести в друг районен съд след вземане мнението на председателите на съответните районни съдилища.

Чл. 287. Съдията по вписванията се освобождава от длъжност от министъра на правосъдието:

1. при пенсиониране;

2. по собствено желание;

3. при влизане в сила на присъда, с която е наложено наказание лишаване от свобода за умишлено престъпление;

4. при трайна невъзможност да изпълнява задълженията си за повече от една година;

5. при тежко нарушение или системно неизпълнение на служебните задължения.

Чл. 288. (1) Министърът на правосъдието може да отстрани от длъжност съдия по вписванията, който е привлечен като обвиняем за престъпление от общ характер.

(2) При прекратяване на наказателното производство или при постановяване на оправдателна присъда съдията по вписванията, който е временно отстранен от длъжност, се възстановява и му се заплаща трудовото възнаграждение за периода на отстраняване.

Чл. 289. (1) В службите по вписванията с повече от един съдия по вписванията единият от тях с доказани професионални качества се назначава от министъра на правосъдието за ръководител за срок 5 години с право на повторно назначаване. За ръководната длъжност, която изпълнява, лицето получава допълнително възнаграждение.

(2) При отсъствие на ръководителя той се замества от съдия по вписванията, определен от председателя на районния съд, за което се уведомява министърът на правосъдието.

Чл. 290. Когато длъжността не е заета или назначеният съдия по вписванията е възпрепятстван да я изпълнява и не може да бъде заместен от друг съдия по вписванията от същия съд, председателят на съответния окръжен съд или министърът на правосъдието може да командирова на негово място съдия по вписванията от друг съдебен район.

Чл. 291. (1) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2009 г., в сила от 1.01.2010 г.) Възнаграждението на съдия по вписванията е 90 на сто от възнаграждението на съдия в районен съд.

(2) (Предишен текст на чл. 291 - ДВ, бр. 33 от 2009 г., в сила от 1.01.2010 г.) За доказана професионална квалификация и образцово изпълнение на служебните задължения след прослужени 6 години министърът на правосъдието може да определи на съдия по вписванията възнаграждение до размера на възнаграждението на съдия от окръжен съд по предложение на председателя на съответния съд.

Чл. 292. (1) На съдиите по вписванията се изплащат всяка година средства за облекло в размер на две средномесечни заплати на заетите в бюджетната сфера.

(2) Задължителното обществено и здравно осигуряване на съдите по вписванията и застраховането им срещу злополука при или по повод изпълнение на служебните им задължения се извършват за сметка на бюджета на съдебната власт.

(3) При прекратяване на трудовото правоотношение на съдиите по вписванията се изплаща обезщетение при условията по чл. 225.

Чл. 293. Доколкото в тази глава не е предвидено друго, прилага се Кодексът на труда.

Глава четирнадесета

ПРИДОБИВАНЕ НА ПРАВОСПОСОБНОСТ

Чл. 294. (1) Завършилите висше образование по специалността "Право" придобиват юридическа правоспособност след 6-месечен стаж като стажант-юристи и полагане на изпит.

(2) През времето на стажа стажант-юристите се запознават практически с основните функции и с организацията на дейността на органите на съдебната власт и участват в изготвянето на постановяваните от тях актове.

Чл. 295. (1) Стажант-юрист може да е български гражданин, гражданин на друга държава - членка на Европейския съюз, или чужденец, завършил висше образование по специалността "Право" в Република България.

(2) Стажант-юрист може да е и български гражданин, гражданин на друга държава - членка на Европейския съюз, или чужденец, завършил юридическо образование в чужбина, при условие че придобитата от него диплома се признава от Република България и е легализирана.

Чл. 296. Кандидатът за стажант-юрист подава в Министерството на правосъдието:

1. писмено заявление, в което посочва трите си имена, единния граждански номер, съответно личния номер на чужденец, и постоянния си адрес;

2. нотариално заверено копие от диплома или уверение за завършено висше образование по специалността "Право";

3. свидетелство за съдимост;

4. копие от документ за самоличност;

5. копие от удостоверение за пребиваване - за гражданите на друга държава - членка на Европейския съюз.

Чл. 297. (1) Министърът на правосъдието разпределя стажант-юриста към окръжния съд, в чийто съдебен район е постоянният му адрес. По изключение, когато важни обстоятелства налагат това, стажант-юристът може да бъде разпределен и в друг съдебен район.

(2) По време на стажа стажант-юристът не получава възнаграждение и времето не се зачита за осигурителен стаж.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Стажът се провежда в районен съд, в окръжен съд, в районна прокуратура и в окръжна прокуратура, в окръжен следствен отдел, както и при адвокат и нотариус, по ред, определен от председателя на окръжния съд.

(4) За начало на стажа се смята денят, в който стажант-юристът е постъпил в съответния окръжен съд. При постъпването на стажант-юриста се издава стажантска книжка.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Стажът се смята за приключен, ако стажантската книжка е надлежно заверена от съответния съд, прокуратура и следствен отдел.

Чл. 298. (1) След приключване на стажа стажант-юристът полага изпит за придобиване на юридическа правоспособност.

(2) За явяване на изпит стажант-юристът подава писмено заявление до министъра на правосъдието чрез председателя на съответния окръжен съд, към което прилага стажантската си книжка.

Чл. 299. (1) Министърът на правосъдието определя със заповед деня и часа на провеждане на изпита за придобиване на правоспособност, състава на комисията за провеждане на изпита, както и допуснатите до изпит стажант-юристи.

(2) Денят, часът и списъкът на допуснатите до изпит стажант-юристи се обявяват в тридневен срок преди датата на провеждането на изпита в Министерството на правосъдието и се публикуват на страницата на Министерството на правосъдието в интернет.

(3) Изпитът се провежда в Министерството на правосъдието по въпросник, утвърден от министъра на правосъдието.

(4) Изпитът се провежда от тричленна комисия в състав: председател - представител от Инспектората към министъра на правосъдието, и членове - представител на органите на съдебната власт и на Висшия адвокатски съвет. Органите на съдебната власт и на Висшия адвокатски съвет уведомяват министъра на правосъдието за определените от тях представители.

Чл. 300. (1) Изпитът за придобиване на юридическа правоспособност се оценява с "издържал" или "неиздържал". Резултатите от изпита се вписват в протокол, който се подписва от членовете на изпитната комисия и се съхранява в Министерството на правосъдието.

(2) При оценка "неиздържал" стажант-юристът има право да се яви повторно на изпит след допълнителен двумесечен стаж.

Чл. 301. Министърът на правосъдието издава удостоверение за юридическа правоспособност на стажант-юрист, който е получил оценка "издържал".

Глава петнадесета

ПООЩРЕНИЯ

Чл. 302. Висшият съдебен съвет може да предлага на президента на Република България да награждава с ордени или медали съдии, прокурори и следователи за изключителни или за големи заслуги за осъществяване на съдебната власт.

Чл. 303. (1) Висшият съдебен съвет може да поощрява съдия, прокурор и следовател с отличие или награда за проявени висок професионализъм, образцово изпълнение на служебните задължения и високи нравствени качества.

(2) Отличията са:

1. служебна благодарност и грамота;

2. личен почетен знак:

а) първа степен - златен;

б) втора степен - сребърен;

3. предсрочно повишаване в ранг.

(3) Наградата в размер до основното месечно възнаграждение е:

1. парична;
2. предметна.

(4) Отличието може да бъде съчетано с награда.

Чл. 304. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Предложение за поощрение до Висшия съдебен съвет се прави от министъра на правосъдието, председателя на Върховния касационен съд, председателя на Върховния административен съд, главния прокурор, директора на Националната следствена служба, председателя на апелативен, апелативен специализиран наказателен, военно-апелативен, окръжен, специализиран наказателен и административен съд, от апелативен, военно-апелативен, окръжен и военно-окръжен прокурор, от ръководителя на специализираната и на апелативната специализирана прокуратура, както и от една пета от членовете на Висшия съдебен съвет и от съответната съсловна организация.

(2) Инспекторатът към Висшия съдебен съвет може да прави предложение за поощрение до съответния административен ръководител.

Чл. 305. (1) Министърът на правосъдието може да поощрява с отличие или награда държавен съдебен изпълнител и съдия по вписванията за проявени висок професионализъм, образцово изпълнение на служебните задължения и високи нравствени качества в обществото.

(2) Отличията са:

1. служебна благодарност и грамота;
2. личен почетен знак:
  - а) първа степен - златен;
  - б) втора степен - сребърен.

(3) Наградата на стойност до размера на основното едномесечно възнаграждение е:

1. парична;
2. предметна.

(4) Отличието може да бъде съчетано с награда.

Чл. 306. Предложение за поощрение до министъра на правосъдието се прави от председателя на съответния районен съд или от главния инспектор от Инспектората към министъра на правосъдието.

Глава шестнадесета

ДИСЦИПЛИНАРНА ОТГОВОРНОСТ

Чл. 307. (1) На съдия, прокурор, следовател, държавен съдебен изпълнител и съдия по вписванията се налага дисциплинарно наказание за извършено дисциплинарно нарушение.

(2) (Нова - ДВ, бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г.) На избран член на Висшия съдебен съвет се налага дисциплинарно наказание за извършено тежко нарушение или системно неизпълнение на служебните задължения, както и за действия, които накърняват престижа на съдебната власт.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г.) Дисциплинарно нарушение е виновно неизпълнение на служебните задължения на съдия, прокурор и следовател.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г.) Дисциплинарните нарушения са:

1. системно неспазване на сроковете, предвидени в процесуалните закони;
2. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) действие или бездействие, което неоправдано забавя производството;
3. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) нарушаване на Кодекса за етично поведение на българските магистрати;
4. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) действие или бездействие, което накърнява престижа на съдебната власт;
5. неизпълнение на други служебни задължения.

(5) (Нова - ДВ, бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г.) За накърняване престижа на съдебната власт от избран член на Висшия съдебен съвет, чийто мандат е предсрочно прекратен поради подаване на оставка на основание чл. 130, ал. 8, т. 1 от Конституцията, същият носи дисциплинарна отговорност, ако е възстановен на длъжност съдия, прокурор или следовател.

(6) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г., изм., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Освен за нарушенията по ал. 4 дисциплинарна отговорност се носи и от:

1. съответния административен ръководител - при неосъществен контрол по чл. 143, ал. 4;
2. военен съдия, военен прокурор и военен следовател - за нарушения, предвидени в специалните закони и устави.

(7) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г.) Дисциплинарната отговорност се носи независимо от гражданската, наказателната или административнонаказателната отговорност, ако такава се предвижда.

Чл. 308. (1) Дисциплинарните наказания за съдия, прокурор и следовател, административен ръководител и заместник на административен ръководител са:

1. забележка;
2. порицание;
3. намаляване на основното трудово възнаграждение от 10 до 25 на сто за срок от 6 месеца до две години;
4. понижаване в ранг или в длъжност в същия орган на съдебната власт за срок от една до три години;
5. освобождаване от длъжност като административен ръководител или заместник на административен ръководител;
6. дисциплинарно освобождаване от длъжност.

(2) Дисциплинарните наказания за държавен съдебен изпълнител и за съдия по вписванията са:

1. забележка;
2. порицание;
3. предупреждение за уволнение;
4. уволнение.

(3) (Нова - ДВ, бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г.) За извършено дисциплинарно нарушение по чл. 307, ал. 2 на избран член на Висшия съдебен съвет се налага дисциплинарно наказание освобождаване от длъжност.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г.) За едно и също дисциплинарно нарушение се налага само едно дисциплинарно наказание.

Чл. 309. При определяне на дисциплинарното наказание се вземат предвид тежестта на нарушението, формата на вината, обстоятелствата, при които е извършено нарушението, и поведението на нарушителя.

Чл. 310. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Дисциплинарно производство се образува със заповед, съответно с решение, на наказващия орган в срок до 6 месеца от откриването, но не по-късно от три години от извършването на нарушението. Когато тези срокове са изтекли, дисциплинарно производство не се образува.

(2) Дисциплинарното производство приключва в срок до три месеца от образуването му, като изтичането на срока не е основание за отпадане на отговорността.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., изм., бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г.) Когато нарушението се изразява в бездействие, сроковете по ал. 1 започват да текат от откриването му. При нарушение по чл. 307, ал. 2, предложение трето и по чл. 307, ал. 4, т. 4 сроковете по ал. 1 започват да текат от публичното оповестяване на действията, накърняващи престижа на съдебната власт.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) При дисциплинарно нарушение, което е и престъпление, установено с влязла в сила присъда или с влязло в сила определение за прекратяване на наказателното производство на основание чл. 24, ал. 1, т. 2 и 3 и ал. 3 от Наказателно-процесуалния кодекс, сроковете по ал. 1 започват да текат от влизането в сила на присъдата или определението.

(5) Сроковете по ал. 1 не текат през времето, през което лицето е в законоустановен отпуск.

Чл. 311. Дисциплинарно наказание се налага от:

1. административния ръководител - за наказанията по чл. 308, ал. 1, т. 1 и 2 на съдия, прокурор или следовател;

2. Висшия съдебен съвет - за наказанията:

а) по чл. 308, ал. 1, т. 3, 4 и 6 на съдия, прокурор или следовател;

б) на административен ръководител или заместник на административен ръководител;

в) (нова - ДВ, бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г.) по чл. 308, ал. 3 на избран член на Висшия съдебен съвет;

3. министъра на правосъдието - за наказанията на държавен съдебен изпълнител или на съдия по вписванията.

Чл. 312. (1) Предложение за налагане на дисциплинарно наказание на съдия, прокурор, следовател, административен ръководител или заместник на административен ръководител може да се прави от:

1. съответния административен ръководител;

2. всеки висшестоящ административен ръководител;

3. Инспектората към Висшия съдебен съвет;

4. не по-малко от една пета от членовете на Висшия съдебен съвет;

5. министъра на правосъдието.

(2) Предложение за налагане на дисциплинарно наказание на държавен съдебен изпълнител и на съдия по вписванията може да се прави от административния ръководител на съответния окръжен или районен съд или от главния инспектор от Инспектората към министъра на правосъдието.

Чл. 313. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Преди налагане на дисциплинарното наказание наказващият орган - в случаите по чл. 311, т. 1 и 3, и дисциплинарният състав - в случаите по чл. 311, т. 2, изслушва привлеченото към дисциплинарна отговорност лице или приема писменото му обяснение и събира доказателствата от значение за случая.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Когато привлеченото към дисциплинарна отговорност лице не е било

изслушано или не е било прието писменото му обяснение, съдът отменя наложеното дисциплинарно наказание, без да разглежда делото по същество, освен ако лицето не е дало обяснения или не е било изслушано по негова вина.

(3) До влизането в сила на заповедта или на решението за налагането на дисциплинарно наказание не могат да се разгласяват факти и обстоятелства във връзка с дисциплинарното производство.

Чл. 314. (1) Дисциплинарните наказания по чл. 308, ал. 1, т. 1 и 2 се налагат с мотивирана заповед на административния ръководител на съдията, прокурора или следователя, който е привлечен към дисциплинарна отговорност.

(2) Административният ръководител уведомява Висшия съдебен съвет за наложеното наказание, като му изпраща преписката и заповедта незабавно след издаването ѝ.

(3) Висшият съдебен съвет в срок до един месец от получаването на заповедта по ал. 2 може да потвърди, отмени или да измени наложеното наказание по общия ред.

(4) Заповедта на административния ръководител за налагане на дисциплинарно наказание не може да се обжалва по съдебен ред самостоятелно.

(5) Когато в хода на дисциплинарното производство се установи, че е налице основание за налагане на наказание по чл. 308, ал. 1, т. 3, 4 и 6, административният ръководител спира дисциплинарното производство, прави предложение за налагане на наказанието до Висшия съдебен съвет и му изпраща преписката.

Чл. 315. Дисциплинарните наказания по чл. 308, ал. 2 се налагат с мотивирана заповед на министъра на правосъдието.

Чл. 316. (1) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г.) Дисциплинарните наказания по чл. 308, ал. 1, т. 3, 4 и 6 на съдия, прокурор и следовател, дисциплинарните наказания на административен ръководител и на заместник на административния ръководител, както и дисциплинарното наказание по чл. 308, ал. 3 на избран член на Висшия съдебен съвет се налагат с решение на Висшия съдебен съвет.

(2) Дисциплинарното производство се образува в 7-дневен срок от постъпване на предложението.

(3) Когато образува дисциплинарно производство, Висшият съдебен съвет чрез жребий определя от членовете си тричленен дисциплинарен състав. Членовете на дисциплинарния състав избират председател.

(4) Председателят на дисциплинарния състав насрочва заседание в 7-дневен срок от образуването на дисциплинарното производство.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Преписи от предложението за налагане на дисциплинарно наказание и приложените към него писмени доказателства се изпращат на лицето, привлечено към дисциплинарна отговорност, което в 7-дневен срок от съобщението по реда на Административнопроцесуалния кодекс може да направи писмени възражения и да посочи доказателства.

Чл. 317. (1) За заседанието на дисциплинарния състав се уведомяват привлеченото към дисциплинарна отговорност лице и вносителят на предложението.

(2) След образуването на дисциплинарното производство вносителят не може да оттегли предложението.

Чл. 318. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Заседанията на дисциплинарния състав се провеждат при закрити врата.

(2) Привлеченото към дисциплинарна отговорност лице има право на адвокатска защита.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Дисциплинарният състав изяснява фактите и обстоятелствата по извършеното нарушение, като може да събира гласни, писмени и веществени доказателства, включително чрез делегиран свой член, както и да изслушва вещи лица, по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(4) Вносителят на предложението или оправомощен от него представител, привлеченото към дисциплинарна отговорност лице и неговият защитник се изслушват от дисциплинарния състав, ако присъстват на

заседанието.

Чл. 319. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) В 14-дневен срок от последното заседание дисциплинарният състав приема решение, с което установява подлежащите на доказване факти, изразява становище относно обстоятелствата и правното основание за налагане на дисциплинарно наказание и предлага вида и размера на наказанието.

(2) Решенията на дисциплинарния състав се приемат с мнозинство повече от половината от членовете му.

Чл. 320. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) В тридневен срок от приемането на решението дисциплинарният състав го представя на председателстващия Висшия съдебен съвет заедно с преписката по делото за незабавното им внасяне във Висшия съдебен съвет.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Висшият съдебен съвет разглежда предложението на дисциплинарния състав за налагане на дисциплинарно наказание в 14-дневен срок от внасянето му.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Висшият съдебен съвет може да отхвърли предложението за налагане на дисциплинарно наказание или да наложи дисциплинарно наказание, включително наказанията по чл. 308, ал. 1, т. 1 и 2.

(4) Решението на Висшия съдебен съвет се приема с мнозинство повече от половината от членовете му и се мотивира. За мотиви на решението се смятат и мотивите на решението на дисциплинарния състав, както и изказаните съображения от членовете на Висшия съдебен съвет.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Решението на Висшия съдебен съвет се съобщава незабавно по реда на Административнопроцесуалния кодекс на лицето, привлечено към дисциплинарна отговорност, и на вносителя на предложението.

Чл. 321. Дисциплинарно наказание на държавен съдебен изпълнител или на съдия по вписванията се налага от министъра на правосъдието след изслушване на лицето или след предоставяне на възможност в 7-дневен срок да направи писмени възражения по направеното предложение.

Чл. 322. Дисциплинарното наказание се смята за наложено от деня на съобщаването на лицето, привлечено към дисциплинарна отговорност, на решението на Висшия съдебен съвет или на заповедта на министъра на правосъдието.

Чл. 323. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Решението на Висшия съдебен съвет или заповедта на министъра на правосъдието може да се обжалва от лицето, на което е наложено дисциплинарно наказание, и от вносителя на предложението пред Върховния административен съд в 7-дневен срок от съобщаването.

(2) Жалбата не спира изпълнението, освен ако Върховният административен съд реши друго.

(3) Жалбата се разглежда от тричленен състав на Върховния административен съд в едномесечен срок от постъпването ѝ в съда.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Решението на тричленния състав на Върховния административен съд подлежи на касационно обжалване в 7-дневен срок от съобщаването му пред петчленен състав на Върховния административен съд. Петчленният състав разглежда делото в едномесечен срок от постъпването на касационната жалба.

(5) (Отм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.).

Чл. 324. (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г.) Влязлото в сила решение за налагане на дисциплинарно наказание на съдия, прокурор или следовател, на административен ръководител и на заместник на административен ръководител, както и на избран член на Висшия съдебен съвет се обявява на страницата на Висшия съдебен съвет в интернет.

Чл. 325. (1) Влязлото в сила решение на Висшия съдебен съвет за налагане на дисциплинарно наказание подлежи на незабавно изпълнение.

(2) Влязлото в сила решение за налагане на дисциплинарно наказание понижаване в ранг или в длъжност, или освобождаване от длъжност като административен ръководител или заместник на административен ръководител е основание и за намаляване размера на получаваното от съдията, прокурора или следователя възнаграждение, съответно на по-ниския ранг или длъжност за срока на наказанието.

Чл. 326. (1) Дисциплинарното наказание, с изключение на дисциплинарното освобождаване от длъжност или уволнението, се заличава една година след изтърпяването му.

(2) Заличаването на дисциплинарното наказание освобождаване от длъжност на административен ръководител или на заместник на административен ръководител не е основание за възстановяване на лицето на длъжността, от която е освободено.

(3) Дисциплинарното наказание, с изключение на дисциплинарното освобождаване от длъжност или уволнение, може да се заличи и преди изтичането на срока по ал. 1, но не по-рано от 6 месеца след налагането му, от органа, който го е наложил, ако лицето, на което е било наложено, не е извършило друго нарушение.

(4) Предсрочното заличаване на дисциплинарното наказание се прави по инициатива на административния ръководител или на органите или на лицата, които са направили предложение за налагането му.

(5) Заличаването има действие занаяпред.

Чл. 327. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Административният ръководител може да обръща внимание на съдиите от районните, окръжните, административните и апелативните съдилища, на прокурорите от районните, окръжните и апелативните прокуратури и на следователите от Националната следствена служба за допуснатите от тях нарушения по образуването и движението на делата или по организацията на работата им, за което уведомява Висшия съдебен съвет.

Чл. 328. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Доколкото в тази глава няма особени правила, прилагат се правилата на Административнопроцесуалния кодекс.

Глава седемнадесета

СЪДЕБНА ВАКАНЦИЯ. ОТПУСКИ

Чл. 329. (1) Съдилищата са в съдебна ваканция от 15 юли до 1 септември.

(2) От съдебната ваканция не се ползват прокурорите и следователите, държавните съдебни изпълнители и съдиите по вписванията.

(3) През съдебната ваканция се разглеждат:

1. наказателни дела, по които има постановена мярка за неотклонение задържане под стража;
2. делата за издръжка, за родителски права на ненавършили пълнолетие деца и за незаконно уволнение;
3. искания за обезпечаване на искове, за обезпечаване на доказателства, за даване на разрешения и заповеди по Семейния кодекс, за назначаване на особен представител;
4. дела по несъстоятелност;
5. (изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) дела по Закона за защита от домашното насилие;
6. дела, за които закон предвижда разглеждането в срок, по-кратък от един месец;
7. (нова - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) дела за осиновяване на дете;
8. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) други дела по преценка на административния ръководител на съда или прокуратурата или на министъра на правосъдието.

(4) Административните ръководители на съда и прокуратурата осигуряват през съдебната ваканция достатъчно съдебни състави и прокурори за разглеждане на делата и исканията.

Чл. 330. (1) Съдия, прокурор, следовател, държавен съдебен изпълнител и съдия по вписванията има право на редовен платен годишен отпуск от 30 работни дни и допълнителен отпуск по един работен ден за всеки две години юридически стаж.

(2) Общият размер на отпуска по ал. 1 не може да надвишава 60 календарни дни.

Чл. 331. (1) На съдия, прокурор, следовател, държавен съдебен изпълнител или съдия по вписванията може да се разреши неплатен отпуск.

(2) Неплатен отпуск до 30 работни дни в календарна година се зачита за юридически стаж.

Чл. 332. (1) Съдия, прокурор, следовател, държавен съдебен изпълнител или съдия по вписванията има право на отпуск:

1. за сключване на брак - два работни дни;

2. при кръводаряване - за деня на прегледа и кръводаряването, както и един ден след него;

3. при смърт на родител, дете, съпруг, брат, сестра или родител на другия съпруг, както и на други роднини по права линия без ограничение - два работни дни;

4. когато е призован в съд като страна или свидетел;

5. за времето на обучение и участие в доброволните формирования по Закона за защита при бедствия.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 20 от 2012 г., в сила от 10.06.2012 г.) Съдия, прокурор, следовател, държавен съдебен изпълнител или съдия по вписванията има право и на неплатен отпуск при повикване на активна служба в доброволния резерв - за времето на службата, включително деня на отиване и връщане, а ако активната служба в доброволния резерв продължава повече от 15 календарни дни - на два календарни дни неплатен отпуск преди заминаването и на два дни след завръщането.

(3) По време на отпуските по ал. 1, т. 1 - 3 се изплаща възнаграждението за заеманата длъжност, а по ал. 1, т. 4 и 5 или по ал. 2 - според предвиденото в специалните закони.

Чл. 333. Съдия, прокурор, следовател, държавен съдебен изпълнител или съдия по вписванията има право да ползва отпуски за временна неработоспособност, за бременност, раждане и осиновяване, за отглеждане на малко дете, за кърмене и хранене на малко дете, при смърт или тежко заболяване на родител при условията, по реда и в размерите, предвидени в Кодекса на труда и Кодекса за социално осигуряване.

Чл. 334. (1) За времето, през което съдия, прокурор, следовател, държавен съдебен изпълнител или съдия по вписванията участва в курсове за повишаване на квалификацията и за преквалификация, той ползва платен служебен отпуск.

(2) За времето на предизборна кампания, през което съдия, прокурор, следовател, държавен съдебен изпълнител и съдия по вписванията се кандидатира за мандатна длъжност в органите на държавната власт, той ползва платен или неплатен служебен отпуск.

(3) Съдия, прокурор, следовател, държавен съдебен изпълнител или съдия по вписванията, който е изпратен за повишаване на квалификацията му от орган на съдебната власт или министъра на правосъдието за повече от три месеца, е длъжен да работи в съответния орган не по малко от три години след завръщането си. Ако лицето прекрати правоотношението си преди изтичане на срока, то връща пълния размер на сумата, която е получило за командировката.

Чл. 335. Съдия, прокурор, следовател, държавен съдебен изпълнител и съдия по вписванията имат право да ползват и отпуски за обучение при условия, по ред и в размери, предвидени в Кодекса на труда.

Чл. 336. Съдия, прокурор или съдебен служител ползва редовния си платен годишен отпуск през съдебната ваканция, а когато това не е възможно - през друго време на годината.

Чл. 337. По преценка на административния ръководител съдия, прокурор, следовател, държавен съдебен изпълнител, съдия по вписванията или съдебен служител не може да ползва отпуск, освен при временна неработоспособност, преди да изготви своите актове и да върне делата, които са му възложени.

Чл. 338. Ползването на отпуск, освен при временна неработоспособност, се разрешава от:

1. председателя на районния съд - за съдиите от районния съд, държавните съдебни изпълнители и съдиите по вписванията;
2. председателя на окръжния съд - за съдиите от окръжния съд и председателите на районните съдилища;
3. председателя на военния съд - за съдиите от военния съд;
4. (нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) председателя на специализирания наказателен съд - за съдиите от този съд;
5. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) председателя на административния съд - за съдиите от административния съд;
6. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) председателя на апелативния съд - за съдиите от апелативния съд и за председателите на окръжните съдилища;
7. (предишна т. 6 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) председателя на военно-апелативния съд - за съдиите от военно-апелативния съд и председателите на военните съдилища;
8. (нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) председателя на апелативния специализиран наказателен съд - за съдиите от апелативния специализиран наказателен съд и за председателя на специализирания наказателен съд;
9. (предишна т. 7, доп. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) председателя на Върховния касационен съд - за съдиите от Върховния касационен съд и за председателите на апелативните съдилища и военно-апелативния съд и апелативния специализиран наказателен съд;
10. (предишна т. 8 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) председателя на Върховния административен съд - за съдиите от Върховния административен съд и за председателите на административните съдилища;
11. (доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., предишна т. 9, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) окръжния прокурор - за прокурорите при окръжната и районните прокуратури и следователите в окръжен следствен отдел;
12. (предишна т. 10 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) апелативния прокурор - за прокурорите при апелативната прокуратура и за окръжните прокурори;
13. (предишна т. 11 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) военно-окръжния прокурор - за прокурорите при военно-окръжната прокуратура и военните следователи;
14. (предишна т. 12 - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) военно-апелативния прокурор - за прокурорите от военно-апелативната прокуратура и военно-окръжните прокурори;
15. (нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) ръководителя на специализираната прокуратура - за прокурорите и следователите при специализираната прокуратура; ръководителя на апелативната специализирана прокуратура - за прокурорите при апелативната специализирана прокуратура и за ръководителя на специализираната прокуратура;
16. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., предишна т. 13, доп., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) главния прокурор - за прокурорите във Върховната касационна прокуратура и във Върховната административна прокуратура, за апелативните прокурори и военноапелативния прокурор, ръководителя на апелативната специализирана

прокуратура и директора на Националната следствена служба;

17. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., предишна т. 14, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) директора на Националната следствена служба - за следователите от Националната следствена служба.

Чл. 339. За неуредените в тази глава въпроси се прилага Кодексът на труда.

Глава осемнадесета

АДМИНИСТРАЦИЯ НА ОРГАНИТЕ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

Чл. 340. (1) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) При осъществяване на своите правомощия Висшият съдебен съвет, Инспекторатът към Висшия съдебен съвет, Националният институт на правосъдието и органите на съдебната власт се подпомагат от администрацията.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., изм. и доп., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Администрацията на органите на съдебната власт е администрацията на Върховния касационен съд, на Върховния административен съд, на главния прокурор, на Върховната касационна прокуратура, на Върховната административна прокуратура, на Националната следствена служба, на съдилищата, на прокуратурите, на окръжните следствени отдели и на следствения отдел в специализираната прокуратура.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Служителите в администрацията на Висшия съдебен съвет, на Инспектората към Висшия съдебен съвет, на Националният институт на правосъдието и на органите на съдебната власт са съдебни служители.

Чл. 341. (1) Висшият съдебен съвет издава класификатор на длъжностите в администрацията, в който се определят наименованията на длъжностите, минималната образователна степен и други изисквания за съответната длъжност, възнаграждението за длъжността, ранг за длъжността и възнаграждение за ранг.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Броят на съдебните служители се определя от Висшия съдебен съвет по предложение на съответния административен ръководител в съответствие със степента на натовареност на органа на съдебната власт, определена от Висшия съдебен съвет.

Чл. 342. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Висшият съдебен съвет приема правилници за администрацията на органите на съдебната власт.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) С правилниците се определят звената на администрацията, функционалните им характеристики, организацията на работата в администрацията на органите на съдебната власт, длъжностното разписание, типовите длъжностни характеристики на съдебните служители, редът за провеждане на конкурс, условията за несъвместимост за съдебен служител и органите по назначаването им.

(3) Правилниците се обнародват в "Държавен вестник".

Чл. 343. (1) Съдебен служител, чиято дейност е свързана с осъществяването на правомощията на органите по чл. 340, ал. 1, се назначава след провеждане на конкурс.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) При назначаване на съдебен служител на друга длъжност във Висшия съдебен съвет, Инспектората на Висшия съдебен съвет, Националният институт на правосъдието или същия орган на съдебната власт, както и при преместването му, конкурс не се провежда.

Чл. 344. Органът по назначаването е длъжен да осигури на съдебния служител необходимите условия за изпълнение на служебните му задължения, както и за повишаване на неговата квалификация или преквалификация.

Чл. 345. (1) Съдебният служител е длъжен да изпълнява задълженията си добросъвестно и точно съобразно длъжностната му характеристика.

(2) Допълнителни задължения могат да се възлагат на съдебния служител временно - до 45 работни дни в

годината при служебна необходимост.

(3) При служебна необходимост съдебният служител е длъжен да изпълнява служебните си задължения и извън работното време.

(4) При изпълнение на служебните си задължения в почивни и празнични дни по разпореждане на съответния ръководител съдебният служител получава допълнително възнаграждение в размер, определен от Висшия съдебен съвет.

Чл. 346. Съдебният служител е длъжен да пази като служебна тайна сведенията, които са му станали известни в кръга на службата и засягат интересите на гражданите, юридическите лица и държавата.

Чл. 347. При изпълнение на служебните си задължения и в обществения живот съдебният служител трябва да има поведение, което не уронва престижа на съдебната власт.

Чл. 348. Съдебният служител има право на основно месечно възнаграждение, определено за заеманата длъжност, в размер до 80 на сто от възнаграждението на съдебния администратор.

Чл. 349. (1) Рангът е израз на равнището на професионална квалификация на съдебния служител.

(2) Ранговете на съдебния служител са от пети до първи във възходяща степен. При първоначално назначаване в органите на съдебната власт съдебният служител получава минималния ранг за съответната длъжност, който е определен в класификатора по чл. 341.

(3) Условията и редът за присъждане на ранговете и за повишаване в ранг се определят с правилниците по чл. 342, ал. 1.

Чл. 350. Висшият съдебен съвет определя размера на годишния отпуск на съдебния служител и размера на допълнителния платен годишен отпуск за работа в извънработно време и за изпълнение на допълнителни задължения от съдебния служител.

Чл. 351. (1) Задължителното обществено и здравно осигуряване на съдебния служител се извършва за сметка на бюджета на съдебната власт.

(2) Съдебният служител задължително се застрахова срещу злополука за сметка на бюджета на съдебната власт.

Чл. 352. На съдебния служител се изплаща всяка година сума за облекло в размер до две средномесечни заплати на заетите в бюджетната сфера.

Чл. 353. При изпълнение на служебните си задължения съдебният служител се легитимира със служебна карта.

Чл. 354. Съдебен служител, придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, при освобождаване от длъжност има право на еднократно парично обезщетение в размер на толкова брутни месечни възнаграждения, колкото прослужени години има в органите на съдебната власт, но не повече от 10 брутни месечни възнаграждения.

Чл. 355. (1) Администрацията на Висшия съдебен съвет се ръководи от главен секретар.

(2) За главен секретар на Висшия съдебен съвет може да се назначи лице, което отговаря на изискването на чл. 164, ал. 2.

(3) Главният секретар се назначава с решение на Висшия съдебен съвет след провеждане на конкурс.

(4) Докато упражнява длъжността си, главният секретар на Висшия съдебен съвет не може да членува в политическа партия или коалиция, организация с политически цели, както и да извършва политическа

дейност.

(5) Главният секретар:

1. назначава и освобождава служителите в администрацията на Висшия съдебен съвет;
2. осъществява ръководство по отношение на човешките ресурси в администрацията на Висшия съдебен съвет;
3. осъществява методическо ръководство и контрол по отношение на съдебните администратори.

(6) Главният секретар получава основно възнаграждение в размер 80 на сто от възнаграждението на съдия във Върховния касационен съд.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Времето, прослужено като главен секретар на Висшия съдебен съвет, се зачита за стаж по чл. 164, ал. 1 - 7.

(8) Звената на администрацията на Висшия съдебен съвет, функционалните характеристики, длъжностните разписания, типовите длъжностни характеристики на служителите и организацията на работата на администрацията се определят с правилника по чл. 30, ал. 4.

Чл. 356. (1) Администрацията на Инспектората към Висшия съдебен съвет се ръководи от главен секретар.

(2) За главен секретар може да се назначи лице, което отговаря на изискването на чл. 164, ал. 2.

(3) Главният секретар се назначава със заповед на главния инспектор след провеждане на конкурс.

(4) Докато упражнява длъжността си, главният секретар на Инспектората към Висшия съдебен съвет не може да членува в политическа партия или коалиция, организация с политически цели, както и да извършва политическа дейност.

(5) Главният секретар:

1. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) предлага на главния инспектор за назначаване и освобождаване служителите в администрацията на Инспектората към Висшия съдебен съвет;

2. осъществява ръководство по отношение на човешките ресурси в администрацията на Инспектората към Висшия съдебен съвет.

(6) Главният секретар получава основно възнаграждение в размер 80 на сто от възнаграждението на съдия във Върховния касационен съд.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Времето, прослужено като главен секретар на Инспектората към Висшия съдебен съвет, се зачита за стаж по чл. 164, ал. 1 - 7.

(8) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Звената на администрацията на Инспектората към Висшия съдебен съвет, функционалните характеристики, длъжностните разписания, типовите длъжностни характеристики на служителите и организацията на работата на администрацията се определят с правилника по чл. 55, ал. 5.

Чл. 357. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Администрациите на Върховния касационен съд, на Върховния административен съд и на главния прокурор се ръководят от главни секретари.

(2) Администрациите на съдилищата и прокуратурите се ръководят от съдебни администратори.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Назначаването на главен секретар и съдебен администратор се извършва след провеждане на конкурс, организиран от административния ръководител на съответния орган на съдебната власт.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Конкурсът се провежда от комисия в състав от трима до петима членове, назначена с писмена заповед на административния ръководител на съответния орган на съдебната власт, за

който е обявен конкурсът за главен секретар или съдебен администратор.

(5) Докато упражняват длъжността си, главният секретар и съдебният администратор не могат да членуват в политическа партия или коалиция, организация с политически цели, както и да извършват политическа дейност.

(6) Изискванията за заемане на длъжността на главния секретар и на съдебния администратор се определят с правилниците по чл. 342, ал. 1.

(7) Главният секретар и съдебният администратор:

1. планират, организират и ръководят съдебните служители;

2. (изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) отговарят за управлението на административната дейност в съда и прокуратурата;

3. въвеждат програмни решения по дългосрочното планиране, бюджетната политика, финансите, автоматизацията, снабдяването с оборудване и връзките с обществеността.

(8) Главният секретар получава основно месечно възнаграждение в размер 80 на сто от основното възнаграждение на съдия във Върховния касационен съд.

(9) Съдебният администратор получава основно възнаграждение в размер 80 на сто от основното възнаграждение на съдия в съответния съд.

(10) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Времето, прослужено като главен секретар на Върховния касационен съд, на Върховния административен съд и на главния прокурор, се зачита за стаж по чл. 164, ал. 1 - 7, за лица с висше юридическо образование.

Чл. 358. (1) Дейността на органите на съдебната власт по информиране на обществеността и по осигуряване на връзките със средствата за масово осведомяване се подпомага от пресслужби.

(2) Статутът, правата и задълженията на служителите в пресслужбите се определят с правилниците по чл. 55, ал. 4 и чл. 342, ал. 1.

Чл. 358а. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Съдебните служители могат да бъдат поощрявани с отличие или награда за проявени висок професионализъм, образцово изпълнение на служебните задължения и високи нравствени качества.

(2) Отличията са:

1. служебна благодарност и грамота;

2. предсрочно повишаване в ранг.

(3) Наградата в размер до основното месечно възнаграждение е:

1. парична;

2. предметна.

(4) Отличието може да бъде съчетано с награда.

Чл. 358б. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Съдебните служители могат да образуват и да членуват в организации, които защитават професионалните им интереси.

(2) Организацията по ал. 1 не могат да членуват във федерации и конфедерации на синдикални организации на работници и служители.

Чл. 359. За неуредените в тази глава въпроси за съдебните служители се прилага Кодексът на труда.

Чл. 360. (1) При наличие на техническа възможност всички актове и документи по делата се изготвят и на електронен носител.

(2) Когато неприключило дело или преписка трябва да се приложи към друго дело, се прави пълно заснемане на материалите, които се заверяват от органа, пред който производството е висящо, и копието се изпраща за прилагане.

Глава деветнадесета

БЮДЖЕТ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

Чл. 361. (1) Самостоятелният бюджет на съдебната власт е част от държавния бюджет.

(2) Бюджетът на съдебната власт се състои от бюджетите на Висшия съдебен съвет, на Инспектората към Висшия съдебен съвет, на органите на съдебната власт, които са юридически лица, и на Националния институт на правосъдието.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Бюджетът на съдебната власт включва всички приходи от дейността на органите на съдебната власт и на Националния институт на правосъдието, разходите за издръжка на органите на съдебната власт, на Инспектората към Висшия съдебен съвет и на Националния институт на правосъдието с изключение на разходите, които по силата на този закон се определят по бюджета на Министерството на правосъдието, взаимоотношенията с централния бюджет и други бюджети и финансирането на бюджетното салдо.

(4) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Неизпълнението на приходите по бюджета на съдебната власт за съответната година е за сметка на неизползвани наличности от предходната година и допълнителна субсидия от централния бюджет.

Чл. 362. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Министърът на правосъдието предлага проект на бюджет на съдебната власт и го внася за обсъждане във Висшия съдебен съвет.

Чл. 363. Проектът на бюджет на съдебната власт се придружава от разчети за следващите две години.

Чл. 364. (1) Министерският съвет внася в Народното събрание проекта на закон за държавния бюджет на Република България за съответната година заедно с проекта на годишен бюджет на съдебната власт, предложен от Висшия съдебен съвет, с подробна обосновка.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г.) При приемането на държавния бюджет Народното събрание изслушва доклад на Висшия съдебен съвет, представен от негов представител.

(3) Народното събрание приема бюджета на съдебната власт, разпределен за Висшия съдебен съвет, Инспектората към Висшия съдебен съвет, органите на съдебната власт и Националния институт на правосъдието.

Чл. 365. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Висшият съдебен съвет организира изпълнението на бюджета на съдебната власт чрез Инспектората към Висшия съдебен съвет, Върховния касационен съд, Върховния административен съд, съдилищата, главния прокурор и Националния институт на правосъдието.

Чл. 366. (1) Висшият съдебен съвет съставя годишен отчет за касовото изпълнение на бюджета на съдебната власт по пълна бюджетна класификация, който задължително се включва в обобщения отчет за изпълнението

на държавния бюджет като негова съставна част.

(2) Отчетът по ал. 1 се включва от Министерството на финансите при съставянето на отчет за изпълнението на държавния бюджет.

(3) Министерският съвет всяка година с отчета за изпълнението на държавния бюджет внася в Народното събрание и отчета за изпълнението на бюджета на съдебната власт, приет от Висшия съдебен съвет, с подробна обосновка.

Чл. 367. Висшият съдебен съвет организира изграждането и осигурява функционирането на система за финансово управление и контрол в органите на съдебната власт и вътрешния одит при усвояването и администрирането на бюджетните ресурси.

Глава двадесета

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ СЪДЕБНАТА ВЛАСТ И ИЗПЪЛНИТЕЛНАТА ВЛАСТ

Раздел I

Общи положения

Чл. 368. Взаимодействието между съдебната власт и изпълнителната власт се осъществява чрез министъра на правосъдието и администрацията на Министерството на правосъдието.

Чл. 369. Министърът на правосъдието осъществява правомощията си, определени в Конституцията, чрез дейностите, предвидени в този закон.

Чл. 370. (1) Взаимодействието между органите на съдебната власт и Висшия съдебен съвет и органите на изпълнителната власт се осъществява в следните насоки:

1. съдебна дейност;
2. изработване проекти на закони и подзаконови нормативни актове, свързани със съдебната система и с дейностите, които са в рамките на компетентността на министъра на правосъдието;
3. професионална квалификация;
4. информационни технологии;
5. (изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г.) противодействие на престъпността;
6. управление на имуществото на съдебната власт;
7. дейности във връзка с изготвяне проект на бюджет на съдебната власт;
8. охрана;
9. дейности във връзка с държавните и частните съдебни изпълнители, с нотариусите, със съдиите по вписванията и със синдиците;
10. международноправно сътрудничество.

(2) Функциите и организацията на работата на съответните структурни звена в Министерството на правосъдието се определят с този закон и с Устройствения правилник на Министерството на правосъдието.

Чл. 371. (Отм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г.) .

Раздел II

Инспекторат на министъра на правосъдието

Чл. 372. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) (1) Към министъра на правосъдието има инспекторат, който:

1. проверява дейността на държавните и частните съдебни изпълнители, на съдиите по вписванията, включително дейността по образуването, движението и приключването на изпълнителните дела, делата по вписванията и обобщава и анализира практиката по тези дела;

2. съхранява и обобщава информацията за образуването, движението и приключването на изпълнителните дела на държавните и частните съдебни изпълнители и на делата по вписванията;

3. проверява дейността на длъжностните лица по регистрацията по Закона за търговския регистър;

4. проверява и анализира дейността на нотариусите съвместно с инспектор-нотариуси;

5. подпомага министъра на правосъдието при осъществяване на правомощията му по изготвяне на предложения за приемане на тълкувателни решения или тълкувателни постановления, както и за изготвяне на становища по направени предложения за приемане на тълкувателни решения или тълкувателни постановления;

6. осъществява текущ контрол за правилното организиране и провеждане на стажа за придобиване на юридическа правоспособност и участва в провеждането на изпита за придобиване на юридическа правоспособност;

7. извършва организационно-техническата дейност, необходима за обезпечаване на взаимодействието между министъра на правосъдието и Висшия съдебен съвет;

8. организира и координира наблюдението по прилагането на нормативните актове, свързани със съдебната система, и изготвя периодични доклади до министъра на правосъдието за обобщаване на резултатите от наблюдението;

9. извършва и други проверки, възложени от министъра на правосъдието.

(2) Проверките по ал. 1, т. 1 - 4 се извършват по план, утвърден от министъра на правосъдието.

Чл. 373. Длъжностните лица са длъжни да оказват съдействие на инспекторите от Инспектората на министъра на правосъдието при изпълнение на функциите им и да им осигуряват достъп до материалите при спазване изискванията на Закона за защита на класифицираната информация и на Закона за защита на личните данни.

Чл. 374. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., бр. 50 от 2012 г.) (1) Инспекторатът на министъра на правосъдието се състои от инспектори, които се ръководят от главен инспектор.

(2) Главният инспектор и инспекторите се назначават от министъра на правосъдието. Главният инспектор се назначава за срок 5 години, а инспекторите - за срок 4 години, без ограничение за следващо назначаване.

(3) За главен инспектор може да се назначи лице, което има най-малко 10 години юридически стаж, а за инспектор - най-малко 5 години юридически стаж.

(4) Възнаграждението на главния инспектор е равно на възнаграждението на съдия в окръжен съд, а на

инспекторите - на възнаграждението на съдия в районен съд.

(5) При първоначално назначаване на главен инспектор или инспектор се провежда конкурс по Кодекса на труда.

Чл. 375. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., бр. 50 от 2012 г.) (1) При освобождаване от длъжност на главен инспектор или инспектор лицето се възстановява на длъжността, която е заемало до назначаването му, ако е работило в органите на съдебната власт.

(2) За възстановяването по ал. 1 лицето подава в 14-дневен срок от освобождаването му от длъжност молба до Висшия съдебен съвет или до министъра на правосъдието - за държавен съдебен изпълнител или съдия по вписванията.

(3) Времето, прослужено като главен инспектор и инспектор в Инспектората към министъра на правосъдието, се зачита за стаж по чл. 164, ал. 1 - 7.

Чл. 376. За неуредените в този раздел въпроси за инспекторите в инспектората на министъра на правосъдието се прилага Кодексът на труда.

Раздел III

Съдебна статистика. Информационни системи

Чл. 377. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Висшият съдебен съвет в съответствие със Закона за статистиката предоставя на Националния статистически институт статистически данни за публикуване.

Чл. 377а. (Нов - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) (1) Министърът на правосъдието съгласувано с Висшия съдебен съвет издава наредба за реда за изграждане, внедряване, използване и развитие на автоматизираните информационни системи в съдебната власт.

(2) Наредбата по ал. 1 се обнародва в "Държавен вестник".

Чл. 378. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) (1) Единната информационна система за противодействие на престъпността (ЕИСПП) е съвкупност от автоматизирани информационни системи и се състои от централна компонента (ядро) на системата, свързана със системи на съдебната и на изпълнителната власт, които обработват информация за събития и обекти и в цялост осъществяват единно информационно осигуряване на дейността по противодействие на престъпността.

(2) Органите на съдебната власт, Министерството на вътрешните работи, Държавна агенция "Национална сигурност", Министерството на отбраната, Министерството на правосъдието и Министерството на финансите при спазване изискванията на ал. 3 създават, поддържат, използват и развиват ведомствени информационни системи, които са част от ЕИСПП, или обменят информация с нея.

(3) Органите по ал. 2 осигуряват от бюджетите си финансиране за създаване, поддържане, използване и развитие на ведомствените компоненти на ЕИСПП.

(4) Редът и начинът за изграждане, поддържане, използване и развитие на ЕИСПП, както и на взаимодействие на органите и институциите по ал. 2 за осигуряване функционирането на системата, се определят с наредба, издадена от Министерския съвет по предложение на министъра на правосъдието.

(5) Органите и институциите, чиито автоматизирани информационни системи се свързват с ЕИСПП, са длъжни да осигуряват информацията, необходима за функционирането на тази система.

Чл. 379. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Изграждането, поддържането, използването и развитието на ядрото на ЕИСПП се извършват от прокуратурата.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Прокуратурата извършва изграждането и развитието на комуникационни

компоненти за връзка на ядрото на ЕИСПП със свързаните ведомствени системи. Комуникационните компоненти се експлоатират и поддържат от ведомствата, чиито автоматизирани информационни системи се свързват с ядрото на ЕИСПП.

(3) Институциите, чиито автоматизирани информационни системи се свързват с ядрото на ЕИСПП, са длъжни да осигуряват информацията, необходима за функционирането на ЕИСПП.

Чл. 380. (Отм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.).

Чл. 381. (Отм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.).

Чл. 382. (Отм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.).

Чл. 383. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) (1) Методическото ръководство на ЕИСПП се осъществява от Междуведомствен съвет.

(2) Съставът и дейността на Междуведомствения съвет се определят с наредбата по чл. 378, ал. 4.

Чл. 384. (1) Достъп до данните, които се съдържат в ЕИСПП, имат:

1. длъжностни лица, които по силата на закон осъществяват правомощия в наказателното производство и при изпълнение на наказанията;

2. лица с право на достъп от органите на съдебната власт и от министерствата по чл. 378, ал. 2;

3. лица, определени с решение на Междуведомствения съвет.

(2) Достъп до данните, които се съдържат в ЕИСПП, се предоставя на лица извън тези по ал. 1 след писмено съгласие на лицето, чиито данни са вписани в националната база данни на ЕИСПП.

(3) Към ядрото на ЕИСПП може да се разкрие контур за публичен достъп, който да съдържа данни, определени със закон.

Чл. 385. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г., бр. 98 от 2014 г., в сила от 28.11.2014 г.) Информационното обслужване на дейностите в съдебната власт се извършва от Висшия съдебен съвет със съдействието на Министерството на финансите, Министерството на регионалното развитие и благоустройството - чрез осигуряване на достъп на органите на съдебната власт до Националната база данни "Население", Националния статистически институт и Българския институт за стандартизация, включително и чрез предоставяне на лични данни в електронен вид или чрез отдалечен достъп до база данни, при спазване на изискванията на Закона за защита на личните данни.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г., бр. 98 от 2014 г., в сила от 28.11.2014 г.) Редът и начинът за осигуряване на съдействие по ал. 1 от Министерството на регионалното развитие и благоустройството чрез предоставяне на достъп до Национална база данни "Население" се определят с наредба на министъра на правосъдието и министъра на регионалното развитие и благоустройството.

Чл. 386. (Отм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., нов, бр. 50 от 2012 г.) (1) При Министерството на правосъдието има Централно бюро за съдимост. Централното бюро за съдимост изпълнява задълженията на централен орган, който обменя информация с централните органи на други държави - членки на Европейския съюз, относно влезли в сила присъди на български и чужди граждани, вписани в регистрите за съдимост в съответствие с националното законодателство.

(2) Централното бюро за съдимост събира, съхранява и актуализира данните за съдимост по ал. 1, като обменя информация с бюрата за съдимост при районните съдилища и с централните органи на други държави -

членки на Европейския съюз, както и със системи на Европейския съюз и на международни организации.

(3) За предаването и получаването по електронен път на информацията по ал. 1 Министерството на правосъдието създава и поддържа информационна система "Централна база данни "Съдимост".

(4) Функциите и организацията на дейността на Централното бюро за съдимост, условията за изграждане на информационната система "Централна база данни "Съдимост", поддържането и функционирането ѝ, както и обменът на информация по ал. 2 се уреждат с наредбата по чл. 77, ал. 4.

(5) Личните данни, посочени в исканията и в отговорите на исканията за информация за съдимост, се обработват в съответствие със Закона за защита на личните данни за целите и на основанията, за които са били поискани.

Раздел IV

Управление на имуществото на съдебната власт

Чл. 387. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Министърът на правосъдието организира управлението на имуществото на съдебната власт.

Чл. 388. (1) Министърът на правосъдието разпределя ползването на недвижимите имоти, предоставени на съдебната власт, между отделните нейни органи и може да възлага стопанисването им на административните им ръководители.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Средствата за строителство и основен ремонт на недвижимите имоти, както и средствата за задължения, произтичащи от собствеността на имотите - данъци, такси, наеми, застраховки и преоценки, се осигуряват по бюджета на Министерството на правосъдието.

Чл. 389. (Доп. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Предназначението на недвижимите имоти, предоставени за нуждите на съдебната власт, не може да се променя без съгласието на органите на съдебната власт.

Чл. 390. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) (1) Средствата за придобиване, стопанисване и управление на движими вещи се осигуряват по бюджета на съдебната власт.

(2) Висшият съдебен съвет може да предоставя управлението на движимите вещи от един орган на съдебната власт на друг със съгласието на административните им ръководители.

Раздел V

Охрана

Чл. 391. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Към министъра на правосъдието има Главна дирекция "Охрана", която осъществява дейността по охраната на органите на съдебната власт.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г.) Главна дирекция "Охрана" е юридическо лице със седалище София към министъра на правосъдието.

(3) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Главна дирекция "Охрана":

1. организира и осъществява охраната на съдебните сгради;

2. осигурява реда в съдебните сгради и сигурността на органите на съдебната власт при осъществяване на техните правомощия;

3. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) организира и осъществява охраната на съдии, прокурори и следователи - при условия и по ред, определени с наредба на министъра на правосъдието, съгласувано с

Висшия съдебен съвет и на защитени лица - при условията и по реда на Закона за защита на лица, застрашени във връзка с наказателното производство;

4. (изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) оказва съдействие на органите на съдебната власт при призоваване на лица в случаите, когато се пречи за изпълняване на това задължение;

5. довежда принудително лица до орган на съдебната власт, когато това е постановено от орган на съдебната власт;

6. конвоира обвиняеми и подсъдими, за които се иска или е постановена мярка за неотклонение задържане под стража, или лица, изпълняващи наказания в местата за лишаване от свобода, до органите на съдебната власт;

7. изпълнява разпореждания на прокурор за привеждане в изпълнение на влезли в сила присъди с наложено наказание лишаване от свобода, като при необходимост търси съдействие от органите на Министерството на вътрешните работи;

8. извършва проверки и контролира спазването на правилата и нормите за охраната и безопасността при проектиране, строителство и експлоатация на сгради на съдебната власт;

9. извършва съгласуване на проекти и дава становища за въвеждане в експлоатация на сгради на съдебната власт по отношение на охраната и безопасността;

10. изгражда и поддържа за нуждите на своята дейност информационни фондове, в които събира, обработва, съхранява и използва информация, придобита при или по повод изпълнение на функциите ѝ;

11. получава от Министерството на вътрешните работи информация, свързана с изпълнението на функциите ѝ.

(4) (Нова - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) При извършване на дейностите по ал. 3, т. 1 - 7 Главна дирекция "Охрана" осъществява необходимото взаимодействие с административните ръководители на органите на съдебната власт.

(5) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 33 от 2009 г., предишна ал. 4, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., изм., бр. 66 от 2013 г., в сила от 26.07.2013 г., бр. 98 от 2014 г., в сила от 28.11.2014 г.) Правилата и нормите за безопасност и охрана при проектиране, строителство, реконструкция, модернизация и експлоатация на обектите на съдебната власт се определят с наредба на министъра на правосъдието, съгласувана с министъра на регионалното развитие и благоустройството.

(6) (Предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., предишна ал. 5, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Видът на информацията по ал. 3, т. 11 и редът за предоставянето ѝ се определят с наредба, издадена съвместно от министъра на правосъдието и министъра на вътрешните работи.

(7) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2009 г., предишна ал. 6, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Устройството и дейността на Главна дирекция "Охрана" се уреждат с правилник, издаден от министъра на правосъдието.

Чл. 392. При изпълнение на правомощията си служителите на Главна дирекция "Охрана" са длъжни да зачитат достойнството на гражданите и техните права и законни интереси.

Чл. 393. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2014 г.) Личният състав на Главна дирекция "Охрана" при осъществяване на функциите по чл. 391, ал. 3 има правата и задълженията по чл. 64, ал. 1, 2, 4 и 5, чл. 65, 66, 70, чл. 72 - 74, чл. 76, 80, 91 и чл. 81 - в случаите по чл. 70, ал. 1, т. 1, 4 и 5, чл. 85, 86, чл. 87, ал. 1, 2, 5 - 7 и чл. 100 от Закона за Министерството на вътрешните работи и по Указ № 904 за борба с дребното хулиганство.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2014 г.) По отношение на личния състав на Главна дирекция "Охрана" се прилагат разпоредбите на част трета, глави седма - дванадесета от Закона за Министерството на вътрешните работи.

Чл. 394. Гражданите и длъжностните лица са длъжни да оказват съдействие на служителите на Главна дирекция "Охрана" при изпълнение на техните задължения, включително да им предоставят сведения и документи при опазване на държавната, служебната и търговската тайна и на личната информация.

Глава двадесет и първа

ВЕЩИ ЛИЦА И ПРЕВОДАЧИ

(Загл. доп. - ДВ, бр. 21 от 2014 г.)

Чл. 395. (1) Вещото лице извършва експертизи.

(2) Всички държавни органи, юридически лица и граждани, при които се намират материали, необходими за експертизата, са длъжни да осигурят достъп на вещото лице до тях съобразно нивото на достъп до класифицирана информация, което то притежава, както и да оказват необходимото съдействие за изпълнение на задачите на експертизата.

Чл. 395а. (Нов - ДВ, бр. 21 от 2014 г.) В гражданското, наказателното или административното производство се назначава преводач, когато това е предвидено в закон.

Чл. 396. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., доп., бр. 21 от 2014 г.) Вещо лице се назначава от органа, който възлага експертизата, от съответния списък на специалисти, утвърдени за вещи лица. За преводач се назначава лице от съответния списък на специалистите, утвърдени за преводачи.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 21 от 2014 г.) При необходимост за вещо лице или преводач може да се назначи и специалист, който не е включен в съответния списък.

(3) При сложност или комплексност на изследването органът може да назначи и повече от едно вещо лице.

(4) При изпълнение на функциите си вещото лице се легитимира с удостоверение, издадено от органа, назначил експертизата.

Чл. 397. (Доп. - ДВ, бр. 21 от 2014 г.) Не може да се назначи за извършване на експертиза вещо лице или за преводач, лице, което е заинтересовано от изхода на производството или има с някоя от страните по делото отношения, които пораждат основателни съмнения в неговата безпристрастност.

Чл. 398. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., доп., бр. 21 от 2014 г.) За всеки съдебен район на окръжен и на административен съд, както и за специализирания наказателен съд се съставят списъци на специалистите, утвърдени за вещи лица и за преводачи.

(2) Върховният касационен съд, Върховният административен съд, Върховната касационна прокуратура, Върховната административна прокуратура и Националната следствена служба при необходимост утвърждават отделни списъци за нуждите на своята дейност.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 21 от 2014 г.) Когато нуждите на съответния орган на съдебната власт налагат това, той може да назначи вещо лице или преводач от списъците на други съдебни райони.

(4) Списъците по ал. 1 и 2 са публични.

Чл. 399. (1) (Доп. - ДВ, бр. 21 от 2014 г.) Предложения за включване на специалисти в списъците на вещи лица и преводачи правят министерства, ведомства, учреждения, общини, съсловни и други организации и научни институти.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 21 от 2014 г.) Предложение за включване в списъците на вещи лица и преводачи могат да правят лично и самите специалисти.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Предложенията за включване в списъците по чл. 398, ал. 1 се правят до председателя на съответния съд.

(4) Предложенията за включване в списъците по чл. 398, ал. 2 се правят до всеки административен ръководител на съответния орган на съдебната власт.

Чл. 400. (1) (Доп. - ДВ, бр. 21 от 2014 г.) В предложенията се вписват трите имена на специалиста, домашният му адрес, телефон за връзка и данни за неговото образование, специалност, месторабота, заемащата длъжност, продължителността на трудовия му стаж, стажът му като вещо лице или преводач и допълнителната квалификация.

(2) Обстоятелствата по ал. 1 се удостоверяват със съответните документи, които се прилагат към предложението.

Чл. 401. (1) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Списъците по чл. 398, ал. 1 се утвърждават от комисия в състав: председателят на апелативния съд или определен от него съдия, председателят на апелативния специализиран наказателен съд или определен от него съдия, апелативният прокурор или определен от него прокурор, ръководителят на апелативната специализирана прокуратура или определен от него прокурор, председателят на окръжния съд, председателят на специализирания наказателен съд, окръжният прокурор, ръководителят на специализираната прокуратура и председателят на административния съд.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Списъците по чл. 398, ал. 2 се утвърждават от комисия в състав: председателят на Върховния касационен съд, председателят на Върховния административен съд и главният прокурор.

(3) Утвърдените списъци се изпращат на министъра на правосъдието за обнародване в "Държавен вестник" и за публикуване в интернет.

Чл. 402. (1) (Доп. - ДВ, бр. 21 от 2014 г.) Предложения за изменение и допълнение на утвърдените списъци на вещи лица и преводачи се правят до края на септември на съответната календарна година.

(2) До края на октомври комисиите по чл. 401, ал. 1 и 2 актуализират списъците.

(3) До 15 ноември списъците се изпращат на министъра на правосъдието за обнародване в "Държавен вестник" и за публикуване в интернет.

(4) Промени в списъците могат да се правят и през текущата година.

Чл. 403. (1) (Изм. - ДВ, бр. 50 от 2012 г.) Министърът на правосъдието, съгласувано с Висшия съдебен съвет, издава наредба за:

1. реда и сроковете за предложения за включване и промени на списъците на специалистите, утвърдени за вещи лица;

2. условията, на които трябва да отговарят специалистите, утвърдени за вещи лица;

3. условията и реда за определяне възнагражденията на вещите лица;

4. (нова - ДВ, бр. 59 от 2010 г., в сила от 1.01.2011 г., отм., бр. 45 от 2011 г., в сила от 14.06.2011 г.).

(2) (Нова - ДВ, бр. 21 от 2014 г.) Министърът на правосъдието съгласувано с Висшия съдебен съвет издава наредба за:

1. реда и сроковете за предложения за включване и промени на списъците на специалистите, утвърдени за преводачи;

2. условията, на които трябва да отговарят специалистите, утвърдени за преводачи;

3. условията и реда за определяне възнагражденията на преводачите.

(3) (Предишна ал. 2, изм. - ДВ, бр. 21 от 2014 г.) Наредбите по ал. 1 и 2 се обнародват в "Държавен вестник".

Чл. 403а. (Нов - ДВ, бр. 45 от 2011 г., в сила от 14.06.2011 г.) Условията и редът за извършването на съдебномедицинските, съдебно-психиатричните и съдебно-психологичните експертизи, включително и за заплащането на разходите на лечебните заведения, се определят с наредба, издадена от министъра на правосъдието, министъра на вътрешните работи и министъра на здравеопазването, съгласувано с Висшия съдебен съвет.

Глава двадесет и втора

АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 404. (1) Ръководител на държавна или общинска администрация, на организация или работодател, който не разреши служебен отпуск на лице, призовано за участие като съдебен заседател, или препятства участието му в съдебно производство, се наказва с глоба от 300 до 600 лв.

(2) Глобата се налага от председателя на съда и може да се отмени по реда на Гражданския процесуален кодекс.

Чл. 405. (1) Който не изпълни разпореждане на съдия, прокурор, следовател, държавен съдебен изпълнител или съдия по вписванията, дадено по съответния ред въз основа на този закон, се наказва с глоба от 50 до 2000 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание.

(2) Глобата се налага с разпореждане или постановление, след като на лицето се предостави възможност да даде обяснение във връзка с нарушението.

(3) Наложеният наказанието съдия, прокурор, следовател, държавен съдебен изпълнител или съдия по вписванията може да отмени или да намали глобата по жалба на наказаното лице, подадена в 7-дневен срок от съобщението.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.) Решението или постановлението по жалбата подлежи на обжалване по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

Чл. 406. Който не изпълни разпореждане на служител в Главна дирекция "Охрана" на Министерството на правосъдието, дадено при изпълнение на функциите му, се наказва с глоба от 50 до 2000 лв.

Чл. 407. Ръководителите на държавните органи и на юридическите лица, както и гражданите, които виновно не са изпълнили задълженията, предвидени в чл. 394, се наказват с глоба от 200 до 3000 лв.

Чл. 408. (1) Актът за установяване на нарушението по чл. 406 или 407 се съставя от служител в Главна дирекция "Охрана".

(2) Наказателното постановление се издава от министъра на правосъдието или от оправомощено от него длъжностно лице.

(3) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

Чл. 409. Приходите от глоби, наложени с наказателни постановления по този закон, постъпват по бюджета на съдебната власт.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Законът за съдебната власт (обн., ДВ, бр. 59 от 1994 г., бр. 78 от 1994 г. - Решение № 8 на Конституционния съд от 1994 г., бр. 87 от 1994 г. - Решение № 9 на Конституционния съд от 1994 г., бр. 93 от 1995 г. - Решение № 17 на Конституционния съд от 1995 г.; изм., бр. 64 от 1996 г., бр. 96 от 1996 г. - Решение № 19 на Конституционния съд от 1996 г.; изм., бр. 104 и 110 от 1996 г., бр. 58, 122 и 124 от 1997 г., бр. 11 и 133 от 1998 г., бр. 6 от 1999 г. - Решение № 1 на Конституционния съд от 1999 г.; изм., бр. 34, 38 и 84 от 2000 г., бр. 25 от 2001 г., бр. 74 от 2002 г., бр. 110 от 2002 г. - Решение № 11 на Конституционния съд от 2002 г., бр. 118 от 2002 г. - Решение № 13 на Конституционния съд от 2002 г.; изм., бр. 61 и 112 от 2003 г., бр. 29, 36 и 70 от 2004 г., бр. 93 от 2004 г. - Решение № 4 на Конституционния съд от 2004 г., бр. 37 от 2005 г. - Решение № 4 на Конституционния съд от 2005 г.; изм., бр. 43 и 86 от 2005 г., бр. 17 от 2006 г., бр. 23 от 2006 г. - Решение № 1

на Конституционния съд от 2006 г., бр. 30 и 39 от 2006 г.) се отменя.

§ 2. (1) Събранията по чл. 21 и събранието по чл. 23, ал. 3 се провеждат до 5 септември 2007 г.

(2) Събранията по чл. 21 или събранието по чл. 23, ал. 3, които не са проведени в срока по ал. 1, се свикват от министъра на правосъдието и се провеждат в срок до 15 септември 2007 г.

§ 3. (1) Събранията по чл. 23, ал. 1 и 2 се провеждат до 21 септември 2007 г.

(2) Събранията, които не са проведени в срока по ал. 1, се свикват от министъра на правосъдието и се провеждат в срок до 28 септември 2007 г.

§ 4. Народното събрание избира членовете на Висшия съдебен съвет от своята квота до 28 септември 2007 г.

§ 5. (1) Новоизбраният Висш съдебен съвет се смята за конституиран, след като са избрани членове, които заедно с членовете му по право образуват две трети от неговия състав.

(2) Дейността на досегашния Висш съдебен съвет се прекратява с конституирането на новоизбрания Висш съдебен съвет по реда на този закон.

§ 6. Неприклучилите производства пред Върховния административен съд по жалби срещу решения на Висшия съдебен съвет се довършват по досегашния ред.

§ 7. (1) Предложения за главен инспектор и инспектори в Инспектората към Висшия съдебен съвет се правят до 15 октомври 2007 г.

(2) Главният инспектор и инспекторите встъпват в длъжност в едномесечен срок от деня на избора им.

(3) Главният инспектор и инспекторите са длъжни да освободят заеманите от тях длъжности и да преустановят дейностите по чл. 18 преди встъпването си в длъжност, като уведомяват за това председателя на Народното събрание.

§ 8. Заварените съдии в окръжен съд, прокурори в окръжна прокуратура, съдии в административен съд, съдии в апелативен съд и прокурори в апелативна прокуратура, които не отговарят на изискванията за стаж по чл. 164, ал. 2, 3 и 4, запазват длъжностите, които заемат.

§ 9. Министерският съвет в тримесечен срок от влизането в сила на закона осигурява работни помещения за дейността на Инспектората към Висшия съдебен съвет.

§ 10. Председателите на отделения във Върховния касационен съд и във Върховния административен съд, завеждащите отдели във Върховната касационна прокуратура и Върховната административна прокуратура, както и ръководителите на отдели в Националната следствена служба запазват размера на възнаграждението, което получават до влизането в сила на този закон.

§ 11. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) За стаж като съдия по чл. 164, ал. 1 - 7 се зачита и стажът, прослужен като арбитър по отменения Закон за държавния арбитраж.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) За стаж като съдия по чл. 164, ал. 1 - 7 се зачита и стажът на заварените съдии, определени от Република България в международен съд, създаден въз основа на международен договор, по който Република България е страна, или в рамките на международна организация, на която Република България е член.

§ 12. Насрочените до влизането в сила на закона конкурси за съдии, прокурори, следователи, държавни съдебни изпълнители и за съдии по вписванията се провеждат по досегашния ред.

§ 13. Допълнителното възнаграждение за продължителна работа на съдиите, прокурорите и следователите,

което до влизането в сила на закона надвишава 40 на сто, се запазва в определения размер и не може да се увеличава.

§ 14. (Изм. - ДВ, бр. 23 от 2011 г., в сила от 22.03.2011 г.) За военните съдии, военните прокурори и военните следователи се прилагат разпоредбите на Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, като прослужените години в системата на Министерството на вътрешните работи се смятат за военна служба.

§ 15. Неприклучилите до влизането в сила на закона дисциплинарни производства се разглеждат по досегашния ред и се довършват до 31 декември 2007 г. Изтичането на този срок не е основание за отпадане на отговорността.

§ 16. За заварените младши съдии и младши прокурори се прилага тригодишният срок за заемане на длъжността.

§ 17. (1) За заварените съдебни инспектори срокът по чл. 374, ал. 2 тече от датата на последното им назначение.

(2) До избора на главен инспектор и инспектори от Инспектората към Висшия съдебен съвет Инспекторатът на министъра на правосъдието продължава да осъществява правомощията си по чл. 35б, ал. 1, т. 1 и 2 от отменения Закон за съдебната власт.

§ 18. За трудов стаж се зачита стажът като съдебен кандидат или стажант-юрист, когато той е проведен след полагане на държавни изпити за придобиване на висше образование по специалността "Право".

§ 19. В Административнопроцесуалния кодекс (ДВ, бр. 30 от 2006 г.) глава шестнадесета с чл. 258 - 266 се отменя.

§ 20. В Наказателния кодекс (обн., ДВ, бр. 26 от 1968 г.; попр., бр. 29 от 1968 г.; изм., бр. 92 от 1969 г., бр. 26 и 27 от 1973 г., бр. 89 от 1974 г., бр. 95 от 1975 г., бр. 3 от 1977 г., бр. 54 от 1978 г., бр. 89 от 1979 г., бр. 28 от 1982 г.; попр., бр. 31 от 1982 г.; изм., бр. 44 от 1984 г., бр. 41 и 79 от 1985 г.; попр., бр. 80 от 1985 г.; изм., бр. 89 от 1986 г.; попр., бр. 90 от 1986 г.; изм., бр. 37, 91 и 99 от 1989 г., бр. 10, 31 и 81 от 1990 г., бр. 1 и 86 от 1991 г.; попр., бр. 90 от 1991 г.; изм., бр. 105 от 1991 г., бр. 54 от 1992 г., бр. 10 от 1993 г., бр. 50 от 1995 г., бр. 97 от 1995 г. - Решение № 19 на Конституционния съд от 1995 г.; изм., бр. 102 от 1995 г., бр. 107 от 1996 г., бр. 62 и 85 от 1997 г., бр. 120 от 1997 г. - Решение № 19 на Конституционния съд от 1997 г.; изм., бр. 83, 85, 132, 133 и 153 от 1998 г., бр. 7, 51 и 81 от 1999 г., бр. 21 и 51 от 2000 г., бр. 98 от 2000 г. - Решение № 14 на Конституционния съд от 2000 г.; изм., бр. 41 и 101 от 2001 г., бр. 45 и 92 от 2002 г., бр. 26 и 103 от 2004 г., бр. 24, 43, 76, 86 и 88 от 2005 г., бр. 59, 75 и 102 от 2006 г., бр. 38 и 57 от 2007 г.) навсякъде думите "помощник-изпълнител" се заменят с "помощник - частен съдебен изпълнител".

§ 21. В Кодекса за социално осигуряване (обн., ДВ, бр. 110 от 1999 г., бр. 55 от 2000 г. - Решение № 5 на Конституционния съд на Република България от 2000 г.; изм., бр. 64 от 2000 г., бр. 1, 35 и 41 от 2001 г., бр. 1, 10, 45, 74, 112, 119 и 120 от 2002 г., бр. 8, 42, 67, 95, 112 и 114 от 2003 г., бр. 12, 38, 52, 53, 69, 70, 112 и 115 от 2004 г., бр. 38, 39, 76, 102, 103, 104 и 105 от 2005 г., бр. 17, 30, 34, 56, 57, 59, 68, 82, 95, 102 и 105 от 2006 г., бр. 41 и 52 от 2007 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 54б, ал. 3 думите "чл. 131, ал. 1, т. 2, 3 и 6 и чл. 152, ал. 1, т. 2, 3 и 4" се заменят с "чл. 165, ал. 1, т. 2, 3 и 5 и чл. 271, т. 2, 3 и 5".

2. В чл. 54е, ал. 1 думите "чл. 139д" се заменят с "чл. 226".

3. В чл. 69, ал. 2 думите "чл. 36д" се заменят с "чл. 391".

4. В чл. 230, ал. 3, т. 3, буква "б" думите "съдия-изпълнителите" се заменят с "държавните съдебни изпълнители".

5. В чл. 262, ал. 1, т. 3 думите "съдия-изпълнителите" се заменят с "държавните съдебни изпълнители".

6. В чл. 282, ал. 1, т. 3, буква "б" думите "съдия-изпълнителите" се заменят с "държавните съдебни изпълнители".

7. В чл. 287, ал. 2 думите "чл. 131, ал. 1, т. 2, 3 и 6 и чл. 152, ал. 1, т. 2, 3 и 4" се заменят с "чл. 165, ал. 1, т. 2, 3 и 5 и чл. 271, т. 2, 3 и 5".

§ 22. В Закона за държавната финансова инспекция (обн., ДВ, бр. 33 от 2006 г.; изм., бр. 59 от 2006 г.) в чл. 5, т. 5 думите "чл. 119" се заменят с "чл. 145".

§ 23. В Закона за държавния служител (обн., ДВ, бр. 67 от 1999 г.; изм., бр. 1 от 2000 г., бр. 25, 99 и 110 от 2001 г., бр. 45 от 2002 г., бр. 95 от 2003 г., бр. 70 от 2004 г., бр. 19 от 2005 г., бр. 24, 30 и 102 от 2006 г., бр. 59 от 2007 г.) в § 2, ал. 3 от преходните и заключителните разпоредби думите "чл. 127, ал. 1 - 4" се заменят с "чл. 164, ал. 1 - 5".

§ 24. В Закона за защита на потребителите (обн., ДВ, бр. 99 от 2005 г.; изм., бр. 30, 51, 53, 59, 105 и 108 от 2006 г., бр. 31, 41 и 59 от 2007 г.) в чл. 226, ал. 2 думите "чл. 201" се заменят с "чл. 405".

§ 25. В Закона за Министерството на вътрешните работи (обн., ДВ, бр. 17 от 2006 г.; изм., бр. 30, 102 и 105 от 2006 г., бр. 11, 31, 41, 46 и 57 от 2007 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 212, ал. 1, т. 10 думите "чл. 163" се заменят с "чл. 294".

2. В чл. 219, ал. 2 думата "районен" се заличава, а думите "чл. 118а, ал. 3" се заменят с "чл. 144, ал. 3".

3. В чл. 220 думата "районен" се заличава и накрая се добавя "по чл. 144, ал. 3 от Закона за съдебната власт."

§ 26. В Закона за нотариусите и нотариалната дейност (обн., ДВ, бр. 104 от 1996 г.; изм., бр. 117, 118 и 123 от 1997 г., бр. 24 от 1998 г., бр. 69 от 1999 г., бр. 18 от 2003 г., бр. 29 и 36 от 2004 г., бр. 19 и 43 от 2005 г., бр. 30, 39 и 41 от 2006 г., бр. 59 от 2007 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 8, ал. 2 думите "помощник-изпълнител" се заменят с "помощник-частен съдебен изпълнител".

2. В чл. 80б, ал. 1 се създава изречение второ: "Министърът на правосъдието възлага на инспектори от Инспектората на министъра на правосъдието по Закона за съдебната власт и на инспектор-нотариуси по чл. 80в, ал. 4 извършването на съвместни проверки."

3. В чл. 80в ал. 1 се отменя.

§ 27. В Закона за данъците върху доходите на физическите лица (обн., ДВ, бр. 95 от 2006 г.; изм., бр. 52 от 2007 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 24, ал. 2, т. 8 думите "чл. 139г, чл. 139е, ал. 1, т. 1 и 2, чл. 157а, ал. 3 и чл. 188о" се заменят с "чл. 225, чл. 277, ал. 3 и чл. 354".

2. В допълнителните разпоредби в § 1, т. 26, буква "в" след думите "Висшия съдебен съвет" се добавя "главния инспектор и инспекторите в Инспектората към Висшия съдебен съвет".

§ 28. В Закона за Сметната палата (обн., ДВ, бр. 109 от 2001 г.; изм., бр. 45 от 2002 г., бр. 31 от 2003 г., бр. 38 от 2004 г., бр. 34 и 105 от 2005 г., бр. 24, 27, 33 и 37 от 2006 г.) в чл. 27, ал. 4 думите "чл. 127, ал. 1 - 4" се заменят с "чл. 164, ал. 1 - 5".

§ 29. В Закона за частните съдебни изпълнители (обн., ДВ, бр. 43 от 2005 г.; изм., бр. 39 от 2006 г., бр. 31 и 59

от 2007 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 75, ал. 1 т. 1 се изменя така:

"1. инспектори от Инспектората на министъра на правосъдието по Закона за съдебната власт;"

2. Навсякъде думите "помощник-изпълнител", "помощник-изпълнители", "помощник-изпълнителите", "помощник-изпълнителя" и "помощник-изпълнителят" се заменят съответно с "помощник-частен съдебен изпълнител", "помощник-частни съдебни изпълнители", "помощник-частните съдебни изпълнители", "помощник-частния съдебен изпълнител" и "помощник-частният съдебен изпълнител".

§ 30. (1) Подзаконовите нормативни актове, издадени по прилагането и въз основа на отменения Закон за съдебната власт, се прилагат до издаването на съответните нови подзаконови нормативни актове, доколкото не противоречат на този закон.

(2) Подзаконовите нормативни актове по прилагането на този закон се приемат или издават до 31 декември 2007 г.

(3) Инспекторатът към Висшия съдебен съвет приема правилника по чл. 55, ал. 4 в едномесечен срок от избора на главния инспектор и инспекторите.

(4) В срок до три месеца от влизането в сила на закона Министерският съвет приема наредбата по чл. 378, ал. 2.

(5) Министърът на правосъдието издава:

1. наредбата по чл. 385, ал. 5 - в срок до три месеца от влизането в сила на закона;

2. наредбата по чл. 386, ал. 1 - в срок до 6 месеца от влизането в сила на закона.

Законът е приет от 40-то Народно събрание на 24 юли 2007 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ЗАКОН за изменение и допълнение на

Закона за съдебната власт

(ДВ, бр. 33 от 2009 г., изм., бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.)

.....

Допълнителна разпоредба

§ 110. Навсякъде в закона думите "младши съдия, младши прокурор и младши следовател", "младшият съдия, младшият прокурор и младшият следовател", "младши съдии, младши прокурори и младши следователи" и "младшите съдии, младшите прокурори и младшите следователи" се заменят съответно с "младши съдия и младши прокурор", "младшият съдия и младшият прокурор", "младши съдии и младши прокурори" и "младшите съдии и младшите прокурори".

Преходни и заключителни разпоредби

§ 111. Прокуратурата в Република България е правоприемник на активите, пасивите, архива, както и на другите права и задължения на Националната следствена служба и на окръжните следствени служби към деня на влизането в сила на този закон.

§ 112. (1) Директорът на Националната следствена служба продължава да изпълнява задълженията си на административен ръководител до края на мандата, за който е избран.

(2) Директорите на окръжните следствени служби се преназначават без конкурс на длъжност завеждащ окръжен следствен отдел в окръжните прокуратури и продължават да изпълняват задълженията си на административни ръководители до края на мандата, за който са избрани.

(3) Висшият съдебен съвет преназначават без конкурс следователите от окръжните следствени служби в окръжните следствени отделения в окръжните прокуратури.

(4) Трудовите правоотношения на служителите от окръжните следствени служби се уреждат при условията и по реда на чл. 123 от Кодекса на труда.

§ 113. Висшият съдебен съвет преназначават без конкурс заварените младши следователи от окръжните следствени служби, които към деня на влизането в сила на този закон не са изкарали тригодишния стаж на длъжност младши прокурор в съответните районни прокуратури.

§ 114. В едномесечен срок от влизането в сила на този закон овакантените длъжности за младши прокурори в окръжните прокуратури се трансформират в длъжности за прокурори.

§ 115. (1) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Стажът на лицата, придобит на длъжност следовател в окръжна следствена служба, се зачита за стаж по чл. 164, ал. 8.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Стажът на лицата, придобит на длъжност младши следовател в окръжна следствена служба, се зачита за стаж по чл. 164, ал. 8 и чл. 209, ал. 2.

§ 116. (Изм. - ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Стажът на лицата с висше юридическо образование, придобит на длъжност дознател в системата на Министерството на вътрешните работи или дознател в Министерството на отбраната до влизането в сила на Закона за изменение и допълнение на Закона за Министерството на вътрешните работи (ДВ, бр. 69 от 2008 г.), се зачита за стаж по чл. 164, ал. 8.

§ 117. Трудовите възнаграждения на експертите при Инспектората към Висшия съдебен съвет, определени преди влизането в сила на този закон, се привеждат в съответствие с чл. 55, ал. 4.

§ 118. (1) Неприклучените до влизането в сила на този закон дисциплинарни производства се разглеждат по досегашния ред.

(2) Неприклучените до влизането в сила на този закон процедури за атестиране, както и конкурси чрез атестиране се приключват по досегашния ред.

§ 119. Насрочените до влизането в сила на този закон конкурси за административни ръководители на следствените органи, които не са приключили, се прекратяват.

§ 120. В тримесечен срок от влизането в сила на този закон Висшият съдебен съвет одобрява Етичния кодекс на съдиите, прокурорите и следователите и Етичния кодекс на съдебните служители и приема наредбата по чл. 209а.

§ 121. В 6-месечен срок от влизането в сила на този закон министърът на правосъдието издава правилника по чл. 391, ал. 6.

.....

§ 123. (1) Параграф 56 влиза в сила от деня на влизането в сила на наредбата по чл. 209а.

(2) Разпоредбите на § 72 и 73 влизат в сила от 1 януари 2010 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт

(ДВ, бр. 103 от 2009 г., в сила от 29.12.2009 г.)

§ 12. Образованите дисциплинарни производства, свързани с предсрочно прекратяване мандата на избран член на Висшия съдебен съвет, се приключват по реда на този закон.

.....

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за изменение и допълнение на Закона за лечебните заведения

(ДВ, бр. 59 от 2010 г., в сила от 31.07.2010 г.)

.....

§ 60. В Закона за съдебната власт (обн., ДВ, бр. 64 от 2007 г.; изм., бр. 69 и 109 от 2008 г. и бр. 25, 33, 42, 102 и 103 от 2009 г.) в чл. 403, ал. 1 се създава т. 4:

.....

§ 77. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на:

1. параграфи 9 (относно чл. 19, ал. 4), 53, 60 и 66 (относно чл. 98, ал. 5 и 6), които влизат в сила от 1 януари 2011 г.;

2. параграф 75, който влиза в сила от 30 септември 2011 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт

(ДВ, бр. 1 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г., изм. и доп., бр. 32 от 2011 г., в сила от 19.04.2011 г.; изм. с Решение № 10 на КС на РБ, бр. 93 от 2011 г.)

§ 119. (1) В 15-дневен срок от влизането в сила на този закон Висшият съдебен съвет определя броя на съдиите, прокурорите, следователите, както и на заместниците на административните ръководители на специализираните съдилища и прокуратури.

(2) Щатният състав на специализираните съдилища и прокуратури се осигурява и чрез трансформиране на незаети щатни бройки за съдии, прокурори, следователи и съдебни служители към датата на влизане в сила на този закон.

§ 120. (1) В двумесечен срок от влизането в сила на този закон Висшият съдебен съвет назначава ръководителите на специализираните съдилища и прокуратури.

(2) В 4-месечен срок от влизането в сила на този закон Висшият съдебен съвет назначава съдиите, прокурорите и следователите в специализираните съдилища и прокуратури.

§ 121. (1) В 6-месечен срок от влизането в сила на този закон общото събрание на съдиите от апелативния специализиран наказателен съд определя съдебните заседатели, които да участват в съдебните заседания на специализирания наказателен съд.

(2) До определянето на съдебните заседатели по ал. 1 в съдебните заседания на специализирания наказателен съд участват съдебните заседатели, определени за участие в съдебните заседания на Софийския градски съд.

§ 122. В 6-месечен срок от влизането в сила на този закон председателите на специализираните съдилища и ръководителите на специализираните прокуратури назначават съдебните и прокурорските помощници и служителите в съдебната администрация.

§ 123. В едномесечен срок от влизането в сила на този закон Министерският съвет осигурява сгради за специализираните съдилища и прокуратури.

§ 124. Заместниците на административните ръководители на органите на съдебната власт продължават да изпълняват функциите си при условията на чл. 168.

§ 125. В тримесечен срок от влизането в сила на този закон се избират комисиите по професионална етика в органите на съдебната власт.

§ 126. (1) (Обявена за противоконституционна с Решение № 10 на КС на РБ - ДВ, бр. 93 от 2011 г.)

В едномесечен срок от влизането в сила на този закон Висшият съдебен съвет приема наредбите по § 21 и 67.

---

(2) В едномесечен срок от влизането в сила на този закон Висшият съдебен съвет приема правилата по § 12 и 86.

§ 127. (1) Насрочените до влизането в сила на този закон конкурси за съдии, прокурори и следователи, както и за избор на административни ръководители се довършват по досегашния ред.

(2) Насрочените до влизането в сила на този закон конкурси за заместници на административните ръководители се прекратяват.

§ 128. В тримесечен срок от влизането в сила на този закон Висшият съдебен съвет освобождава от длъжност заварените съдии, прокурори и следователи, навършили 65 години.

§ 128а. (Нов - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Започналите, но неприключени към датата на влизане в сила на този закон, атестационни процедури се довършват по досегашния ред.

§ 129. (1) (Предишен текст на § 129 - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Четиригодишният срок за периодичното атестиране по § 69 относно чл. 196, т. 2 започва да тече от влизането в сила на този закон.

(2) (Нова - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Лицата, които до влизането в сила на този закон не са били атестирани периодично или по друг повод, се атестират извънредно, преди да е изтекъл четиригодишният срок при явяване на конкурс за повишаване в длъжност или за преместване, при избор на административен ръководител или на негов заместник в органите на съдебната власт.

(3) (Нова - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 4.01.2011 г.) Проведените процедури по атестиране по досегашния чл. 196, т. 1 - 5 до влизането в сила на този закон се смятат за периодично атестиране.

§ 130. (Обявен за противоконституционен с Решение № 10 на КС на РБ - ДВ, бр. 93 от 2011 г.)

В тримесечен срок от влизането в сила на този закон Висшият съдебен съвет приема наредбата по § 82.

---

§ 131. Заварените главен инспектор и инспектори в Инспектората към министъра на правосъдието продължават да изпълняват функциите си, като в едномесечен срок от влизането в сила на този закон се преназначават по служебно правоотношение на длъжност съответно "ръководител на инспекторат" и "инспектор" по Единния класификатор на длъжностите в администрацията, приет с Постановление № 47 на Министерския съвет от 2004 г. (обн., ДВ, бр. 18 от 2004 г.; изм., бр. 83 от 2005 г. и бр. 58 от 2010 г.).

§ 132. В тримесечен срок от влизането в сила на този закон министърът на правосъдието издава наредбата по § 112, т. 1.

.....

§ 136. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на § 20, т. 2, който влиза в сила от 1 януари 2010 г., и § 69 относно чл. 196, т. 2, който влиза в сила от 1 март 2011 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт

(ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 19.04.2011 г.)

§ 22. (1) Насрочените до влизането в сила на този закон конкурси за младши съдии и младши прокурори и за първоначално назначаване в органите на съдебната власт се довършват по досегашния ред.

(2) Назначените към датата на влизане в сила на този закон на длъжност младши съдия и младши прокурор продължават да изпълняват тази длъжност по досегашния ред.

§ 23. В 6-месечен срок от влизането в сила на този закон съдиите, прокурорите и следователите подават декларация по чл. 195, ал. 1.

§ 24. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на:

1. параграф 21, който влиза в сила от 4 януари 2011 г.;

2. параграфи 6, 7, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 18 и 20, които влизат в сила от 1 януари 2012 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за изменение на
Закона за лечебните заведения

(ДВ, бр. 45 от 2011 г., в сила от 14.06.2011 г.)

.....

§ 3. В Закона за съдебната власт (обн., ДВ, бр. 64 от 2007 г.; изм., бр. 69 и 109 от 2008 г., бр. 25, 33, 42, 102 и 103 от 2009 г., бр. 59 от 2010 г., бр. 1, 23 и 32 от 2011 г.) се правят следните изменения и допълнения:

.....

§ 5. Наредбата по чл. 403а от Закона за съдебната власт се издава в срок до три месеца от влизането в сила на този закон.

.....

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за изменение и допълнение на
Закона за съдебната власт

(ДВ, бр. 50 от 2012 г.)

§ 30. При провеждане на изборите за членове на Висшия съдебен съвет през 2012 г. изборът по чл. 19, ал. 1 се провежда до 28 септември 2012 г.

§ 31. При провеждане на изборите за членове на Висшия съдебен съвет през 2012 г. събранията по чл. 20, ал. 3 и по чл. 21а, ал. 4 се провеждат до 28 септември 2012 г.

§ 32. (1) След изтичането на мандата на действащия Висш съдебен съвет новоизбраният Висш съдебен съвет се смята за конституиран, след като са избрани членове, които заедно с членовете му по право образуват две трети от неговия състав.

(2) Дейността на досегашния Висш съдебен съвет се прекратява с конституирането на новоизбрания Висш съдебен съвет по реда на този закон.

§ 33. (1) В 30-месечен срок от влизането в сила на този закон в Закона за съдебната власт се създават правила за пряк избор на членове на Висшия съдебен съвет от квотата на съдебната власт чрез гласуване по електронен път.

(2) Не по-късно от 9 месеца преди изтичането на мандата на изборните членове на избрания през 2012 г. Висш съдебен съвет се провежда експериментално електронно гласуване по правилата по ал. 1.

§ 34. (1) В 6-месечен срок от влизането в сила на глава трета "а" или от уведомяването им от регистратурата на Европейския съд по правата на човека лицата, подали в Европейския съд по правата на човека жалби срещу нарушаване правото им на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, могат да подадат заявление по реда на глава трета "а", освен в случаите, когато съдът вече се е произнесъл с решение по основателността на жалбата или е оставил жалбата без разглеждане като недопустима.

(2) Заявленията по ал. 1 се разглеждат в срок до 18 месеца от постъпването им.

§ 35. За прилагането на глава трета "а" през 2012 г. Министерският съвет осигурява допълнителни бюджетни

кредити по бюджетите на съдебната власт и на Министерството на правосъдието.

§ 36. Неприклучените към датата на влизане в сила на този закон процедури за избор на административни ръководители по чл. 194а и 194б се довършват по досегашния ред.

§ 37. (1) Заварените главен инспектор и инспектори в Инспектората на министъра на правосъдието продължават да изпълняват функциите си, като в едномесечен срок от влизането в сила на този закон се преназначават по трудово правоотношение на длъжност съответно "главен инспектор" и "инспектор".

(2) За заварените главен инспектор и инспектори от Инспектората на министъра на правосъдието сроковете по чл. 374, ал. 2 текат от датата на преназначаването им по трудово правоотношение на съответните длъжности.

§ 38. (1) Изграждането на информационната система по чл. 38б, ал. 3 се извършва в 6-месечен срок от влизането в сила на този закон.

(2) В срока по ал. 1 наредбата по чл. 77, ал. 4 се привежда в съответствие с този закон.

.....

§ 40. Параграф 15 относно чл. 60а, чл. 60б, чл. 60в, ал. 3 - 5, чл. 60г - 60м влиза в сила от 1 октомври 2012 г.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за изменение и допълнение на Закона за публичност на имуществото на лица, заемащи висши държавни длъжности

(ДВ, бр. 30 от 2013 г., в сила от 26.03.2013 г.)

§ 5. (1) Лицата, за които с влизането в сила на този закон възниква задължение по чл. 2, ал. 1, подават декларациите по чл. 4, ал. 1 в 14-дневен срок от обнародването му в "Държавен вестник". Декларациите се публикуват незабавно на страницата на Сметната палата в интернет.

(2) Лицата по ал. 1 могат да правят промени в подадените от тях декларации в 7-дневен срок от публикуването им. Промените се публикуват незабавно.

.....

ЗАКОН за изменение и допълнение на Наказателно-процесуалния кодекс

(ДВ, бр. 21 от 2014 г.)

.....

Заключителни разпоредби

§ 6. В Закона за съдебната власт (обн., ДВ, бр. 64 от 2007 г.; изм., бр. 69 и 109 от 2008 г., бр. 25, 33, 42, 102 и 103 от 2009 г., бр. 59 от 2010 г., бр. 1, 23, 32, 45, 81 и 82 от 2011 г.; Решение № 10 на Конституционния съд от 2011 г. – бр. 93 от 2011 г.; изм., бр. 20, 50 и 81 от 2012 г., бр. 15, 17, 30, 52, 66, 70 и 71 от 2013 г.) се правят следните изменения и допълнения:

.....

§ 7. Наредбата по чл. 403, ал. 2 от Закона за съдебната власт се издава в двумесечен срок от влизането в сила на този закон.

.....

ЗАКОН за изменение и допълнение на Закона за защита на лица, застрашени във връзка с наказателно производство

(ДВ, бр. 21 от 2014 г., в сила от 9.04.2014 г.)

.....

§ 23. В Закона за съдебната власт (обн., ДВ, бр. 64 от 2007 г.; изм., бр. 69 и 109 от 2008 г., бр. 25, 33, 42, 102 и 103 от 2009 г., бр. 59 от 2010 г., бр. 1, 23, 32, 45, 81 и 82 от 2011 г.; Решение № 10 на Конституционния съд от 2011 г. – бр. 93 от 2011 г.; изм., бр. 20, 50 и 81 от 2012 г. и бр. 15, 17, 30, 52, 66, 70 и 71 от 2013 г.) в чл. 138 се създава т. б:

.....

§ 24. Законът влиза в сила един месец след обнародването му в "Държавен вестник".